

วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย

Suan Sunandha Academic & Research Review

ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม) ๒๕๖๔

Volume 15 Number 2 (July-December) 2021

ISSN 1905-9353

วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วัตถุประสงค์ของการจัดพิมพ์วารสาร

1. เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานทางวิชาการหรือผลงานวิจัยที่มีคุณภาพด้านมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์
2. เพื่อเป็นสื่อในการนำเสนอและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางวิชาการด้านมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ชุตินาฏจน์ ศรีวิบูลย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรียห์ ยอดฉิม

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.รจนา จันทราสา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.สิน พันธุ์พินิจ

ศาสตราจารย์ ดร.รวีวรรณ ชินะตระกูล

รองศาสตราจารย์ ดร.โยธิน แสงดี

รองศาสตราจารย์ ดร.วรางคณา จันทรงค์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุทธนา สุดเจริญ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์มรกต วรชัยรุ่งเรือง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒน์ พลอยศรี

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

มหาวิทยาลัยมหิดล

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

กองการจัดการ

นางสาวพรทิพย์ เรืองปราชญ์

นางสาววรารภรณ์ ศรีบัวแก้ว

นายอนุพันธ์ สุทธิमार

นายฉัตรไชย ดิษฐ์เจริญ

นางสาวอนุดิดา แสงใส

นางสาวอารยา ยอดฉิม

นางสาวจุไรรัตน์ ตี๊ดแก้ว

นายวุฒิกร มะลิคง

นางสาวเจนจิรา ชินวงษ์

นางสาวชุติมา ธีรสุวรรณ

นางสาวธนัญญา ศานติธรรมกุล

นางสาวสรวงสุดา ทรัพย์เจริญ

นางสาวชไมพร ยะปวง

นางสาวสุรัสวดี เรืองเดช

นางสาวพัชรกานต์ ศรีบุญเพ็ง
นางสาววรรณมล แสนทวีสุข

นางสาววรฤทัย หาญโชติพันธุ์
นายพงศ์ธร ผลพัฒนาสกุลชัย

ผู้ประสานงาน

นางสาวอารยา ยอดฉิม โทรศัพท์ 02-160-1341-45

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 2 ฉบับ (มกราคม ถึง มิถุนายน และ กรกฎาคม ถึง ธันวาคม)

เจ้าของวารสาร

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

สำนักงาน

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เลขที่ 1 ถนนอุทองนอก แขวงดุสิต เขตดุสิต
กรุงเทพมหานคร 10300 โทรศัพท์ 0-2160-1341 www.ird.ssru.ac.th

พิมพ์ที่

สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถนนพญาไท ปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330
โทร 02-218-3549-50 โทรสาร 0-2218-3551

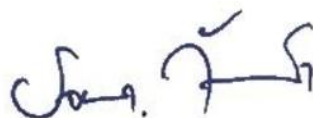
ออกแบบปกโดย

รองศาสตราจารย์ ดร.รจนา จันทราสา

บทบรรณาธิการ

วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เป็นวารสารประจำปีที 15 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม) พ.ศ 2564 จัดทำวารสาร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการ ผลงานวิจัย และแลกเปลี่ยนแนวคิด ความรู้ ความก้าวหน้าใหม่ ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ศักษาศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ และเป็นสื่อกลางในการนำเสนอและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางวิชาการ ซึ่งบทความทุกเรื่องได้ผ่านการพิจารณากลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องจากหลายสถาบันการศึกษาอย่างน้อย 2 ท่าน โดยวารสารฉบับนี้ได้นำเสนอบทความวิจัยที่น่าสนใจประกอบด้วย 7 บทความ เช่น การจัดสวัสดิการให้นักกีฬาโอลิมปิกของประเทศไทย, การศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติของวัยรุ่นไทยในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่ออาหารไทยโดยใช้ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ เป็นต้น

กองบรรณาธิการวารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความจากวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านทั้งในทางวิชาการและวิชาชีพ วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา โดยท่านสามารถสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/ssajournal> หรือสามารถติดต่อสอบถามได้ที่ 02-160-1342 ต่อ 15

รองศาสตราจารย์ ดร.รจนา จันทรสา

บรรณาธิการ

สารบัญ

บทความวิจัย

หน้า

การจัดสวัสดิการให้นักกีฬาโอลิมปิกของประเทศไทย Welfare Provision for Thai Olympians รุ่งวิวรรณ สิงพรหม, อำพร ศรียาภย์, สุพิตร สมหาโต <i>Rungviwan Singprom, Amphorn Sriyabhaya, Supitr Samahito</i>	1
การศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติของวัยรุ่นไทยในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีต่ออาหารไทยโดยใช้ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ A study on Bangkok adolescents' attitudes toward Thai food, using the symbolic interaction theory มณีเนตร วรชนะนันท์ <i>Maneenate Worrachananun</i>	26
กลยุทธ์ทางการตลาดที่มีผลต่อความตั้งใจซื้อ บัวขยายข้าวกรอบไรซ์เบอร์รี่ ในกรุงเทพและปริมณฑล Marketing Strategies Influencing the Purchase Intention toward BuaKaYai Crispy Riceberry in Bangkok and the Suburbs ชนิษฐา ยองขอด, วิจิตตรา โพธิ์ชัย, ภควัต มาสูงเนิน, ภูษิสส์ อีรัชกลางกูร, ปณิศา มีจินดา, ดลยา จาทรงกุล <i>Kanittha Yongkord, Vichitra PoChai, Pakawat Masoongneun, Bhuchis Theerachalangkul, Panisa Mechinda, Dolaya Chaturongakul</i>	41
ภาวะหมดไฟในการทำงานของบุคลากรในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน Burnout syndrome among personnel working for the Office of the Basic Education Commission ฉัตรชกรณ์ ระเบิล, วิลาสินี จินตลิขิตดี <i>Chatchakorn Rabil, Vilasinee Jintalikhitdee</i>	60

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิจัย

หน้า

การพัฒนาทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล เรื่อง ดวงดาวบนท้องฟ้า ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบ เสาะหาความรู้ 5 ขั้นร่วมกับชุดฝึกทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล Enhancing the Organizing and Communicating Data Skills on Concept of Stars in The Sky of Mathayomsuksa 3 Students by using Inquiry-Based Learning 5E Combined with The Organizing and Communicating Data Skills Training Package กิตติศักดิ์ ชูวงศ์, อเนก เทียงจิตร, กัญญารัตน์ โคจร <i>Kittipak Choowong, Anek Thiangjit, Kanyarat Cojorn</i>	80
การพัฒนาแบบวัดความเหนื่อยหน่ายในการเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาตอนปลาย Development of the study burnout measurement model of late primary students ราชน ทวีคณะโชติ, อัจฉราพร เมทา, นัททิพย์ งามอาจวานิชย์ <i>Rachan Tawekanachot, Atcharaporn Metha, Namthip Ongardwanich</i>	106
การประเมินหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาการออกแบบสื่อดิจิทัล คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล รัตนโกสินทร์ Assessment of the Bachelor of Technology Program in Digital Media Design, Faculty of Architecture and Design, Rajamangala University of Technology Rattanakosin จีรัชติธร มุกดาเพชร, ชิดชไม วิสตุกุล <i>Jeerustitorn Mukdaphet, Chidchamai Visuttakul</i>	119

วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย
Suan Sunandha Academic & Research Review

การจัดสวัสดิการให้นักกีฬาโอลิมปิกของประเทศไทย

รุ่งวิวรรณ สิงพรหม¹, อำพร ศรียาภัย², สุพิตร สมาชิกโต³

คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์^{1,2,3}

E-mail: feduapsp@ku.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ศึกษาสถานภาพความเป็นอยู่ปัจจุบันของนักกีฬาโอลิมปิก เพื่อจัดทำแนวทางในการจัดสวัสดิการให้กับนักกีฬาโอลิมปิกของประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นผู้บริหารระดับนโยบายของสมาคมกีฬาแห่งประเทศไทยที่มีนักกีฬาเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก และองค์กรกีฬาที่เกี่ยวข้องกับการส่งนักกีฬาเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก จำนวน 20 คน และนักกีฬาที่เข้าร่วมการแข่งขันโอลิมปิกเกมส์ จำนวน 77 คน ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีลักษณะเป็นอัตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 4 ระดับ ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยการคำนวณค่าความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) เพื่อหาค่าความแม่นยำเชิงเนื้อหา (content validity) และหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยวิธีของครอนบาช (Cronbach's Alpha Correlation Coefficient) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติค่าความถี่ (frequency) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และค่าร้อยละ (percentage) ผลการวิจัยพบว่า นักกีฬาโอลิมปิกไทยยังไม่มีความมั่นคงในชีวิตเท่าที่ควร มีความต้องการการส่งเสริมสวัสดิการเพื่อบำรุงขวัญกำลังใจของนักกีฬาและสร้างความมั่นคงในชีวิต ทั้งผู้บริหารองค์กรกีฬาและนักกีฬามีความต้องการสวัสดิการสำหรับนักกีฬาโอลิมปิกอยู่ในระดับมาก ไปในทิศทางเดียวกันทั้ง 5 ด้าน ตามลำดับความสำคัญ คือ ด้านอาชีพ ด้านการศึกษา ด้านความมั่นคงและปลอดภัย ด้านสุขภาพอนามัย และด้านการให้คำปรึกษาและแนะนำ สำหรับแนวทางในการจัดสวัสดิการให้นักกีฬาโอลิมปิกของประเทศไทยทั้ง 5 ด้าน เพื่อเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลเป็นรูปธรรม รัฐบาลควรจัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบวางนโยบายและ

ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม) ๒๕๖๔

Volume 15 Number 2 (July-December) 2021

วารสารสนนันทวิชาการและวิจัย

Suan Sunandha Academic & Research Review

แนวทางการปฏิบัติในการจัดสวัสดิการให้กับนักกีฬาโอลิมปิกโดยตรง และมีการประสานงานอย่างใกล้ชิดกับองค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในการให้อาชีพที่มั่นคงแก่นักกีฬาภายหลังเลิกเล่นกีฬา ดูแลเรื่องการประกันสุขภาพ สร้างความมั่นคงและความปลอดภัย เพื่อให้ให้นักกีฬาโอลิมปิกไทยได้ใช้ชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข มีคุณภาพ โดยไม่เป็นการระงับของครอบครัวของสังคมและของประเทศชาติ

คำสำคัญ : การจัดสวัสดิการ, นักกีฬาโอลิมปิก, แนวทาง

วารสารสนวนสุนันทาวิชาการและวิจัย

Suan Sunandha Academic & Research Review

Welfare Provision for Thai Olympians

Rungviwan Singprom¹, Amphorn Sriyabhaya², Supitr Samahito³

Faculty of Sports Sciences, Kasetsart University^{1,2,3}

E-mail: feduapsp@ku.ac.th

ABSTRACT

This research aims to examine the current status of Thai Olympians and provide welfare management guidelines for their benefit. The sample population consisted of 20 policy-level executives from sport associations under the Sports Authority of Thailand which had sent Thai sportsmen to the Olympics and executives from sports organizations involved in sending athletes to the Olympic Games. Include of 77 Olympians. The samples were selected using the purposive sampling technique. The research tools used were interview and questionnaire with 4-point Likert Scales. The index of Item-Objective Congruence was the procedure used in evaluating the questionnaire's content validity, while the Cronbach's alpha correlation coefficient was the measure used to assess the reliability. The quantitative data were evaluated using frequency, mean, standard deviation, and percentage. From the research results, it was found that Thai Olympians still do not have the stability in their lives that they should, and there is still a need for welfare promotion to support the athletes' morale and to build life stability for them. Both the executives and the Olympians had similar levels of requirements in all aspects, including profession and career, education, security, safety, health, and consultation. These were the aspects that indicated "strongly required." Among all the aspects, "profession career" was the most strongly required, while "consultation" was the least. To effectively provide guidelines for practical benefits in all five aspects, the government should establish a working unit to be responsible for policy planning as well as guidelines for the provision of Olympians' allowances. In addition, the government should closely

ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม) ๒๕๖๔

Volume 15 Number 2 (July-December) 2021

วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย

Suan Sunandha Academic & Research Review

coordinate with both governmental and private organizations to provide professions/careers with lasting futures for the Olympians. Ultimately, the government should care for the Olympians' after-retirement lives in aspects including health insurance, security, and safety in order that they can have good quality of life, not being burdensome to the family and society or the overall nation.

Keywords: Welfares Provision, Thai Olympians, Guidance

บทนำ

กีฬาโอลิมปิกเป็นมหกรรมกีฬาที่แข่งขันกันระหว่างประเทศ ถูกมองว่าเป็นการแข่งขันกีฬาที่ยิ่งใหญ่และสำคัญในระดับโลก กีฬาโอลิมปิกสมัยใหม่มีกำเนิดมาตั้งแต่ปี ค.ศ.1896 (พ.ศ.2439) จัดแข่งขันขึ้นครั้งแรก ณ กรุงเอเธนส์ ประเทศกรีซ และจัดต่อเนื่องกันมาจนถึงปัจจุบันกว่าสามสิบครั้ง มีการแข่งขันทั้งแบบฤดูหนาวและฤดูร้อน โดยจัดขึ้นในทุก ๆ 4 ปี ผลัดกันระหว่างกีฬาโอลิมปิกฤดูร้อนกับโอลิมปิกฤดูหนาว ห่างกันทุก ๆ 2 ปี ปัจจุบันมีประเทศที่ส่งนักกีฬาเข้าร่วมแข่งขันมากกว่า 200 ประเทศ มีชนิดและประเภทของกีฬาที่หลากหลายจำนวนแตกต่างกันไปตามยุคสมัย ดังในโอลิมปิกฤดูร้อน รีโอ 2016 จัดแข่งขันจำนวน 28 ชนิดกีฬา และโตเกียว 2020 ก็จะมีการแข่งขันกีฬาถึง 33 ชนิด นักกีฬาโอลิมปิกนับเป็นบุคคลสำคัญของการแข่งขัน การที่นักกีฬาจะคว้าเหรียญโอลิมปิกได้สำเร็จนั้น ไม่ว่าจะเป็นเหรียญใด หรือการได้สิทธิ์เข้าร่วมการแข่งขัน นักกีฬาต้องฝ่าฟันอุปสรรคมากมาย ซึ่งก่อนที่นักกีฬาจะมาเป็นนักกีฬาโอลิมปิกได้ต้องใช้ความพยายาม ขยัน อดทน และทุ่มเทให้การฝึกซ้อมเป็นอย่างมาก บางคนต้องเสียสละเรื่องการศึกษา บางคนต้องเสียสละเรื่องการทำงาน เพื่อที่จะเข้าไปสู่การแข่งขันกีฬาโอลิมปิกให้ได้ โดยเจตนารมณ์ของยุทธศาสตร์โอลิมปิก (Olympic movement) ทุก ๆ ประเทศจะให้ความสำคัญกับนักกีฬาโอลิมปิกเป็นหลัก เพราะนักกีฬานั้นเป็นตัวแทนของประเทศชาติที่ไปแสดงศักยภาพ ความสามารถ และสร้างชื่อเสียงให้กับประเทศ ดังนั้นจึงควรมีการตอบแทนหรือดูแลนักกีฬาในระยะยาว เช่น ติดตามให้การช่วยเหลือว่าพวกเขาไปทำอะไร อยู่ที่ไหน เพราะบางคนอาจจะเจ็บป่วยหลังจากที่เขาฝึกซ้อมและใช้ร่างกายอย่างหนัก เช่น นักกีฬามวยสากล เพียวร์ พุนธรัตน์ ผู้ซึ่งได้รับเหรียญรางวัลโอลิมปิกคนแรกของไทย ป่วยเป็นโรคเอแอลเอส (Amyotrophic Lateral Sclerosis: ALS) ทำให้เกิดกล้ามเนื้ออ่อนแรงทั่วร่างกาย เป็นโรคที่เกิดจากการเสื่อมสภาพของเซลล์ประสาทในสมองและไขสันหลัง สาเหตุสำคัญมาจากการบวมซ้ำของเซลล์ประสาทที่เกิดจากการฝึกซ้อมและต่อสู้ในเกมส์กีฬาเป็นเวลานาน นอกจากนี้ยังมีนักกีฬามวยที่ป่วยเป็นพาร์กินสัน (Parkinson's disease) ซึ่งเป็นโรคทางสมองที่เกิดจากเซลล์ประสาทในบางตำแหน่งมีการตายโดยไม่ทราบสาเหตุที่แน่ชัด ทำให้โดพามีน (dopamine) สารสื่อประสาทในสมองตายและลดจำนวนลง ส่งผลให้การควบคุมการเคลื่อนไหวของร่างกายผิดปกติ ร่างกายของผู้ป่วยจะเกิดอาการสั่นขณะพัก

วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย

Suan Sunandha Academic & Research Review

(resting tremor) ร่างกายมีสภาพแข็งแรง แข็งแรง เคลื่อนไหวช้าลง และสูญเสียการทรงตัว ส่งผลให้เคลื่อนไหวลำบาก และการทรงตัวขาดความสมดุล (ชวนชม พิษพันธ์ไพศาล, 2558, น.111-116) สำหรับการฝึกซ้อมอย่างหนักของนักกีฬามวย จะเกิดการกระแทกที่ศีรษะบ่อย ๆ มีส่วนทำให้เป็นโรคดังกล่าวนี้ได้ ในฐานะที่นักกีฬาให้ความทุ่มเททั้งชีวิตทำหน้าที่ให้ประเทศชาติ ถือว่าเป็นกลุ่มบุคคลที่ช่วยในการจรรโลงใจการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก เพราะถ้าไม่มีนักกีฬาโอลิมปิก โอลิมปิกเกมส์ก็ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ จึงควรมีการดูแลรับผิดชอบนักกีฬาเหล่านั้นให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นนี้ ทำให้ Jacques Rogge (2002) ประธานคณะกรรมการโอลิมปิกนานาชาติ (IOC President) ได้กล่าวไว้ก่อนที่จะหมดวาระว่า “...อาชีพรหลังจากการเล่นกีฬาและการกลับไปสู่สังคมปกติเป็นเรื่องสำคัญสำหรับคณะกรรมการโอลิมปิกนานาชาติ (IOC) แต่คณะกรรมการโอลิมปิกนานาชาติ เพียงองค์กรเดียวไม่สามารถทำทุกอย่าง เพราะมีนักกีฬาหลายแสนคนทั่วโลก อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการโอลิมปิกนานาชาติจะสร้างเครือข่ายเพื่อกระตุ้นให้นานาชาติได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดสวัสดิการให้แก่ นักกีฬาที่เลิกเล่นจากกีฬาโอลิมปิก เรามีเครือข่ายของคณะกรรมการโอลิมปิกแห่งชาติ (NOCs) ในหลายประเทศ มีทั้งรัฐบาลที่คอยสนับสนุนด้านการศึกษาในระหว่างที่เล่นกีฬา แต่สิ่งสำคัญก็คือ นักกีฬาต้องมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองและเตรียมความพร้อมชีวิตหลังเลิกเล่น...”

ในส่วนของประเทศไทยได้ส่งนักกีฬาไทยเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกครั้งแรก ในโอลิมปิกเกมส์ครั้งที่ 15 ที่กรุงเฮลซิงกิ ประเทศฟินแลนด์ เมื่อปี ค.ศ.1952 (พ.ศ.2495) นับถึงปัจจุบันเป็นจำนวน 16 ครั้ง ในโอลิมปิกเกมส์ครั้งที่ 31 ริโอ 2016 (พ.ศ.2559) จัด ณ เมืองริโอเดจาเนโร สหพันธ์สาธารณรัฐบราซิล นักกีฬาโอลิมปิกที่เข้าร่วมการแข่งขันมาแล้วมีจำนวน 482 คน เป็นนักกีฬาชาย 354 คน และนักกีฬาสตรี 128 คน ได้รับเหรียญรางวัลจากการแข่งขันจำนวน 30 เหรียญ ประกอบด้วย เหรียญทอง 9 เหรียญ เหรียญเงิน 8 เหรียญ และเหรียญทองแดง 13 เหรียญ สำหรับนักกีฬาที่ได้รับเหรียญรางวัลจากการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก ส่วนใหญ่ได้รับชื่อเสียงและเงินรางวัล และมีเงินเดือนให้ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง โดยมีจำนวนเงินตามลำดับของเหรียญที่ได้รับ ซึ่งเป็นเงินรางวัลที่ใช้ได้ไม่นานก็จะหมดไป ในช่วงที่นักกีฬาได้รับเหรียญรางวัลกลับมา ชาวไทยทั้งประเทศก็จะให้ความสนใจ ชื่นชม ให้การดูแลและส่งเสริม แต่เมื่อเวลาผ่านไปการดูแลและส่งเสริมที่ต่อเนื่องก็ขาดหายไป สำหรับนักกีฬาที่ไม่ได้รับ

ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม) ๒๕๖๔

Volume 15 Number 2 (July-December) 2021

วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย

Suan Sunandha Academic & Research Review

เหรียญรางวัลจากการแข่งขันก็จะไม่ได้รับสวัสดิการอะไรเป็นค่าตอบแทนเลย ในฐานะที่เป็นนักกีฬาทำงานรับใช้ชาติ ซึ่งเป็นตัวแทนของประเทศไทยไปสร้างชื่อเสียงในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกที่เป็นเวทีในระดับโลก ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาหาแนวทางการจัดสวัสดิการให้กับนักกีฬาโอลิมปิกของประเทศไทย เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาจัดระบบช่วยเหลือนักกีฬาโอลิมปิกทั้งที่ยังเป็นนักกีฬาและที่เลิกเล่นไปแล้ว เพื่อการพัฒนานักกีฬาในระยะยาว เป็นการส่งเสริมสวัสดิการเพื่อบำรุงขวัญและกำลังใจของนักกีฬา และที่สำคัญยิ่ง คือ การเสริมสร้างความมั่นคงด้านสวัสดิการที่เป็นรูปธรรมและมีระบบครบวงจร ซึ่งจะเป็นการสร้างความมั่นคงให้นักกีฬา การมีคุณภาพชีวิตที่ดีของนักกีฬาทั้งหมดที่เป็นกำลังคนทางการกีฬาของชาติและหลังจากรับใช้ชาติ นับเป็นการทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มแก่ประเทศที่มีความยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานภาพความเป็นอยู่ในปัจจุบันของนักกีฬาโอลิมปิกไทย
2. เพื่อจัดทำแนวทางในการจัดสวัสดิการให้กับนักกีฬาโอลิมปิกไทย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร (documentary research) การวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและเนื้อหาสาระที่มีความถูกต้องและน่าเชื่อถือตามหลักวิชาการ มีขั้นตอนการดำเนินงานดังรายละเอียดต่อไปนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ค้นคว้าและทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการให้นักกีฬา จากตำรา เอกสาร ผลการวิจัย เพื่อวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)
2. พบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับนักกีฬา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (stakeholder) เพื่อพูดคุยแลกเปลี่ยนความเห็นเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการให้นักกีฬาโอลิมปิก

ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม) ๒๕๖๔

Volume 15 Number 2 (July-December) 2021

วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย

Suan Sunandha Academic & Research Review

3. สร้างแบบสอบถาม และหาคุณภาพของแบบสอบถาม เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน 2 ชุด คือ สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสมาคมกีฬา และองค์กรกีฬาที่เกี่ยวข้องกับการส่งนักกีฬาเข้าร่วมแข่งขันกีฬาโอลิมปิก และสำหรับนักกีฬาโอลิมปิก โดยเนื้อหาของแบบสอบถามมี 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (check list) โดยการเลือกข้อมูลจากที่กำหนดให้ ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิการให้กับนักกีฬาโอลิมปิกไทย โดยจัดทำแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ คือ ต้องการมาก ต้องการน้อย และไม่ต้องต้องการ ส่วนที่ 3 การจัดลำดับความสำคัญในสวัสดิการให้กับนักกีฬาโอลิมปิกไทย โดยกำหนดให้จัดลำดับตามความสำคัญ 5 ลำดับ ตามความสำคัญจากมากไปหาน้อย และส่วนที่ 4 ข้อคิดเห็นอื่น ๆ เกี่ยวกับการจัดทำแนวทางการจัดสวัสดิการให้กับนักกีฬาโอลิมปิกของประเทศไทย เป็นแบบสอบถามที่มีข้อความปลายเปิด (open ended form) เพื่อให้ผู้ตอบสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ

4. เก็บรวบรวมข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างที่ได้มาจากการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) จากประชากรที่เป็นผู้บริหารในสมาคมกีฬาแห่งประเทศไทยและองค์กรกีฬาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งนักกีฬาเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก และนักกีฬาไทยที่เคยเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก โดยใช้หลักการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ บุญชุม ศรีสะอาด (2560, น.228) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 97 คน แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

4.1. ผู้บริหารระดับนโยบายของสมาคมกีฬาแห่งประเทศไทยที่มีนักกีฬาเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก และองค์กรกีฬาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งนักกีฬาเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก จำนวน 20 คน

4.2 นักกีฬาโอลิมปิกไทยที่สามารถติดต่อได้ในขณะนี้ จากชนิดกีฬาที่ประเทศไทยส่งเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก ตั้งแต่ครั้งที่ 15 - ครั้งที่ 31 (ค.ศ.1952-2016) ประกอบด้วยนักกีฬาวัยน้ำ ยิงธนู กรีฑา แบดมินตัน มวยสากล จักรยาน ฟันดาบ ฟุตบอล กอล์ฟ ยูโด เรือพาย เรือใบ วินด์เซิร์ฟ ยิงปืน ยิงเป้าบิน เทเบิลเทนนิส เทควันโด เทนนิส ยกน้ำหนัก) จำนวน 77 คน

5. วิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัย และจัดทำแนวทางในการจัดสวัสดิการให้กับนักกีฬาโอลิมปิกของประเทศไทย โดยการเขียนเป็นความเรียงเชิงพรรณนา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากเอกสารที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม การแสดงความคิดเห็น การร่วมสนทนา การเสวนา และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยการคำนวณหาค่าร้อยละ หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หาค่าความเที่ยงตรง (validity) เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหา ความครอบคลุมและสอดคล้อง โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) และหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยวิธีของครอนบาช (Cronbach's Alpha Correlation Coefficient) แล้วนำมาสู่การสรุปเนื้อหาแนวทางในการจัดสวัสดิการให้กับนักกีฬาโอลิมปิกของประเทศไทย โดยใช้รูปแบบของการเขียนเป็นเชิงพรรณนา (descriptive report)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาทฤษฎี เอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับแนวทางในการจัดสวัสดิการให้กับนักกีฬาโอลิมปิก ได้คำนึงถึงการมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยพิจารณาจากความต้องการของมนุษย์ตามแนวคิดของมาสโลว์ (Bridgman et al., 2019, pp.81-98) หลักการจัดสวัสดิการให้นักกีฬาของ (Henry I.P., 2013, pp. 356-373) และแนวนโยบายของคณะกรรมการโอลิมปิกนานาชาติ (International Olympic Committee, 2015) ที่ได้ให้ความสำคัญกับการจัดสวัสดิการให้นักกีฬาส่งการจำแนกประเภทของสวัสดิการนั้น เปรียบได้กับความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ คือ ปัจจัยสี่เพื่อให้ นักกีฬามีคุณภาพชีวิตที่ดี มีภาวะจิตในการทุ่มเทให้กับการปฏิบัติหน้าที่ และเป็นหลักประกันความมั่นคงในชีวิตให้กับนักกีฬา พบว่า ประเภทของสวัสดิการที่เหมาะสมและครอบคลุมแนวทางการจัดสวัสดิการให้นักกีฬาโอลิมปิก คือ

วารสารสุนันทาวิชาการและวิจัย

Suan Sunandha Academic & Research Review

ตารางที่ 1 แสดงผลสรุปการวิเคราะห์เอกสารจากแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับแนวทางในการจัดสวัสดิการให้กับนักกีฬาโอลิมปิกไทย

แนวทางในการจัดสวัสดิการ ให้นักกีฬาโอลิมปิกไทย	กระทรวงแรงงาน, มปป.	กระทรวงพัฒนาสังคม และความมั่นคงของ มนุษย์, 2547	บงกช สุธาสร, 2557	ปรัชญาเดช เอ๊ะประโคน และ อารีย์ นัยพินิจ, 2560	International Olympic Committee, 2005	Henry I.P., 2013
- สวัสดิการด้านสุขภาพ อนามัย	✓	✓	✓	✓		
- สวัสดิการด้านการศึกษา	✓	✓	✓	✓	✓	✓
- สวัสดิการด้านอาชีพ		✓			✓	✓
- สวัสดิการด้านเศรษฐกิจ และความมั่นคง			✓	✓		
- สวัสดิการด้านความ ปลอดภัย	✓		✓	✓		✓
- สวัสดิการด้านนันทนาการ			✓	✓		
- สวัสดิการด้านการให้ คำปรึกษาและแนะนำ					✓	

จากการสำรวจโดยแบบสอบถามในกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารระดับนโยบาย จำนวน 20 คน เป็นผู้บริหารจากสมาคมกีฬา คิดเป็นร้อยละ 90 ประกอบด้วย นายกสมาคมกีฬา รองเลขาธิการสมาคมกีฬา กรรมการบริหาร โค้ชหรือผู้ฝึกสอน และอุปนายก เป็นผู้บริหารจากองค์กรกีฬาที่เกี่ยวข้อง คิดเป็นร้อยละ 10 ประกอบด้วย อธิบดีกรมพลศึกษา คณะกรรมการโอลิมปิกแห่งประเทศไทยฯ ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการบริหารงานเป็นระยะเวลา 16-20 ปี คิดเป็นร้อยละ

วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย

Suan Sunandha Academic & Research Review

30 รองลงมาคือ ระยะเวลา 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 25 ระยะเวลา 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 20 ระยะเวลา 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 15.00 และ ระยะเวลา มากกว่า 20 ปี เป็นร้อยละ 10.00

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักกีฬาโอลิมปิก จำนวน 77 คน เป็นนักกีฬาชาย 41 คน และนักกีฬาสตรี 36 คน) ส่วนใหญ่ มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 59.74 ช่วงอายุที่มีความถี่สูงสุดคือ 25- 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 59.74 มีประสบการณ์ในการเข้าร่วมแข่งขันโอลิมปิกเกมส์ นับจำนวนครั้ง คือ 1 ครั้ง มีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 61.04 รองลงมา คือ จำนวน 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 28.57 จำนวน 3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 5.19 เข้าร่วม 4 และ 5 ครั้ง มีจำนวนเท่ากันคือ ร้อยละ 2.60 สถานภาพทางการกีฬาในปัจจุบัน พบว่า สถานภาพที่ยังเป็นนักกีฬายู่คิดเป็นร้อยละ 48.05 (มีการฝึกซ้อมและแข่งขันสม่ำเสมอ) และมีสถานภาพเป็นอดีตนักกีฬา คิดเป็นร้อยละ 51.95 ชนิดกีฬาที่เข้าร่วมในโอลิมปิกเกมส์ คือ กรีฑา คิดเป็นร้อยละ 20.77 รองลงมา คือ ยกน้ำหนัก คิดเป็นร้อยละ 18.18 มวยสากล คิดเป็นร้อยละ 16.88 เทควันโด คิดเป็นร้อยละ 10.39 แบดมินตัน คิดเป็นร้อยละ 6.49 ยิงปืน คิดเป็นร้อยละ 3.89 สำหรับ วูตวูว จักรยาน เรือพาย เรือใบ และเทนนิส มีจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 2.60 และชนิดกีฬาที่มี นักกีฬาเข้าร่วมแข่งขันน้อยที่สุดคือ ยิงธนู ฟันดาบ ฟุตบอล กอล์ฟ ยูโด วินด์เซิร์ฟ ยิงเป้าบิน และเทเบิล เทนนิส มีจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 1.30

สถานภาพด้านอาชีพของนักกีฬาโอลิมปิกไทย พบว่า ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับกีฬามาก ที่สุด คิดเป็นร้อยละ 57.14 ได้แก่ ครูสอนกีฬา โค้ช ผู้ฝึกสอน นักกีฬา ประกอบอาชีพที่ไม่เกี่ยวข้องกับ กีฬา คิดเป็นร้อยละ 42.86 ได้แก่ รับราชการ (ทหาร ตำรวจ ไปรษณีย์ บุคลากรกรมพลศึกษา) และธุรกิจส่วนตัวอื่น ๆ เป็นต้น โดยรายได้ปัจจุบันของผู้ที่เป็นอดีตนักกีฬาโอลิมปิกส่วนใหญ่มีรายได้ที่ 20,001 - 25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 20.78 ได้มาจากการเป็น โค้ช ผู้ฝึกสอน รับราชการ และนักกีฬา รองลงมาคือ มีรายได้มากกว่า 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 19.48 ได้มาจากการเป็นนักกีฬา โค้ช ผู้ฝึกสอน ธุรกิจส่วนตัว และอื่น ๆ ลำดับ รองลงไปคือ มีรายได้ 25,001 – 30,000 บาท คิดเป็น ร้อยละ 16.88 ได้มาจากธุรกิจส่วนตัว รับราชการ โค้ช ผู้ฝึกสอน และอื่นๆ มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 15.58 ได้แก่ อาชีพนักกีฬาเพียงอย่างเดียว มีรายได้ 15,001 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อย ละ 14.29 ได้แก่ รับราชการ นักกีฬา ธุรกิจส่วนตัว โค้ชผู้ฝึกสอน และรายได้ 10,000 – 15,000 บาท

คิดเป็นร้อยละ 12.99 ได้แก่ อาชีพ ราชการ และ นักกีฬา (อาชีพอื่น ๆ ได้แก่ เกษตรกร ครู อาจารย์ ดารานักแสดง เกษียณอายุราชการ เป็นต้น)

สถานภาพด้านที่อยู่อาศัยของนักกีฬาโอลิมปิกไทย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีบ้านพักอาศัยส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 53.25 รองลงมาคือ บ้านพัก/แฟลต/หอพักของหน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 29.87 เช่าซื้อหรือผ่อนชำระกับสถาบันการเงินอื่น คิดเป็นร้อยละ 6.49 ซึ่งมีค่าร้อยละเท่ากับเช่าบ้าน/เช่าหอพัก คิดเป็นร้อยละ 6.49 และอาศัยกับบิดามารดา ญาติหรือบุคคลอื่น คิดเป็นร้อยละ 2.60

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหลักการจัดสวัสดิการและการสอบถามกลุ่มตัวอย่าง พบว่า นักกีฬาโอลิมปิกไทยยังไม่มีความมั่นคงในชีวิตเท่าที่ควร โดยผู้บริหารและนักกีฬามีความคิดเห็นต่อความต้องการจัดสวัสดิการแก่นักกีฬาโอลิมปิก ด้วยการทำแบบสอบถามที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า แบบ 4 ระดับ คือ ต้องการมาก ต้องการ ต้องการน้อย และไม่ต้องการ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความคิดเห็นต่อความต้องการจัดสวัสดิการหลักให้กับนักกีฬาโอลิมปิกไทย

ความต้องการต่อ	ผู้บริหาร		นักกีฬา	
	Mean ± SD.	ระดับความต้องการ	Mean ± SD.	ระดับความต้องการ
การจัดสวัสดิการให้แก่ นักกีฬาโอลิมปิกไทย				
- สวัสดิการด้านสุขภาพ	3.76±0.46	มาก	3.68±0.50	มาก
อนามัย				
- สวัสดิการด้านการศึกษา	3.56±0.54	มาก	3.61±0.66	มาก
- สวัสดิการด้านอาชีพ	3.59±0.57	มาก	3.65±0.52	มาก
- สวัสดิการด้านความมั่นคง	3.78±0.42	มาก	3.71±0.55	มาก
และความปลอดภัย				
- สวัสดิการด้านการให้	3.03±0.63	มาก	3.25±0.68	มาก
คำปรึกษาและแนะนำ				

เพื่อเป็นการส่งเสริมสวัสดิการ การบำรุงขวัญกำลังใจของนักกีฬา และสร้างความมั่นคงในชีวิต สวัสดิการที่เหมาะสมที่ควรจัดให้นักกีฬาโอลิมปิกของประเทศไทยครอบคลุมทั้ง 5 ด้าน โดยกลุ่มตัวอย่าง เห็นความสำคัญและต้องการให้จัดสวัสดิการให้นักกีฬาโอลิมปิกเป็นดังนี้ คือ

1. สวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย หมายถึง การดูแลสุขภาพและพลาสมาของนักกีฬาให้อยู่ใน สภาพที่เหมาะสม โดยกลุ่มตัวอย่างทั้งผู้บริหารและนักกีฬาต่างมีความต้องการสวัสดิการด้านสุขภาพ อนามัยในระดับต้องการมาก (ค่าเฉลี่ยความต้องการ 3.76 และ 3.68) เหมือนกัน ซึ่งสวัสดิการที่กลุ่ม ตัวอย่างต้องการ ได้แก่ การให้ช่วยเหลือด้านค่ารักษาพยาบาล ตรวจสุขภาพร่างกายประจำปี ให้ความรู้ ด้านสุขภาพอนามัย อุบัติเหตุและความปลอดภัยจากการเล่นกีฬา และประกันสังคมหรือประกันสุขภาพ ผู้บริหารและนักกีฬาส่วนใหญ่มีความต้องการมากในทุก ๆ ด้าน

2. สวัสดิการด้านการศึกษา หมายถึง การส่งเสริมการศึกษาและการพัฒนาตนเองอย่าง ต่อเนื่องแก่นักกีฬา เช่น การส่งไปศึกษาต่อ การจัดฝึกอบรมเกี่ยวกับอาชีพที่เกี่ยวข้องกับกีฬา ได้แก่ โค้ช ผู้ฝึกสอน ผู้ตัดสิน เป็นต้น ทั้งในขณะที่กำลังเล่นกีฬาและหลังจากที่เลิกเล่นแล้ว โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็น ผู้บริหารและนักกีฬาที่มีความต้องการสวัสดิการด้านการศึกษาในระดับต้องการมากเหมือนกัน (ค่าเฉลี่ย ความต้องการ 3.56 และ 3.61) ต้องการให้จัดสวัสดิการในลักษณะของการให้โอกาสในการศึกษาจนจบ ปริญญาตรี ให้ทุนการศึกษาภายในประเทศ ให้ทุนการศึกษาต่อต่างประเทศสำหรับนักกีฬาที่ได้เหรียญ รางวัลจากการแข่งขันโอลิมปิกเกมส์ ให้ทุนการศึกษาแก่บุตรของนักกีฬาที่เสียชีวิตจากสาเหตุการ ฝึกซ้อมหรือการแข่งขันโอลิมปิกเกมส์ โครงการฝึกอบรมภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารแก่นักกีฬา หรืออดีตนักกีฬา ผู้บริหารและนักกีฬาส่วนใหญ่มีความต้องการมากในทุก ๆ ด้าน

3. สวัสดิการด้านอาชีพ หมายถึง การสนับสนุนและส่งเสริมให้นักกีฬามีอาชีพ โดยกลุ่ม ตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารมีความต้องการอยู่ในระดับต้องการมาก (ค่าเฉลี่ยความต้องการ 3.59) เช่นเดียวกับนักกีฬา (ค่าเฉลี่ยความต้องการ 3.65) สวัสดิการที่ต้องการ ได้แก่ การจ้างงานให้อดีต นักกีฬาโอลิมปิก การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้จ้างงานให้อดีตนักกีฬาโอลิมปิกต่อจน เกษียณอายุ ช่วยเหลือนักกีฬาให้มีอาชีพโดยการจัดฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้น ช่วยเหลือด้านการเงินจาก

วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย

Suan Sunandha Academic & Research Review

หน่วยงานภาครัฐเป็นกองทุนประกอบอาชีพต่าง ๆ ซึ่ง ผู้บริหารและนักกีฬาส่วนใหญ่มีความต้องการมากในทุก ๆ ด้าน

4. สวัสดิการด้านความมั่นคงและความปลอดภัย หมายถึง การสร้างความมั่นคงทางกายภาพ และความรู้สึกแก่นักกีฬา การส่งเสริมความปลอดภัยรวมไปถึงการประกันชีวิต เป็นต้น อาจจัดในรูปแบบของกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ การให้ความรู้เกี่ยวกับอุบัติเหตุและความปลอดภัย การส่งเสริมกิจกรรมด้านความปลอดภัย การฝึกอบรม และการเตรียมความพร้อม เป็นต้น โดยผู้บริหารและนักกีฬา มีความต้องการสวัสดิการด้านนี้ในระดับต้องการมาก (ค่าเฉลี่ยความต้องการ 3.78 และ 3.71) เหมือนกัน สวัสดิการที่ต้องการ ได้แก่ รัฐบาลจัดให้มีกฎหมาย นโยบายและระเบียบในการคุ้มครองสิทธิของนักกีฬาโอลิมปิกด้านต่าง ๆ ค่ายังชีพรายเดือนสำหรับนักกีฬาที่ทุพพลภาพจากสาเหตุการฝึกซ้อม และจากการแข่งขันโอลิมปิกเกมส์ (จนกว่าจะเสียชีวิต) เงินสวัสดิการค่าครองชีพสำหรับนักกีฬาที่ได้รับเหรียญรางวัลจากการแข่งขันโอลิมปิกเกมส์ ให้ความช่วยเหลือแก่ครอบครัวกรณีที่นักกีฬาเสียชีวิตจากการฝึกซ้อมและการแข่งขันโอลิมปิกเกมส์ สวัสดิการเงินช่วยเหลือแก่นักกีฬาโอลิมปิกผู้ประสบภัยพิบัติ และกองทุนสำรองเลี้ยงชีพหรือกองทุนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องให้กับนักกีฬาโอลิมปิก ซึ่งผู้บริหารและนักกีฬาส่วนใหญ่มีความต้องการระดับมากในทุก ๆ ด้าน

5. สวัสดิการด้านการให้คำปรึกษาและแนะนำ หมายถึง การให้คำปรึกษาและคำแนะนำในการแก้ปัญหาและการปฏิบัติตนแก่นักกีฬา เช่น ให้คำปรึกษาในด้านอาชีพ การให้คำปรึกษาด้านชีวิตครอบครัว และกฎหมายเกี่ยวกับกีฬา เป็นต้น โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารและนักกีฬา มีความต้องการอยู่ในระดับเท่ากัน (ค่าเฉลี่ยความต้องการ 3.10 และ 3.39) สวัสดิการที่กลุ่มตัวอย่างต้องการในระดับมาก ได้แก่ หน่วยงานบริการให้คำปรึกษาด้านกฎหมาย หน่วยงานให้คำปรึกษาแนะนำในด้านการศึกษา หน่วยงานให้คำปรึกษาแนะนำในด้านอาชีพ นอกจากไปจากนี้ผู้บริหารมีความต้องการนักจิตวิทยาให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาชีวิตเพิ่ม ส่วนนักกีฬามีความต้องการด้านแพทย์ให้คำปรึกษา และแนะนำด้านสุขภาพ โดยผู้บริหารและนักกีฬาส่วนใหญ่มีความต้องการในระดับมากเท่ากัน

การจัดลำดับความสำคัญในจัดสวัสดิการให้กับนักกีฬาโอลิมปิกไทย 5 ลำดับ พบว่า ประเด็นที่ผู้บริหารให้ความสำคัญมาเป็นลำดับแรก ได้แก่ สวัสดิการด้านอาชีพ มีความถี่สูงสุดคิดเป็นร้อยละ 65.00 ลำดับที่สอง สวัสดิการด้านการศึกษา มีความถี่สูงสุดคิดเป็นร้อยละ 40.00 ลำดับที่สาม สวัสดิการด้านความ

วารสารสุนันทาวิชาการและวิจัย

Suan Sunandha Academic & Research Review

มั่นคงและความปลอดภัย มีความถี่สูงคิดเป็นร้อยละ 50.00 ลำดับที่สี่ สวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย มีความถี่สูงคิดเป็นร้อยละ 40.00 และลำดับสุดท้าย สวัสดิการด้านการให้คำปรึกษาและแนะนำ มีความถี่สูงคิดเป็นร้อยละ 80.00 ส่วนการจัดสวัสดิการที่นักกีฬาโอลิมปิกไทยให้ความสำคัญมาเป็นลำดับแรกเช่นเดียวกับผู้บริหาร คือ สวัสดิการด้านอาชีพ ความถี่สูงคิดเป็นร้อยละ 58.44 ลำดับที่สอง สวัสดิการด้านการศึกษา ความถี่สูงคิดเป็นร้อยละ 31.17 ลำดับที่สาม สวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย ความถี่สูงคิดเป็นร้อยละ 35.06 ลำดับที่สี่ สวัสดิการด้านความมั่นคงและความปลอดภัย ความถี่สูงคิดเป็นร้อยละ 48.05 และลำดับสุดท้าย สวัสดิการด้านการให้คำปรึกษาและแนะนำ ความถี่สูงคิดเป็นร้อยละ 83.12

เมื่อการจัดลำดับความสำคัญในจัดสวัสดิการให้กับนักกีฬาโอลิมปิกไทย จำแนกตามอายุของนักกีฬา พบว่า

กลุ่มอายุต่ำกว่า 25 ปี และกลุ่มอายุ 25 – 40 ปี ให้ลำดับความสำคัญต่อการจัดการสวัสดิการที่เหมือนกัน คือ การจัดสวัสดิการด้านอาชีพ เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ด้านการศึกษา ด้านสุขภาพอนามัย ด้านความมั่นคงและความปลอดภัย และด้านการให้คำปรึกษาและแนะนำ ตามลำดับ

กลุ่มอายุ 41 – 60 ปี ให้ความสำคัญสวัสดิการด้านอาชีพ เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านการศึกษา ด้านความมั่นคงและความปลอดภัย และ ด้านการให้คำปรึกษาและแนะนำ ตามลำดับ

กลุ่มอายุมาก 60 ปี ให้ความสำคัญสวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย มาเป็นลำดับแรก รองลงไป คือ ด้านการศึกษา การด้านอาชีพ ด้านความมั่นคงและความปลอดภัย และด้านการให้คำปรึกษาและแนะนำ ตามลำดับ

สำหรับนักกีฬาโอลิมปิก ผู้ซึ่งใช้ร่างกายฝึกซ้อมและแข่งขันกีฬาในนามของประเทศมาอย่างหนักหน่วง รัฐบาลควรจัดให้มีองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสำหรับการดูแลนักอย่างต่อเนื่อง เพื่อที่นักกีฬาจะได้ไร้ความกังวลและปฏิบัติหน้าที่รับใช้ชาติอย่างเต็มความสามารถจัดสวัสดิการให้ครอบคลุมใน 5 ด้าน ดังแนวทางการจัดสวัสดิการในแต่ละด้านต่อไปนี้

สวัสดิการด้านอาชีพ เพื่อให้ให้นักกีฬาโอลิมปิกมีความมั่นคงในชีวิตหลังจากหมดสภาพจากการเป็นนักกีฬา หน่วยงานภาครัฐควรมีความร่วมมือกับภาคเอกชนหรือองค์กรต่าง ๆ ในการช่วยเหลือให้นักกีฬาได้มีอาชีพ ดังนี้

1. มีกรอบตำแหน่งการจ้างงานนักกีฬาที่ผ่านการเป็นตัวแทนของประเทศไทยเข้าร่วมแข่งขันกีฬาโอลิมปิก บรรจุเป็นข้าราชการ โดยเฉพาะในหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับกีฬา เช่น การกีฬาแห่งประเทศไทย สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด ที่มีอยู่ในทุกจังหวัด สถาบันการพลศึกษา โรงเรียนกีฬา รวมถึงหน่วยงานของตำรวจและทหาร เป็นต้น เพื่อให้นักกีฬาเหล่านั้นได้ใช้ประสบการณ์และความเชี่ยวชาญที่มีมาถ่ายทอดต่อ ได้มีงานทำในภูมิสำเนาและเป็นการกระจายลงสู่ภูมิภาค ซึ่งจะต้องมีหลักเกณฑ์ มาตรการและระเบียบแบบแผนระบุให้ชัดเจน และรัฐบาลควรกำหนดให้เป็นนโยบายระดับชาติ

2. มีการจ้างงานสำหรับนักกีฬาโอลิมปิก โดยภาคธุรกิจ/ภาคเอกชนที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับกีฬา หรือมีความต้องการสนับสนุนช่วยเหลือนักกีฬา ซึ่งหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกให้ขึ้นอยู่กับหน่วยงานนั้น ๆ โดยมีหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบเป็นผู้ประสานงาน

3. ส่งนักกีฬาไปอบรมในหลักสูตรต่าง ๆ โดยจัดให้มีการฝึกอบรมวิชาชีพที่สามารถนำไปเลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้ อาจตั้งเป็นศูนย์ฝึกอบรมหรือส่งเสริมอาชีพให้กับนักกีฬาโอลิมปิก รวมทั้งส่งนักกีฬาไปอบรมเป็นผู้ฝึกสอน/ผู้ตัดสินกีฬา ให้มีการพัฒนาทักษะ เพื่อใช้ความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ด้านกีฬาให้เกิดประโยชน์ต่อไป

สวัสดิการด้านศึกษา เพื่อให้นักกีฬาได้มีวิชาความรู้ติดตัว ได้รับการศึกษาในระดับสูง ช่วยให้มีทักษะ ทำให้มีงานทำที่ดี มีความมั่นคง มีรายได้มาเลี้ยงตัวเองและครอบครัว ควรมีความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กระทรวงศึกษาธิการ สถาบันการศึกษา องค์กรกีฬาเพื่อหาแนวทางร่วมกัน เพื่อให้มีสิทธิพิเศษสำหรับนักกีฬา ดังนี้

1. มีนโยบายของรัฐในการจัดสวัสดิการด้านการศึกษาสำหรับนักกีฬาที่ชัดเจน เพื่อเพิ่มพูนและพัฒนาให้นักกีฬามีความรู้เฉพาะในด้านต่าง ๆ

2. มีทุนการศึกษาสำหรับนักกีฬาโอลิมปิก ได้แก่ ทุนการศึกษาภายในประเทศ โดยช่วยให้นักกีฬาได้มีโอกาสในการศึกษาจนจบระดับปริญญาตรีเป็นขั้นต่ำ และทุนการศึกษาในต่างประเทศ ซึ่งต้องตั้งหลักเกณฑ์ให้ชัดเจน โดยมีเงื่อนไขเฉพาะในการคัดเลือกสำหรับนักกีฬาที่มีผลงานเหมาะสม

3. มีสถาบันการศึกษาเฉพาะทางสำหรับนักกีฬาระดับการศึกษา โดยมีอาจารย์และบุคลากรกีฬาที่เชี่ยวชาญครบในสหวิทยาการด้านวิทยาศาสตร์การกีฬา เพื่อสร้างนักกีฬาให้มีความสามารถทางการกีฬาในระดับที่สูงขึ้นและต่อยอดถึงการเป็นนักกีฬาอาชีพ

4. มหาวิทยาลัยมีโควตาพิเศษสำหรับรับนักกีฬาเข้าศึกษาต่อ และมีระบบที่ให้ความยืดหยุ่นสำหรับนักกีฬา ซึ่งไม่ควรใช้เกณฑ์เดียวกันกับของนักศึกษาทั่วไป เนื่องจากนักกีฬามีเวลาน้อยกว่าคนปกติทั่วไป มีโครงการสอนพิเศษสำหรับนักกีฬา เพื่อให้สามารถเรียนได้ทันในชั้นเรียน มีหลักสูตรเฉพาะทางกีฬาให้นักกีฬาได้เลือกเรียน เป็นต้น

5. จัดโครงการฝึกอบรมภาษาต่างประเทศให้นักกีฬาสามารถเข้าร่วมได้ เนื่องจากปัจจุบันภาษาต่างประเทศมีความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งในการติดต่อประสานงาน การเรียน และการทำงาน

สวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย เนื่องจากนักกีฬาได้ใช้ร่างกายในการฝึกซ้อมและแข่งขันหนักมากกว่าคนปกติทั่วไป ปัญหาทางด้านสุขภาพอนามัยจะเกิดขึ้นเร็วและมีอัตราที่สูงกว่าคนทั่วไป ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญในการดำรงชีวิต จึงควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาแนวทางด้านนี้ให้ชัดเจน เพื่อให้ได้ทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าช่วยพัฒนาประเทศ ดังนี้

1. มีโครงการตรวจสุขภาพประจำปีสำหรับนักกีฬาในโรงพยาบาลของรัฐทุกแห่ง ปีละ 1 ครั้ง โดยระบุช่วง วัน เวลา ของการให้บริการ และกำหนดสิทธิการตรวจที่ชัดเจน มีหน่วยงานรับผิดชอบประสานความร่วมมือระหว่างนักกีฬาและโรงพยาบาล

2. นักกีฬาโอลิมปิกสามารถเบิกค่ารักษาพยาบาลได้ โดยมีหลักเกณฑ์ของวงเงินที่เหมาะสม

3. ทำประกันสังคมหรือประกันสุขภาพให้กับนักกีฬาตลอดชีพ โดยจัดให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบประสานงานขอความร่วมมือไปยังหน่วยงานสวัสดิการสังคม

4. มีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับด้านสุขภาพอนามัย อุบัติเหตุ และความปลอดภัยอย่างน้อยปีละครั้ง เพื่อให้สามารถส่งเสริม ป้องกัน รักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพตัวเองได้อย่างถูกต้องวิธี

สวัสดิการด้านความมั่นคงและปลอดภัย เพื่อเป็นการสร้างความมั่นคงในชีวิตหลังจากหมดสถานภาพจากการเล่นกีฬา ต้องมีการจัดทำระเบียบคุ้มครอง ส่งเสริมและพัฒนา โดยรัฐบาล เพื่อให้ นักกีฬามีความมั่นคงในชีวิต ดังนี้ การมีนโยบายให้ค่าจ้างชดเชยรายเดือนสำหรับนักกีฬาที่ทุพพลภาพจาก

สาเหตุการฝึกซ้อมและแข่งขันกีฬาโอลิมปิก การมีเงินช่วยเหลือสำหรับนักกีฬาและครอบครัว ที่ประสบภัยพิบัติอย่างเหมาะสม และการจัดตั้งกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ หรือกองทุนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้กับนักกีฬาโอลิมปิก

สวัสดิการด้านการให้คำปรึกษาและแนะนำ ควรจัดให้มีผู้เชี่ยวชาญคอยให้คำปรึกษาในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านกฎหมาย ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านสุขภาพ และด้านปัญหาชีวิตอื่น ๆ เพราะในระยะแรก ๆ ของการเปลี่ยนสภาพจากนักกีฬาไปสู่คนปกติ นักกีฬาส่วนใหญ่จะยังปรับตัวเองไม่ค่อยได้ว่าจะหันไปในทิศทางใด จึงต้องมีที่ปรึกษา ผู้แนะนำแนวทาง

สรุปและอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจากเอกสาร (documentary research) และเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง พบว่า การจัดสวัสดิการให้กับนักกีฬาโอลิมปิกมีความสำคัญมาก เพื่อให้ให้นักกีฬามีคุณภาพชีวิตที่ดี มีภาวะจิตในการทุ่มเทให้กับการปฏิบัติหน้าที่ และเป็นหลักประกันความมั่นคงในชีวิตให้กับนักกีฬา สวัสดิการที่เหมาะสมที่ควรจัดให้นักกีฬาโอลิมปิกของประเทศไทยมี 5 ด้าน คือ

1. สวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย เป็นสวัสดิการที่ต้องการในระดับมาก เพื่อให้ความช่วยเหลือกรณีให้นักกีฬาเจ็บป่วย เนื่องจากมีการใช้ร่างกายอย่างหนักจากการฝึกซ้อมและแข่งขันในโอลิมปิกเกมส์ นักกีฬาต้องได้รับการดูแลสุขภาพร่างกายให้อยู่ในสภาพปกติ เพราะสุขภาพอนามัยเป็นหนึ่งในปัจจัยสี่ตัวบ่งชี้สำคัญในการดำรงชีวิต ดังนั้นจึงควรมีแนวทางการดูแลด้านนี้ให้ชัดเจน เพื่อให้ทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าได้กลับมาช่วยพัฒนาประเทศต่อไป และต้องไม่น้อยกว่าสิทธิขั้นพื้นฐานที่ควรจะได้รับ ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องดูแลจัดให้นักกีฬาได้รับที่เป็นไปตามข้อกำหนดของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2547) สอดคล้องกับ รพีพรรณ คำหอม (2557) ประชาชนพึงได้รับการป้องกันโรคร้ายไข้เจ็บ การรักษาพยาบาล การส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นเพศใด อายุใด วัยใด เชื้อชาติใด ศาสนาใด อยู่ในภูมิภาคใด หรือมีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับใดก็ตาม พึงได้รับบริการสวัสดิการสังคมด้านสุขภาพอนามัยที่ได้มาตรฐานอย่างทั่วถึง เสมอภาคและเป็นธรรม ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัญหาของบุคคลและสังคม สำหรับนักกีฬาโอลิมปิกควรมีรายละเอียดของการจัดสวัสดิการที่แตกต่างจากบุคคลทั่วไป เพราะใช้ร่างกายอย่างหนัก เมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุนักกีฬามักจะเกิดโรคประจำตัวและเจ็บป่วยมากกว่าบุคคลทั่วไป อีกทั้ง วรดี ศิริชา (2563, น.48-60) พบว่า วัยสูงอายุมีความคาดหวังต่อนโยบายการดูแลสุขภาพ

ผู้สูงอายุและสิ่งที่เกิดขึ้นจริงอยู่ในระดับมาก โดยมีความคาดหวังสูงกว่าสิ่งที่เกิดขึ้นจริง และจากการตัดสินใจคุณค่าของนโยบายการดูแลผู้สูงอายุระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นจริงกับเกณฑ์ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) ในประเด็นการอำนวยความสะดวกของสถานบริการ การให้คำปรึกษาแนะนำเรื่องสุขภาพ และสวัสดิการการรักษาพยาบาลตามสิทธิ์ของผู้สูงอายุ เพื่อช่วยลดความรุนแรงของปัญหาสุขภาพที่จะเกิดขึ้นในวัยสูงอายุนั้น การดูแลสุขภาพสำหรับนักกีฬาโอลิมปิกต้องให้ความสำคัญมาตั้งแต่ช่วงฝึกซ้อมกีฬาและตลอดต่อเนื่องไป การลงแข่งขันในโอลิมปิกเกมส์เปรียบเสมือนการทำงานให้กับประเทศชาติโดยใช้ร่างกายอย่างหนักหน่วง การจัดสวัสดิการด้านนี้ รัฐบาลจึงควรให้ความสำคัญ รับผิดชอบดูแลเหมือนการดูแลพนักงานในบริษัท โดยเฉพาะการช่วยเหลือด้านค่ารักษาพยาบาล (เบิกได้จนกว่าจะเสียชีวิต) การตรวจสุขภาพร่างกายประจำปี การให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัย อุบัติเหตุและความปลอดภัยจากการเล่นกีฬา และการจัดทำประกันสังคมหรือประกันสุขภาพให้นักกีฬาโอลิมปิก เป็นต้น

2. สวัสดิการด้านการศึกษา เป็นสวัสดิการที่มีความต้องการในระดับมาก กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักกีฬามีร้อยละของความต้องการสูงกว่าผู้บริหาร กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่า การได้รับการศึกษาช่วยให้นักกีฬามีทักษะที่ดี เมื่อเรียนจบจะได้มีความรู้ติดตัวไปตลอดชีวิตและช่วยให้มีงานทำที่ดี มีรายได้เลี้ยงตัวเองและครอบครัว โดยไม่เป็นภาระต่อสังคม หากมีการจัดระบบทุนการศึกษาให้นักกีฬาโอลิมปิกควรสนับสนุนทางการเงินที่ครอบคลุมค่าเล่าเรียน ค่าที่พัก หรือค่าเอกสารตำรา จัดให้มีโครงการพิเศษในมหาวิทยาลัยเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้นักกีฬาโอลิมปิกสามารถเรียนและฝึกกีฬาไปพร้อมกันได้ จัดระบบการบริหารหลักสูตรสำหรับนักกีฬาโดยเฉพาะ หรือจัดตารางเรียนพิเศษสำหรับนักกีฬา โดยแบ่งกลุ่มนักกีฬาตามระดับความสามารถ เช่น เรียนตามตารางปกติ เรียนบางส่วนและขอตัวไปฝึกซ้อมและไม่มีเวลาเรียนตามตารางปกติต้องฝึกซ้อมตลอดปี โดยจัดให้มีฝ่ายติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการและกีฬา เพื่อช่วยให้นักศึกษาที่เป็นนักกีฬาไม่มีปัญหาเรื่องเวลาเรียนและสามารถเข้าร่วมการฝึกซ้อมและแข่งขันได้ (อำพร ศรียาภย์, 2557, น.305; และ Henry, 2013, p.356-373) จัดโปรแกรมพิเศษเพื่อสนับสนุนให้นักกีฬาได้เล่นกีฬาอย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มสมรรถนะของตนเองให้สูงขึ้น จนสามารถเข้าร่วมแข่งขันในโอลิมปิกเกมส์ได้อีก สอดคล้องกับ Sriyaphai, Samahito, and Swatdikiat (2015, pp.32-46) ที่ว่า สถาบันการศึกษาควรมีโครงการชั้นเรียนพิเศษสำหรับนักกีฬาผู้มีความสามารถสูง รวมทั้งต้องทำความร่วมมือกับสมาคมกีฬาแห่งประเทศไทยในชนิดกีฬาที่มือนักกีฬาที่มีความสามารถระดับสูง ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมวางแผนการเรียนให้นักกีฬากลุ่มนี้ เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาเวลาเรียนไม่พอหรือ

การเลิกเล่นกีฬากลางคัน จะเป็นการช่วยส่งเสริมและพัฒนา กีฬาชาติ และยังช่วยเพิ่มมูลค่าของสถาบันการศึกษา (Mitic, 2009) ได้อีกทางหนึ่งด้วย จึงควรจัดให้นักกีฬาโอลิมปิกได้มีโอกาสเข้าศึกษาจนจบปริญญาตรี มีทุนการศึกษาภายในประเทศ มีทุนการศึกษาต่อในต่างประเทศสำหรับนักกีฬาที่ได้เหรียญรางวัลจากการแข่งขัน มีทุนการศึกษาแก่บุตรของนักกีฬาที่เสียชีวิตจากสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับการฝึกซ้อมหรือจากการแข่งขันโอลิมปิกเกมส์ และมีโครงการฝึกอบรมภาษาต่างประเทศแก่นักกีฬาหรืออดีตนักกีฬา

3. สวัสดิการด้านอาชีพ กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีความต้องการในระดับมาก โดยต้องการให้จัดสวัสดิการในลักษณะของการช่วยเหลือด้านอาชีพ เพื่อเพิ่มความมั่นคงในชีวิต ให้มีอาชีพที่สามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้หลังจากเลิกเป็นนักกีฬา หรือส่งไปอบรมพัฒนาทักษะในการเป็นผู้ฝึกสอนและผู้ตัดสินกีฬาในหลักสูตรต่าง ๆ เพื่อจะได้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ทางด้านกีฬาที่มีประโยชน์กลับมาพัฒนาประเทศต่อไป รวมทั้งการจัดฝึกอบรม/สอนอาชีพระยะสั้น ให้สามารถนำไปประกอบอาชีพอื่น ๆ ได้ และจัดให้มีอัตราตำแหน่งบรรจุเป็นราชการให้กับนักกีฬาโอลิมปิก สอดคล้องกับ ศรีทัตทิมา พานิชพันธ์ (2534) กล่าวไว้ว่า ประชาชนควรมีงานทำที่ทำให้มีรายได้อย่างน้อยต้องเพียงพอแก่การดำรงชีวิต มีงานทำที่มีสวัสดิการที่ดีหรืออย่างน้อยต้องตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งงานที่ทำต้องไม่เสี่ยงต่อการเจ็บป่วย อุบัติเหตุและอุบัติเหตุต่าง ๆ ไม่เป็นงานที่สร้างความเสื่อมเสียแก่ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่ผิดศีลธรรมหรือผิดกฎหมาย มีความภาคภูมิใจในงานที่ทำ และมีโอกาสก้าวหน้าในการทำงานนั้น ๆ ต้องได้รับรายได้และสวัสดิการจากการทำงานอย่างเสมอภาคเท่าเทียมและยุติธรรม โดยได้รับความคุ้มครองจากหน่วยงาน หรือองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการให้โบนัสนักกีฬาโอลิมปิก International Olympic Committee (2005) ได้จัดทำโครงการ “Athlete Career Programme (ACP)” ขึ้นมาตั้งแต่ปี ค.ศ.2005 โดยความร่วมมือกับ Adecco ซึ่งเป็นภาคเอกชน เพื่อช่วยเหลือนักกีฬาโอลิมปิกที่เลิกเล่นกีฬาแล้วหรือผู้ที่เตรียมการจะเลิกเล่นกีฬา ให้มีทักษะในด้านการเปลี่ยนถ่ายจากการเล่นกีฬาไปมีอาชีพใหม่ ซึ่งได้ดำเนินการมาแล้วใน 5 ทวีป กว่า 100 ประเทศ ทั่วโลก ดังนั้น เพื่อให้การจัดสวัสดิการด้านอาชีพของนักกีฬาโอลิมปิกไทย เป็นประโยชน์ มีความเหมาะสม และตรงกับความต้องการของนักกีฬา ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีโครงการจ้างงานให้นักกีฬาโอลิมปิก เช่น มีตำแหน่งงานหรือโอกาสได้รับการจ้างงาน โดยหน่วยงาน/รัฐบาลได้จัดเตรียมไว้สำหรับนักกีฬาโอลิมปิก มีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีการจ้างงานให้นักกีฬาโอลิมปิก ต่อจนกว่าจะเกษียณอายุ ช่วยเหลือนักกีฬาให้มีอาชีพ โดยการจัดฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้น เช่น

จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่เกี่ยวข้องกับกีฬา อาทิ ผู้ฝึกสอน ผู้ตัดสิน หรืออาชีพที่ไม่เกี่ยวข้องกับกีฬา เป็นต้น รวมทั้งการช่วยเหลือด้านการเงินจากหน่วยงานภาครัฐ เพื่อเป็นกองทุนให้การประกอบอาชีพต่าง ๆ

4. สวัสดิการด้านความมั่นคงและปลอดภัย กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มยังมีความต้องการอยู่ในระดับมากเช่นกัน เป็นการสร้างความมั่นคงทางกายภาพและความรู้สึกแก่นักกีฬา ส่งเสริมความปลอดภัย และการประกันชีวิต เป็นต้น สวัสดิการที่เกี่ยวข้อง เช่น การให้ความรู้เกี่ยวกับอุบัติเหตุและความปลอดภัย การส่งเสริมกิจกรรมด้านความปลอดภัย การฝึกอบรม และการเตรียมความพร้อม เป็นต้น นักกีฬาโอลิมปิกควรมีหน่วยงานดูแลเรื่องสวัสดิการคุ้มครองค่าครองชีพ มีกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และมีค่าตอบแทนที่เหมาะสม จากภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้รู้สึกว่ามี ความมั่นคงในชีวิต และสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างไร้ข้อกังวล ดังที่ บงกช สุธาสรร (2557) และ Henny (2013, pp.356-373) ได้กล่าวว่า การจัดสวัสดิการด้านความมั่นคง มีจุดประสงค์เพื่อให้ความมั่นคงแก่พนักงานในขณะปฏิบัติหน้าที่และเมื่อออกจากงานไปแล้ว สวัสดิการที่ช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจจะทำให้พนักงานรู้สึกถึงความมั่นคงในชีวิต สวัสดิการด้านความมั่นคงและความปลอดภัยจัดขึ้นเพื่อช่วยพนักงานให้มีความมั่นคงในชีวิตของพนักงานและครอบครัว ไร้ความกังวล ช่วยให้ปฏิบัติงานได้เต็มที่ จะนำมาซึ่งความทุ่มเทในการทำงาน ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของงานให้สูงขึ้นอีกด้วย (รพีพรรณ คำหอม, 2557; Gates L.B, A. Hughes and Da Hye Kim, 2015, pp. 323-340) ดังนั้น นักกีฬาโอลิมปิกไทยควรได้รับสวัสดิการด้านความมั่นคงและปลอดภัยในด้านต่าง ๆ ดังนี้ การมีกฎหมาย นโยบายและระเบียบในการคุ้มครองสิทธิของนักกีฬาโอลิมปิกด้านต่าง ๆ มีค่าจ้างชดเชยเดือนสำหรับนักกีฬาที่ทุพพลภาพจากการฝึกซ้อมและแข่งขันกีฬา (จนกว่าจะเสียชีวิต) มีเงินสวัสดิการค่าครองชีพสำหรับนักกีฬาที่ได้รับเหรียญรางวัลจากการแข่งขันโอลิมปิกเกมส์ มีการให้ความช่วยเหลือแก่ครอบครัวในกรณีที่นักกีฬาเสียชีวิตจากการฝึกซ้อมและการแข่งขันโอลิมปิกเกมส์ มีสวัสดิการด้านการเงินช่วยเหลือนักกีฬาโอลิมปิกผู้ประสบภัยพิบัติ และมีกองทุนสำรองเลี้ยงชีพหรือกองทุนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้กับนักกีฬาโอลิมปิก

5. สวัสดิการด้านการให้คำปรึกษาและแนะนำ หมายถึง การให้คำปรึกษาและคำแนะนำในการแก้ปัญหาและการปฏิบัติตนแก่นักกีฬา เช่น ให้คำปรึกษาในด้านอาชีพ การให้คำปรึกษาด้านชีวิตครอบครัว และกฎหมายเกี่ยวกับกีฬา เป็นต้น โดยผู้บริหาร และนักกีฬาโอลิมปิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นในทิศทางเดียวกันว่า ต้องมีการจัดสวัสดิการด้านการให้คำปรึกษาแนะนำแก่นักกีฬาโอลิมปิกเป็นการเฉพาะ จะช่วยนักกีฬาที่มีปัญหากับชีวิตหรือไม่ประสบความสำเร็จในเรื่องการใช้ชีวิต ทำให้เขา

วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย

Suan Sunandha Academic & Research Review

เข้าใจตนเองและเข้าใจปัญหา ช่วยให้มีความรู้ มีทักษะในการแก้ปัญหาและตัดสินใจได้ด้วยตนเองอย่างเหมาะสม เช่น มีนักจิตวิทยาให้คำปรึกษา ช่วยให้นักกีฬามีความรู้สึที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น สร้างสังคม สร้างความรักสามัคคี ช่วงปรับสภาพจากการเป็นนักกีฬาไปสู่การทำงาน หรือการใช้ชีวิต โดยเฉพาะวัยเรียนระดับปริญญาตรีซึ่งเป็นวัยที่เป็นนักกีฬานานมาก มีความต้องการคำปรึกษาและแนะนำในระดับมากและต้องการในรูปแบบของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ติดต่อสื่อสารกันได้รวดเร็ว (สุดาสุวรรณค์ งามมงคลวงศ์ และทรงพล นครเลิศเรืองศักดิ์, 2017, น. 81-89) โดยกลุ่มตัวอย่างต้องการให้จัดสวัสดิการในด้านต่าง ๆ ดังนี้ จัดให้มีหน่วยงานบริการให้คำปรึกษาด้านกฎหมาย มีหน่วยงานให้คำปรึกษาและคำแนะนำในด้านการศึกษาแก่นักกีฬาโดยเฉพาะ มีหน่วยงานให้คำปรึกษาและคำแนะนำในด้านอาชีพ มีนักจิตวิทยาให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาชีวิต ตลอดจนมีแพทย์ให้คำปรึกษาและแนะนำในด้านสุขภาพ ดังที่ International Olympic Committee (2015) จัดโปรแกรมอาชีพสำหรับนักกีฬาของคณะกรรมการโอลิมปิกนานาชาติ (International Olympic Committee Athlete Career Workshop: IOC ACP) โดยวิทยากรให้คำแนะนำเกี่ยวกับการวางแผนอนาคต ในช่วงที่ยังเป็นนักกีฬาจนถึงเลิกเล่นกีฬาไปแล้ว แนะนำการวางแผนในเรื่องการศึกษา ว่าควรทำอย่างไรให้สามารถประสบความสำเร็จในการเล่นกีฬาและการศึกษาไปพร้อม ๆ กันได้ การเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง โดยสอนวิธีการเขียนใบประวัติส่วนบุคคล ที่ใช้ในการสมัครงาน แนะนำรูปแบบการสัมภาษณ์งาน และการสร้างเครือข่ายให้ตนเอง เพื่อช่วยให้นักกีฬาประสบความสำเร็จตั้งแต่ยังเป็นนักกีฬา จนเลิกเล่นกีฬา และมีอาชีพที่สามารถดูแลตนเองได้

การจัดสวัสดิการที่เหมาะสมให้กับผู้ที่อยู่ในองค์กรเป็นสิ่งสำคัญ เพราะหากพนักงานหรือบุคลากรมีความพึงพอใจต่อสวัสดิการที่ได้รับ ทำให้เขาารู้สึกว่ามีความมั่นคงและมีสุขในการทำงาน สวัสดิการที่ได้รับควรครอบคลุมในทุกมิติ โดยสวัสดิการพื้นฐานที่ตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของการดำรงชีวิต (Bridgman et al., 2019, pp.81-98) ต้องเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด และส่วนที่เพิ่มเติมอื่น ๆ ขึ้นกับลักษณะธุรกิจและลักษณะงานขององค์กร ประสิทธิภาพในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ และความสามารถในการจ่ายขององค์กร (ภาวิณี เพชรสว่าง คณะ. 2560, น. 54-67) สวัสดิการที่ควรได้รับ ได้แก่ สวัสดิการด้านเศรษฐกิจ ด้านความมั่นคงความปลอดภัย ด้านการศึกษา ด้านสุขภาพ และด้านนันทนาการ การจัดสวัสดิการที่สร้างความมั่นคงและพึงพอใจของพนักงานจะนำมาซึ่งประสิทธิภาพของงานที่สูงขึ้น ดังที่ ปริญญาถ เฮอร์ประโคน และอารีย์ นัยพินิจ (2560, น. 42-58). ศึกษาพบว่า สวัสดิการการทำงานมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานธนาคารสงเคราะห์อย่างมี

วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย

Suan Sunandha Academic & Research Review

นัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 (Gates L.B, A. Hughes & Da Hye Kim, 2015, pp. 323-340) สวัสดิการที่ได้รับมีอิทธิพลโดยตรงต่อความสามารถและทัศนคติต่อการพัฒนางาน ซึ่งอาจจะเริ่มทำให้มีความชัดเจนที่ระดับหัวหน้างานก่อน และจัดทำแนวทางปฏิบัติสำหรับการจ้างงานที่ชัดเจน จะก่อให้เกิดการพัฒนาอาชีพตามมา เช่นเดียวกับนักกีฬาโอลิมปิกของประเทศไทยที่เปรียบได้กับพนักงานขององค์กร ๆ หนึ่ง ที่ต้องใช้ร่างกายในการทำงานโดยการฝึกซ้อมและแข่งขันกีฬาในนามของประเทศอย่างหนักหน่วง รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรจัดสวัสดิการสำหรับการดูแลนักกีฬาโอลิมปิกเป็นการเฉพาะ ที่ครอบคลุมด้านอาชีพ ด้านการศึกษา ด้านสุขภาพอนามัย ด้านความมั่นคงและปลอดภัย และด้านการให้คำปรึกษาและแนะนำ

ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้เกิดประโยชน์กับนักกีฬาโอลิมปิกของประเทศไทย ช่วยให้นักกีฬาได้รับสวัสดิการที่เหมาะสม และเป็นหลักประกันความมั่นคงในชีวิต หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำแนวทางที่ได้จากผลการวิจัยครั้งนี้ไปเป็นข้อพิจารณาประกอบการจัดทำแผนการดำเนินงาน และปรับใช้ในการจัดสวัสดิการให้กับนักกีฬาโอลิมปิกแบบต่อเนื่อง ยั่งยืน ควรจัดให้มีหน่วยงานหรือมีผู้รับผิดชอบเฉพาะในการจัดทำฐานข้อมูล ดูแล และติดตามความเป็นอยู่ของนักกีฬาโอลิมปิกโดยเฉพาะ จัดสวัสดิการให้นักกีฬาโอลิมปิกครอบคลุมและต่อเนื่องจนตลอดชีพของนักกีฬา

References

- Bridgman, T., Cummings, S., & Ballard, J. (2019). Who built Maslow's pyramid? A history of the creation of management studies' most famous symbol and its implications for management education. *Academy of Management Learning & Education*, 18(1), 81-98.
- Gates, L. B., Hughes, A., & Kim, D. H. (2015). Influence of staff attitudes and capacity on the readiness to adopt a career development and employment approach to services in child welfare systems. *Journal of Public Child Welfare*, 9(4), 323-340.
- Henry, I. (2013). Athlete development, athlete rights and athlete welfare: A European Union perspective. *International Journal of the History of Sport*, 30(4), 356-373.

ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม) ๒๕๖๔

Volume 15 Number 2 (July-December) 2021

วารสารสนวนสุนันทาวิชาการและวิจัย

Suan Sunandha Academic & Research Review

- Heprakhon, P., & Naipinit, A. (2017). The relationship between work welfare and performance of employees Government Housing Bank of the North-Eastern. *MBA-KKU Journal*, 10(1), 42-58. (in Thai)
- International Olympic Committee. (2005). *Athletes' kit IOC Athlete career programme*. Lausanne: Switzerland.
- International Olympic Committee. (2015). *The IOC annual report: Credibility, Sustainability and Youth*. Lausanne: Switzerland.
- Khamhom, R. (2014). *Social welfare and Thai society* (4th ed.). Bangkok: Thammasat University Press. (in Thai)
- Ministry of Social Development and Human Security. (2007). *Regulations of the Ministry of Social Development and Human Security: The payment of subsidies to help people affected by social problems in an emergency B.E. 2547*. Retrieved January 9, 2021, from <http://law.m-society.go.th>. (in Thai)
- Mitic, D. (2009). The role of university sport in education and society. In *FISU Conference 25th Universiade Proceedings* (pp. 147-149). University of Belgrade, Serbia.
- Ngammongkolwong, S., & Nakharacruangsak, S. (2017). current situation and demands of information system for giving advice to undergraduate students of private universities of Thailand. *Journal of Humanities and Social Sciences Thonburi University*, 11(24), 81-89. (in Thai)
- Panichphan, S. (1991). *Fundamentals of social work*. Bangkok: Thammasat University Press. (in Thai)
- Peachpunpisal, C. (2015). Caregiver in Parkinson's disease patient. *Journal of Phrapokklao Nursing College*, 26, 111-116. (in Thai)
- Petchsawang, P., Srisuk, S., Kumpalanuwat, D., & Veeravutthiphol, S. (2017). Managing employee benefits in organizations. *Business Review Journal*, 9(2), 54-67. (in Thai)
- Rogge, J. (2002). *International Athletic Conference 2002*. Lausanne: Switzerland.

วารสารสนวนสุนันทาวิชาการและวิจัย

Suan Sunandha Academic & Research Review

- Siricha, W. (2020). Health status and expectation to the case policy for elderly of the elderly in Songkhla Province. *Academic Journal of Mahasarakham Provincial Public Health Office*, 4(8), 48-60. (in Thai)
- Srisa-san, B. (2017). *Preliminary research* (10th ed.). Bangkok: Suveeriyasan. (in Thai)
- Sriyabyaya, A. (2014). *Sports management in the educational institute for the development of national sports* (Doctoral dissertation). Kasetsart University, Bangkok. (in Thai)
- Sriyabyaya, A., Samahito, S., & Swatdikiat, P. (2015). Managing sport in educational institutes for national sports development. *ABAC Journal*, 35(2), 32-46.
- Sutathon, B. (2014). *Opinions on welfare of employees of small Tannery industry at 30th km. Sukumvit Road Samut Prakan Province* (Master's thesis). Dhonburi Rajabhat University, Bangkok. (in Thai)

วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย

Suan Sunandha Academic & Research Review

การศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติของวัยรุ่นไทยในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีต่ออาหารไทยโดยใช้ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์

มณีเนตร วรชนะนันท์

คณะมนุษยศาสตร์และการจัดการการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

E-mail: maneeenate.w@bu.ac.th

บทคัดย่อ

จากสถิติการสำรวจภาวะน้ำหนักกระด้างประเทศพบว่า วัยรุ่นโดยเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร มีความชุกของวัยรุ่นที่มีภาวะน้ำหนักเกินและอ้วนมากที่สุดในประเทศ โดยตามสถิติแล้วช่วงอายุที่มีความชุกมากที่สุดคือช่วงอายุตั้งแต่ 15-19 ปี ซึ่งปรากฏการณ์นี้เป็นปรากฏการณ์ที่น่าสนใจ เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่มีอาหารประจำชาติที่ได้ชื่อว่า เป็นอาหารที่ดีต่อสุขภาพที่สุดประเทศหนึ่ง ผู้วิจัยจึงทำการเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับทัศนคติของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 15 คน จากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยใช้ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ ผลปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความหมายเชิงสัญลักษณ์กับอาหารไทยว่าเป็น อาหารที่ธรรมดา แต่ให้ความหมายเชิงสัญลักษณ์ต่ออาหารต่างชาติว่าเป็นอาหารที่พิเศษ

คำสำคัญ: วัยรุ่นไทย, อาหารไทย, ทัศนคติ

วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย

Suan Sunandha Academic & Research Review

A study on Bangkok adolescents' attitudes toward Thai food, using the symbolic interaction theory

Maneenate Worrachananun

School of Humanities and Tourism Management, Bangkok University

E-mail: maneenate.w@bu.ac.th

ABSTRACT

According to Thai national statistics, Bangkok is where overweight and obese adolescents—with ages between 15 and 19—were most prevalent. This is an interesting phenomenon since Thai cuisine is considered as one of the healthiest cuisines in the world. In this study, in-depth interview data from 15 Bangkok adolescents were collected via a simple random sampling technique. The data was then analyzed using the symbolic interaction theory. The result showed that the sampling symbolizes Thai food as ordinary, while the other cuisine as special.

Keywords: Thai adolescents, Thai food, Attitude.

ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม) ๒๕๖๔

Volume 15 Number 2 (July-December) 2021

วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย

Suan Sunandha Academic & Research Review

บทนำ

พฤติกรรมการบริโภคอาหารของคนไทยในปัจจุบันได้มีการแปรเปลี่ยนไปตามสภาพเศรษฐกิจ สภาพสังคม และวิวัฒนาการของเทคโนโลยีทางอาหารที่ล้ำสมัยมากขึ้น โดยสภาพเศรษฐกิจและวิถีความเป็นอยู่ในชีวิตของคนในปัจจุบันที่เร่งรีบและขนาดของครอบครัวที่เล็กลง ทำให้ประชาชนในเมืองใหญ่เลือกที่จะรับประทานอาหารพร้อมทาน หรืออาหารสำเร็จรูป และฟาสต์ฟู้ดมากกว่าการปรุงอาหารด้วยตนเอง เนื่องจากเวลาอันจำกัด และความสะดวกรวดเร็ว (Pongutha & Khunpeuk., 2015) โดยการสำรวจภาวะน้ำหนักในหมู่วัยรุ่นไทยระดับประเทศ พบว่า ภาวะน้ำหนักเกินและโรคอ้วนในหมู่วัยรุ่นและวัยรุ่นเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539- 2552 (Noin, 2017) ซึ่งสัมพันธ์กันกับที่ Nitituntiwat & Udonsup (2017; 122-128) อ้างถึงในบทความวิชาการว่า วัยรุ่นไทยมีลักษณะพฤติกรรมการบริโภคอาหารซึ่งขาดการไตร่ตรองด้านโภชนาการ ทำให้มีผลกระทบต่อสุขภาพและสภาวะน้ำหนัก

ทั้งหมดที่กล่าวมานี้ เกิดขึ้นในบริบทของสังคมไทย ซึ่งประเทศไทย เป็นประเทศที่มีอาหารไทยเป็นอาหารประจำชาติ อีกทั้งยังเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติอีกด้วย นอกจากรสชาติของอาหารไทยซึ่งมีลักษณะเฉพาะตัวแล้ว จากรายงานการวิจัยส่วนใหญ่ ค้นพบว่า อาหารไทยเป็นอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูง ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากการปรุงอาหารที่มักจะนำ เครื่องเทศ สมุนไพรมาเป็นส่วนประกอบในการปรุงอาหาร (Reungrunsee., 1999, 42) ดังนั้นสถานการณ์ภาวะน้ำหนักเกิน โรคอ้วน ของวัยรุ่นไทยในปัจจุบันจึงนำมาซึ่งคำถามในงานวิจัยของผู้วิจัยว่า เพราะเหตุใดภาวะน้ำหนักเกินและโรคอ้วนจึงเกิดขึ้น ในหมู่ของเด็กวัยรุ่นไทย ทั้ง ๆ ที่อยู่ในบริบทของสังคมที่มีอาหารที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพเป็นอาหารประจำชาติ ซึ่งหารับประทานได้ง่าย เหตุการณ์เหล่านี้ไปซึ่งคำถามของงานวิจัยชิ้นนี้คือทัศนคติของวัยรุ่นไทยที่มีต่ออาหารไทยในปัจจุบันเป็นอย่างไร

คำนิยามภาวะน้ำหนักเกินโรคอ้วนในวัยรุ่นไทย

ภาวะน้ำหนักเกินและโรคอ้วน หมายถึง สภาวะที่ร่างกายมีการสะสมไขมันที่มากเกินไปที่ร่างกายต้องการ ซึ่งการสะสมไขมันดังกล่าวนี้ สามารถก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อสุขภาพได้ โดยหากบุคคลนั้นมีดัชนีมวลกาย หรือ Body mass index (BMI) มากกว่าเกณฑ์ปกติก็จะถือว่าเข้าข่ายภาวะ

ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม) ๒๕๖๔

Volume 15 Number 2 (July-December) 2021

น้ำหนักเกิน หรือภาวะอ้วน (Jinnavaso.& Poonsawad, 2017). โดยวิธีการคำนวณดัชนีมวลกายมีวิธีการคำนวณดังนี้

$$\text{ดัชนีมวลกาย} = \frac{\text{น้ำหนักตัว (กิโลกรัม)}}{\text{ความสูง}^2}$$

หากค่า BMI อยู่ระหว่าง 23 – 24.9 กิโลกรัม/เมตร² จะถือว่าเป็นภาวะน้ำหนักตัวเกิน และหากค่า BMI มากกว่า 25 กิโลกรัม/เมตร² ถือว่าเป็นโรคอ้วน (Jinnavaso & Poonsawad, 2017)

แนวโน้มสถานการณ์ภาวะน้ำหนักและสุขภาพของวัยรุ่นไทย

ตามการรายงานการศึกษาของ Pulgaron (2013) พบว่า ภาวะน้ำหนักเกินและโรคอ้วนเป็นภัยร้ายที่คุกคามสุขภาพและสภาวะจิตใจของประชากรวัยรุ่นทั่วโลก และจากสถิติการศึกษาของ Karnik และ Kanekar (2012) วัยรุ่นที่มีภาวะน้ำหนักเกินและโรคอ้วนนั้นมีแนวโน้มที่จะเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วทั่วโลก อย่างเช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า ความชุกของโรคอ้วนในกลุ่มเด็กวัยรุ่นเรียนและวัยรุ่น (อายุ 12-19 ปี) นั้นอยู่ในระดับสูง เช่นเดียวกับในประเทศไทย ซึ่งมีสถานการณ์ความชุกของภาวะน้ำหนักเกินและโรคอ้วนของกลุ่มวัยรุ่นเรียนและวัยรุ่นสูงเช่นกัน จากรายงานการวิจัยของ (Noin, 2017) ซึ่งกล่าวถึงการสำรวจสุขภาพในประชาชนไทยโดยการตรวจร่างกาย ครั้งที่ 2 ในปี พ.ศ. 2539-2540 , การศึกษาพัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กไทย ปี พ.ศ. 2544, รายงานการสำรวจภาวะอาหารและโภชนาการของประเทศไทย ครั้งที่ 5 ปี พ.ศ. 2546 และ การสำรวจสุขภาพประชาชนไทยโดยการตรวจร่างกาย ครั้งที่ 4 ปี พ.ศ. 2551-2552 พบว่า ความชุกของภาวะน้ำหนักเกินและโรคอ้วนในหมู่ประชากรวัยรุ่นในประเทศไทยมีอัตราเพิ่มขึ้นตลอดระยะเวลาสองทศวรรษที่ผ่านมา คือ 5.8, 6.7, 5.9 และ 9.73 ตามลำดับ โดยสามารถกล่าวได้ว่า มีความชุกของภาวะน้ำหนักเกินและโรคอ้วนในวัยรุ่นไทยอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้แล้วจากการรายงานวิจัยของ วีระศักดิ์ จงสู่วิวัฒน์วงศ์ (2553) ความชุกของภาวะน้ำหนักเกินและโรคอ้วนในหมู่ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตตัวเมือง หรือในเมืองใหญ่นั้นมากกว่าประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกล หรือนอกเทศบาล โดยเทียบเป็นสัดส่วนแล้วคือ ร้อยละ 26.8 และ 19 ยิ่งไปกว่านั้น จากการสำรวจพื้นที่ พบว่า พื้นที่ที่พบว่ามีความชุกของประชากรที่มีภาวะน้ำหนักเกิน

และโรคอ้วนมากที่สุดในประเทศคือ กรุงเทพมหานคร ทั้งชายและหญิง คือ ร้อยละ 32.7 (ในชาย) และ ร้อยละ 26.9 (ในหญิง)

โดยภาวะน้ำหนักเกินและโรคอ้วนในหมู่เด็กวัยรุ่นนั้นสามารถนำไปสู่ปัญหาทางสุขภาพ ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ตัวอย่างเช่น 1.ปัญหาในกลุ่มอาการเมตาบอลิก หรือกลุ่มอาการที่มีระดับ น้ำตาลในเลือดสูง ความดันโลหิตสูง และไขมันในเลือดสูง (Pulgaron, 2013), 2.ปัญหาระบบหายใจ เช่น สภาวะหยุดหายใจขณะหลับ และหอบหืด (Mo-suwan, 2011), 3.ปัญหาระบบกระดูกและไขข้อ อันเนื่องมาจากมวลน้ำหนักมากของร่างกายที่กดทับกระดูก ทำให้ไขข้อ โดยเฉพาะข้อเข่าอาจเกิดการผิด รูปได้ เช่นขาโก่ง หรือเข้าชนกัน (Mo-suwan, 2011), 4.ผลกระทบทางด้านจิตใจ วัยรุ่นที่มีภาวะ น้ำหนักเกินและอ้วน มีแนวโน้มที่จะมีปัญหาทางด้านจิตใจหลายประการ (Reily, Methven, McDowell, Hacking, Alexander, Stewart, 2003) ตัวอย่างเช่น สมาธิสั้น อันเนื่องมาจากการที่ไม่ สามารถควบคุมพฤติกรรมมารับประทานของตนเองได้ (Agranat- Meged, Deitcher, Goldweig, Leibenson, Stein, Galili- Weisstub, 2005), ปัญหาความไม่พอใจในรูปร่างของตนเอง เป็นต้น

ลักษณะของอาหารไทย

อาหารเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง ที่เกิดขึ้นจากการรับประทานของมนุษย์ ซึ่งอาหารในแต่ละ พื้นที่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะทางภูมิศาสตร์ สภาพสังคม และประวัติศาสตร์ ซึ่งอาหารไทย นับเป็นมรดกทางวัฒนธรรม หรือ cultural heritage ที่สำคัญของชาติ เพราะเป็นสิ่งที่สืบทอดกันมา อย่างยาวนาน อีกทั้งยังมีความหลากหลายตามแต่ละพื้นที่ และมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว (Nitiworrakarn, 2014) โดยอาหารไทยสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ด้วยกัน คือ อาหารคาว และอาหารหวาน (Thanaruk.& Plawong, 2004) โดยคนไทยจะรับประทานอาหารคาว คู่กับข้าว โดยอาหารคาวจะมีรส อันหลากหลาย ประกอบไปด้วย เค็ม เผ็ด เปรี้ยว หวาน โดยชนิดของอาหารคาวนั้นมีหลายชนิด เช่น แกง ผัด ยำ เผา ทอด ย่าง และเครื่องจิ้ม ส่วนอาหารหวานนั้น มักจะมีการนิยามกันแบบกว้าง ๆ ว่า คือ อาหารที่ไม่ใช่อาหารคาว และเป็นอาหารที่รับประทานหลังจากที่รับประทานอาหารคาวเสร็จแล้ว (Nitiworrakarn, 2014)

นอกเหนือจากคุณค่าทางวัฒนธรรมและรสชาติของอาหารไทยแล้ว อาหารไทยยังมีลักษณะเด่นที่มีคุณประโยชน์ต่อผู้ที่รับประทานอีกด้วย นั่นคือ คุณประโยชน์ทางสุขภาพ โดยมีงานวิจัยมากมายที่สนับสนุนว่า วัตถุดิบที่นำมาใช้เป็นส่วนประกอบในอาหารไทยนั้น เป็นวัตถุดิบที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูง ซึ่งวัตถุดิบดังกล่าวนี้ ส่วนใหญ่คือ เครื่องเทศ และสมุนไพร (Reungrungsee., 1999) เช่น การศึกษาของ Dangubol (2007) ที่ได้นำสมุนไพรที่มักใช้เป็นส่วนประกอบในอาหารไทยมาศึกษาหาปริมาณสารฟลาโวนอยด์ ซึ่งเป็นสารต้านอนุมูลอิสระ โดยนำสมุนไพรจำนวน 19 ชนิดมาทำการศึกษาอันได้แก่ โหระพา มะกรูด กระเพรา ชিং ข่า กระชาย ขี้เหล็ก ตะไคร้ สะระแหน่ ผักชีฝรั่ง ต้นหอม ใบยอ กระเทียม พริกขี้หนู พริกไทยอ่อน พริกขี้หนู และแมงลัก โดยผลการศึกษาพบว่า ในสมุนไพรทั้ง 19 ชนิดแทบทุกชนิดมีสารฟลาโวนอยด์ ซึ่งนอกจากมีคุณสมบัติในการเป็นสารต้านอนุมูลอิสระแล้ว ยังมีคุณสมบัติในการต้านโรคหลอดเลือดอุดตัน โรคหัวใจ และโรคไม่ติดต่อเรื้อรังอื่น ๆ เป็นต้น

จากการศึกษาของ Chaisawadi, Darawan, Waraporn, Pitakworarat, Chaisawadi, Jaturonrasamee, Jkhemkhaw และ Tanuthumchareon. (2005) ก็แสดงถึงความสอดคล้องกับวรรณกรรมข้างต้นเกี่ยวกับคุณค่าของพืชสมุนไพรที่ใช้ในการประกอบอาหารไทย จากการศึกษาของ Chaisawadi และคณะ (2005) พบว่า สมุนไพรส่วนใหญ่ที่ใช้ในการประกอบอาหารไทยนั้น สามารถยับยั้งการเจริญเติบโตของจุลชีพได้ นอกจากสมุนไพรต่าง ๆ ที่ใช้ในการประกอบอาหารไทย อีกหนึ่งปัจจัยสำคัญในมื้ออาหารของคนไทย ที่ถูกนำมาศึกษาถึงคุณประโยชน์ก็คือ ข้าว และจากการศึกษาของ Chareondej (2002) พบว่า ข้าวเป็นอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการที่สำคัญ และยังเป็นแหล่งพลังงานที่ดีอีกด้วย อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าอาหารไทยจะมีคุณค่าทางโภชนาการ แต่ก็ต้องรับประทานในปริมาณที่เหมาะสม (Thidhayasathan, 1999)

สถานการณ์ของอาหารไทยในปัจจุบัน

เนื่องด้วยในปัจจุบันนี้ มีเทคโนโลยีที่อำนวยความสะดวกในการติดต่อสื่อสารและเชื่อมโยงโลกเข้าหากันได้อย่างสะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น จึงทำให้ข้อมูลข่าวสาร หรือกระแสนิยมจากต่างประเทศสามารถหลั่งไหลไปมาหากันได้อย่างรวดเร็ว จึงทำให้เกิดการผสมผสานกันของวัฒนธรรม ทั้งจากแถบประเทศอาเซียน ประเทศตะวันตก และประเทศต่าง ๆ ของโลก เข้ากับวัฒนธรรมพื้นถิ่น ซึ่งในกรณีนี้คือ

วัฒนธรรมไทย (Nitiworrakarn, 2014) ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบหลายด้านในเชิงวัฒนธรรมอาหาร ตัวอย่างเช่น ทำให้อาหารไทยเผยแพร่ไปยังนานาชาติได้รวดเร็วขึ้น (Chareondej, 2002) และอาหารของต่างชาติก็เผยแพร่เข้ามาในประเทศไทยอย่างกว้างขวางเช่นเดียวกัน

โดยปัจจุบัน อาหารไทยถือเป็นอาหารสากลอย่างหนึ่งที่ได้รับการยอมรับไปทั่วโลก สังเกตได้จาก จำนวนของร้านอาหารไทยที่เปิดทั่วโลกตามเมืองใหญ่ ๆ (Department of Trade Negotiations, 2019) โดยจากรายงานการสำรวจของคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ร่วมกับศูนย์ข้อมูลเดทัมกรู๊ป โดยมีการจัดเก็บข้อมูลจากร้านอาหารไทยกว่า 1,500 ร้าน ในทวีป ยุโรป อเมริกา เอเชีย แอฟริกา และ ออสเตรเลีย ถึงเมนูยอดนิยมที่ได้รับความนิยมสูงสุดในหมู่ชาวต่างชาติ คือ ต้มยำกุ้ง และสาหร่ายที่ให้อาหารไทยเป็นที่แพร่หลายไปทั่วโลกนั้น มีสาเหตุอันเนื่องมาจาก รสชาติที่น่าสนใจและ วัตถุดิบที่ถูกคัดสรรมาอย่างดี (Pitiwan, 2012)

ความนิยมอาหารไทยในต่างประเทศ จึงส่งผลให้อาหารไทยมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบ และรสชาติไปตามพื้นที่ที่ร้านอาหารไทยไปเปิดบริการ ตามประเทศต่าง ๆ เพื่อให้เข้ากับบริบทความนิยมในรสชาติและรสนิยมของคนในชนชาตินั้น ๆ (Nitiworrakarn, 2014) ในขณะที่อาหารไทยได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในต่างประเทศ สถานการณ์อาหารไทยในประเทศกลับสวนทาง จากการศึกษาของ Boonjoo, Julokrunka & Uthaiattanacheep (2008); Nitiapaithum (2004) รายงานว่า พฤติกรรมการบริโภคอาหารไทยของคนไทยในประเทศมีปริมาณลดลง อันเนื่องมาจากวิถีชีวิตที่เร่งรีบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมเมือง จึงทำให้ประชาชนเลือกที่จะบริโภคอาหารที่มีความสะดวก รวดเร็ว พร้อมรับประทาน ทั้งนี้ผลการศึกษาดังกล่าว สอดคล้องกับการศึกษาของ Techoapiwattanakul (2007) ที่ค้นพบว่า พฤติกรรมการบริโภคอาหารไทยของคนไทยนั้นน้อยลงกว่าในอดีต เนื่องด้วยสถานะสังคมที่เร่งรีบ ทำให้คนไทยในประเทศส่วนใหญ่เลือกรับประทานอาหารจานด่วน ประเภทจานเดียวที่มีคุณค่าทางโภชนาการต่ำ และมีคาร์โบไฮเดรตและไขมันสูง อันจะส่งผลให้เกิดความเสี่ยงภาวะน้ำหนักเกิน และโรคอ้วน

ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์

ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ เป็นทฤษฎีทางสังคมวิทยาที่พยายามจะอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมผ่านการปฏิสัมพันธ์ของบุคคลในสังคม และการสร้างสัญลักษณ์ ดังนั้น ลักษณะสำคัญของทฤษฎีนี้คือ สัญลักษณ์ บุคคลในสังคม และปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อกัน (Yunyongkasemsuk, 2013) โดย George Ritzer และ Douglas Goodman (2004) กล่าวว่า การปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์นั้น ปรากฏการณ์ในสังคมปรากฏการณ์หนึ่ง ๆ จะเกิดขึ้นได้ จะต้องประกอบไปด้วยหลักการพื้นฐาน ดังนี้

1. มนุษย์มีความสามารถในการคิด จึงทำให้มนุษย์นั้นแตกต่างจากสัตว์
2. การปฏิสัมพันธ์กันทางสังคมของมนุษย์ ทำให้เกิดการกำหนดแบบแผนระบบความคิดของมนุษย์
3. มนุษย์รับรู้ เข้าใจถึงสัญลักษณ์และความหมายของสัญลักษณ์ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงศักยภาพในเชิงความคิดของมนุษย์ ซึ่งนั่นทำให้มนุษย์ ต่างจากสัตว์
4. สัญลักษณ์และความหมายของสัญลักษณ์ เป็นเครื่องมือให้มนุษย์กระทำการและมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กันเองแตกต่างกันออกไป
5. บุคคลในสังคมสามารถที่จะตีความ หรือปรับเปลี่ยนความหมายของสัญลักษณ์ และสัญลักษณ์ที่พวกเขาใช้ในการก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ได้ ตามพื้นหลังประสบการณ์ที่พวกเขาเหล่านั้นมี
6. การตีความ หรือปรับเปลี่ยนความหมายของสัญลักษณ์และสัญลักษณ์นั้นเกิดขึ้นได้ เนื่องจากมนุษย์มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกัน ดังนั้นมนุษย์จึงพิจารณาถึงผลดีผลเสีย ข้อได้เปรียบเสียเปรียบ แล้วจึงประมวลออกมาเป็นการตีความของสัญลักษณ์
7. แบบแผนในการกระทำและการเกิดปฏิสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงถึงสัญลักษณ์ และความหมายของสัญลักษณ์ ทำให้เกิดสังคมขึ้น

หลักการพื้นฐานเหล่านี้ ได้แสดงให้เห็นว่า การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดการคิดของมนุษย์ และการกล่อมเกลாதงสังคมผลักดันให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ต่อกันระหว่างมนุษย์ในสังคม โดยตั้งแต่เด็กจนโตเป็นผู้ใหญ่ มนุษย์ได้ถูกกล่อมเกลาทงสังคม ดังนั้นการกล่อมเกลาทงสังคม จึงเป็นตัวขับเคลื่อนและพัฒนาความสามารถในการคิดของมนุษย์ นักทฤษฎีปฏิสัมพันธ์ให้ความสำคัญ

กับปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เพราะการมีปฏิสัมพันธ์ของคนในสังคมก่อให้เกิด กระบวนการคิด ซึ่งจะถูกแสดงออกมา

การกำหนดสัญลักษณ์ ความหมายของสัญลักษณ์ หรือการให้ความหมายของวัตถุนั้น ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ ให้คำอธิบายว่า ความหมายของสัญลักษณ์หรือวัตถุ เกิดขึ้นได้จากการมีปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์ และการกล่อมเกลาทางสังคม จึงเป็นที่มาของความหมาย และสัญลักษณ์ หรือวัตถุทางสังคม (social object) ซึ่งคนในสังคมจะใช้วัตถุทางสังคมนี้เป็นสัญลักษณ์แทนสิ่งที่คนในสังคมเห็นพ้องต้องกันว่าสามารถใช้เพื่อสื่อความหมายนั้น ๆ ได้ และในหลาย ๆ เหตุการณ์บุคคลในสังคมจะใช้สัญลักษณ์เพื่อบ่งบอกถึงภาพรวมของชีวิตตนเอง เช่น บุคคลคนนั้นขับรถยุโรป เป็นตัวอย่างการสื่อสารภาพรวมของวิถีชีวิตของบุคคลนั้น

ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์นี้แรกเริ่มเดิมที เริ่มจากการพิจารณาปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลคู่หนึ่ง แล้วจึงขยายฐานออกไปในวงกว้างสู่ระดับสังคม เช่น มนุษย์คิดว่าผู้อื่นเป็นอย่างไร โดยในทฤษฎีนี้ได้จำกัดความถึงความแตกต่างของ ปฏิสัมพันธ์เข้าสังคม หรือ social interaction และ ปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ หรือ symbolic interaction ไว้อย่างชัดเจน ตัวอย่างเช่น เมื่อบุคคล 2 คนมาพบกันในสังคม จะมีปฏิสัมพันธ์ทั้ง 2 อย่างนี้เกิดขึ้นซ้อนกันอยู่เสมอ เช่น มีบุคคล 2 คนมาเจอกัน และยกมือไหว้ทำความเคารพต่อกัน การไหว้เป็นการกระทำที่มีผลอย่างไรอย่างหนึ่งต่อความคิดของอีกคนหนึ่งซึ่งก็คือ “ปฏิสัมพันธ์เชิงสังคม” และในการกระทำนั้นจะมี “ปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์” อยู่ด้วย นั่นคือมีความหมายอื่นบรรจุอยู่ในการกระทำนั้น เช่น การยกมือไหว้นั้นอาจบรรจุความหมายอันหลากหลายอยู่นับตั้งแต่ แสดงความทักทาย แสดงความนอบน้อม หรือทำเพราะต้องทำ เป็นต้น (Changreur, 2016)

ทัศนคติกับการบริโภคสินค้า

ทัศนคติ ถูกจำกัดความโดยนักจิตวิทยาและนักสังคมศาสตร์มากมาย กล่าวโดยรวม ทัศนคติ คือ ความรู้สึกภายในที่สะท้อนว่าบุคคลนั้นๆ มีความโน้มเอียง พอใจหรือไม่พอใจในบางสิ่ง (Schiffman & Kanuk, 1994) ซึ่งจะเป็นสาเหตุให้มีผลกระทบต่อบุคคล (ธงชัย สันติวงษ์, 2537) โดย Solomon (1992) ได้ระบุว่า ทัศนคติที่จะเกิดขึ้นได้ในบุคคล ๆ หนึ่ง จะต้องมียอดประกอบสำคัญอยู่ 3 ประการ นั่นคือ

วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย

Suan Sunandha Academic & Research Review

1. องค์ประกอบด้านการรับรู้ (cognitive component) คือ ส่วนที่เป็นความรู้ ความเชื่อของบุคคลเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ทั้งชอบและไม่ชอบสิ่งต่าง ๆ เช่น รับรู้ว่าสินค้าที่ผลิตจากต่างประเทศดีกว่าสินค้าที่ผลิตในประเทศ ซึ่งการรับรู้นี้จะก่อให้เกิดความเชื่อ หรือ belief ซึ่งหมายถึงสภาพจิตใจ และจะนำไปสู่ผลลัพธ์ในด้านต่อไปคือ

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (affective component) คือ อารมณ์หรือความรู้สึกที่เกิดขึ้นที่เกี่ยวข้องกับสิ่งนั้น ๆ เช่น รู้สึกว่าสินค้าจากต่างประเทศดีกว่าก็ควรจะมีราคาแพงกว่าด้วย ดังนั้นความรู้สึก เป็นส่วนประกอบของทัศนคติที่ใช้ประเมินความพึงพอใจ หรือไม่พึงพอใจ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย

3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (behavioral component) คือ การแสดงออกทางพฤติกรรมของบุคคลอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการรับรู้ และความรู้สึก ดังนั้นบุคคลที่มีการรับรู้หรือความเข้าใจ มีความรู้สึกที่แตกต่างกัน ก็จะมีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทัศนคติ การรับรู้ ความรู้สึกและพฤติกรรมของวัยรุ่นไทยที่มีต่ออาหารไทยโดยใช้ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ในการวิเคราะห์

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การถามคำถามแบบกึ่งโครงสร้าง โดยผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์วัยรุ่นอายุตั้งแต่ 15 ถึง 19 ปี เป็นจำนวน 15 คน ในเขตกรุงเทพมหานคร ผ่านการหากลุ่มตัวอย่างแบบง่าย หรือ simple random sampling ผ่านโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีนักเรียนอายุ 15 – 19 ปี ศึกษาอยู่ มีจำนวนทั้งหมด 236 โรงเรียน (Secondary Educational Service Area Office, 2019) โดยผู้วิจัยทำการจับฉลากแบบสุ่มได้ โดยโรงเรียนที่จับฉลากได้ และสามารถให้ความร่วมมือให้ผู้วิจัยเข้าไปดำเนินการสัมภาษณ์นั้น มีทั้งหมด 6 โรงเรียนด้วยกัน

ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม) ๒๕๖๔

Volume 15 Number 2 (July-December) 2021

วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย

Suan Sunandha Academic & Research Review

ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์โดยส่งหนังสือขอความยินยอมเข้าร่วมการสัมภาษณ์เพื่องานวิจัยแก่ผู้ปกครองของวัยรุ่น และความยินยอมของวัยรุ่นทั้ง 15 คน รวมทั้งก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลแก่ผู้ร่วมสัมภาษณ์ และผู้ปกครองของผู้ร่วมสัมภาษณ์ทุกคนเกี่ยวกับการเก็บข้อมูลและรายละเอียดของงานวิจัยนี้

ผลการวิจัย

หลังจากที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เชิงลึกแล้วพบว่า ทศนคติของวัยรุ่นไทยในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่ออาหารไทยโดยใช้ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ สามารถอธิบายได้ดังนี้

การรับรู้ของวัยรุ่นที่มีต่ออาหารไทย

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ถึงอาหารไทย ว่าเป็นอาหารที่มีคุณประโยชน์ต่อร่างกาย มีสารอาหารที่ร่างกายต้องการอย่างครบถ้วน และอาหารไทยเป็นอาหารที่สามารถรับประทานได้ง่ายทั่วไป ตามท้องถนน ตามตลาด ในร้านอาหาร ตามซูเปอร์มาร์เก็ต และศูนย์อาหารในห้างสรรพสินค้า

แต่ในกลุ่มตัวอย่าง มีผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนหนึ่งให้ความเห็นว่า ถึงแม้ว่าอาหารไทยส่วนใหญ่จะมีคุณค่าทางโภชนาการ และดีต่อสุขภาพ แต่อาหารไทยก็มีบางเมนูที่มีปริมาณไขมันสูงเช่นกัน ตัวอย่างเช่นแกงกะทิต่าง ๆ ขนมไทยที่ใส่กะทิ และขนมหวานที่ไม่ใส่กะทิ ก็เป็นอาหารไทยที่มีปริมาณน้ำตาลสูง

ความรู้สึกของวัยรุ่นที่มีต่ออาหารไทย

กลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นเกี่ยวกับความรู้สึกของตนเองที่มีต่ออาหารไทยโดยรวมคือ เป็นอาหารที่มีเอกลักษณ์ มีรสจัด และคิดว่าอาหารไทยเป็นอาหารที่ราคาถูก เหตุเพราะสามารถหาซื้อได้ทั่วไปและมีผู้ผลิตออกมาจำหน่ายมาก และในชีวิตประจำวัน ก็มีความรู้สึกผูกพันกับอาหารไทยมาตั้งแต่เกิด เนื่องจากในครัวเรือนหรือแม้แต่ที่โรงเรียนก็ได้รับประทานอาหารไทยเป็นอาหารหลัก เรียกได้ว่าชีวิตผูกพันกับอาหารไทยมาตั้งแต่เกิดจนโต

ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม) ๒๕๖๔

Volume 15 Number 2 (July-December) 2021

อย่างไรก็ตาม การที่อาหารไทย เป็นอาหารที่สามารถหารับประทานได้ง่ายโดยทั่วไป และมีราคาถูก นั้นจึงทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความรู้สึกที่อาหารไทย เป็นอาหารที่ไม่ได้มีความพิเศษอันใด เมื่อถึงโอกาสงานเทศกาล หรือโอกาสที่จะต้องเฉลิมฉลอง กลุ่มตัวอย่างจึงมีความรู้สึกที่จะต้องเลือกอาหารชนิดอื่น หรืออาหารชาติอื่นที่ไม่ใช่อาหารไทย เนื่องจากมีความรู้สึกที่อาหารไทยเป็นสัญลักษณ์ของความธรรมดา และไม่พิเศษ แต่ในทางตรงกันข้าม อาหารต่างชาติเป็นสัญลักษณ์ของความพิเศษ และอาหารชาตินั้นหากเทียบกันตามสัดส่วนแล้ว จะมีราคาที่สูงกว่าอาหารไทย ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างจึงให้ความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า อาหารต่างชาติเป็นเครื่องมือในการบ่งบอกสถานะ โดยอ้อมของผู้รับประทาน ว่ามีอันจะกิน มีอันจะใช้ หรือสามารถจ่ายสตางค์เพื่อซื้ออาหารเหล่านี้ได้ ดังนั้นอาจจะไม่ผิดนักหากจะกล่าวว่าวัยรุ่นไทยในเขตกรุงเทพมหานครมีความรู้สึกเชิงบวกต่ออาหารต่างชาติมากกว่าอาหารไทย อันเนื่องมาจากการรับรู้ทางสัญลักษณ์ของอาหารต่างชาตินั้นเป็นไปในเชิงบวก ด้วยภาพลักษณ์ของสังคมที่ร่วมกันหล่อหลอมและกล่อมเกล้าให้อาหารต่างชาตินั้นมีความ “พิเศษ” กว่าอาหารไทย

พฤติกรรมของวัยรุ่นที่มีต่ออาหารไทย

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกถึงพฤติกรรมในการบริโภคอาหารของกลุ่มตัวอย่างพบว่า พฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างมีความสอดคล้องกับ ความรู้สึกที่มีต่ออาหาร นั่นคือ เมื่อเวลามีโอกาสหรือเทศกาลที่จะต้องเฉลิมฉลอง เช่น วันเกิด วันปีใหม่ หรือโอกาสในการเลี้ยงฉลองอื่น ๆ กลุ่มตัวอย่างจะเลือกที่จะบริโภคอาหารต่างชาติเสมอ เช่น อาหารญี่ปุ่น อาหารเกาหลี หรือแม้แต่อาหารฟาสต์ฟู้ดจากประเทศตะวันตก โดยจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 15 คน กลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นตรงกันว่า จะไม่เลือกที่จะรับประทานอาหารไทยในโอกาสพิเศษ แต่ถ้าในวันที่ไม่ได้มีโอกาสพิเศษอันใด ก็จะได้รับประทานอาหารไทย อันเนื่องมาจากการเข้าถึงง่าย เพราะมีจำหน่ายทั่วไป และราคาถูก

สรุปและอภิปรายผล

จากข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 15 คน เป็นไปในแนวทางเดียวกันว่าทัศนคติของวัยรุ่นที่มีต่ออาหารไทยคือ เป็นอาหารที่หาซื้อและหารับประทานได้ง่ายโดยทั่วไป และราคา

วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย

Suan Sunandha Academic & Research Review

ย่อมเยา หากแต่ราคาที่ย่อมเยาและการที่หาซื้อได้ง่ายโดยทั่วไปนั้น ยังผลทำให้วัยรุ่นไทยในเขตกรุงเทพมหานครเกิดทัศนคติที่ไม่เป็นบวกและไม่เป็นลบต่ออาหารไทย แต่กลับส่งผลดีต่ออาหารต่างชาติ อันเนื่องมาจากอาหารต่างชาตินั้นส่วนใหญ่จะมีราคาสูงกว่าอาหารไทย หากเทียบตามปริมาณ ยังผลให้เกิดการรับรู้และทัศนคติเชิงบวกต่ออาหารต่างชาติในหมู่วัยรุ่นไทยในเขตกรุงเทพมหานคร และก่อให้เกิดความคิดเชิงปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ต่ออาหารต่างชาติว่าเป็นอาหารที่พิเศษ และแสดงถึงสถานะทางสังคม แต่ในทางตรงกันข้าม อาหารไทยได้รับสัญลักษณ์ทางปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ว่าเป็นอาหารที่ธรรมดา

References

- Agranat- Meged, A., Deitcher, C., Goldweig, G., Leibenson, L., Stein, M., Galili- Weisstub, E. (2005). Childhood obesity and attention deficit/ hyperactivity disorder: a newly described comorbidity in obese hospitalized children. *Int J Eat Disorder*. 37(4), 357-359.
- Boonjo., W., Julokrunka., S. & Uthaipattanacheep., A. (2008). To educate health education to encourage Thai food consumption among students. *J. Comm. Devel. Res.*2(2): 83-91.
- Chaisawadi, S. , Darawan T. , WarapornM. N. Pitakworarat, A. ,Chaisawadi, K. , Jaturonrasamee, JKhemkhaw, J. and Tanuthumchareon, W. (2005). *Preliminary study of antimicrobial activities on medicinal herbs of Thai food ingredients*. 675, 111-114.
- Changreur., T.(2016). Interaction process and identity creation through dressing (hijab) of Muslim ladies in the Thai society. *Journal of Communication and Innovation NIDA*.3(2): 81-100.
- Chareondej., J.(2002). *Thai Food*. Bangkok: Thai Insurance Company.

ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม) ๒๕๖๔

Volume 15 Number 2 (July-December) 2021

วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย

Suan Sunandha Academic & Research Review

- Dangubol., P. (2007). The study of the amount of Flavonoids and anti-oxidant in herbs used in Thai food. . [Master's thesis, Mahidol University].
- Department of Trade Negotiations. (2019). Thai Restaurants. (Electronic Data). Trades between Thailand and Dialogue Partners. 2019 (Jan – May). 1-3.
- Jinnavaso., R. & Poonsawad., P. (2017). *Obesity*. Bangkok: Faculty of medicine Ramathibodi Hospital, Mahidol University.
- Karnik, S. & Kanekar, A. (2012). A Childhood obesity: a global public health crisis. *Int J Prev Med*, 3(1), 1-7.
- Mo-suwan, L. (2011). *Obesity and abdominal obesity in children and adolescents*. Obesity and abdominal obesity. Bangkok: Sukhumvit Media Printing.
- Nitiapaitum, K. (2004). Factors related to healthy food consumption of Kasetsart University' students. [Master's thesis, Home Economics Education, Kasetsart University].
- Nitituntiwat., P. & Udonsup., W. (2017). Thai food consumption behavior among Thai adolescent: Effect and Solutions. *Journal of Phrapokklao Nursing College*. 28(1), 122-128.
- Nitiworakarn., S. (2014). Thai Food: Cultural Heritage. Academic Journal Phranakhon Rajabhat University.
- Noin, K. (2017). Overweight and obese among Thai students and adolescents. *Journal of The Royal Thai Army Nurses*. 18. (Special Issue), 1-8.
- Pitiwan., T. (2012). Trends of accepting Thai food among foreign tourists to four regions Thai food and Thai dessert. [Master's thesis, Rajamangala University of Technology Thanyaburi].
- Pongutha., S. & Khunpeuk., W. (2015). Food and Nutrition in Thailand: Where are we at now? (Annual Report). Nonthaburi: Food and nutrition policy for health promotion. International Health Policy Program Foundation: Ministry of Health.

ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม) ๒๕๖๔

Volume 15 Number 2 (July-December) 2021

วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย

Suan Sunandha Academic & Research Review

- Pulgaron, ER. (2013). Childhood obesity: a review of increased risk for physical and psychological comorbidities. *Clin Ther.* 35(1), 18-32.
- Reily, J., Methven, E., McDowell, Z., Hacking, B., Alexander, D., Stewart, L. (2003). Health consequence of obesity. *Arch Dis Child.* 88(9). 748-752.
- Reungrungsee., N. (1999). Spices. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Ritzer, G. & Goodman, D. (2004). *Modern sociological theory.* 2004. 217-218.
- Secondary Educational Service Area Office. (2019). Secondary educational service area information. Retrieved January 25, 2019 from http://www.odos.moe.go.th/news_detail.php?NewsTitleID=487
- Techoapiwattanakul., L. (2007). Attitude and Thai food consumption behavior of Rajamangala University of Technology in Bangkok. [Master's thesis, Kasetsart University].
- Thidhayasathan., W. (1999). Thai Food- Healthy Food.[Master's thesis, Mahidol University].
- Thanaruk., T.& Plawong., K. (2004). Knowledge about Thai food. *Academic Journal: Utaradit Rajabhat University.* 2(4), 106-114.
- Yunyongkasemsuk., R. (2013). Symbolic interaction theory and the explanation of social phenomena toward actor's view. *Journal of Politics Administration and Law.* 5(2): 69-89.

ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม) ๒๕๖๔

Volume 15 Number 2 (July-December) 2021

วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย

Suan Sunandha Academic & Research Review

กลยุทธ์ทางการตลาดที่มีผลต่อความตั้งใจซื้อ บัณฑิตชาวกรอบไรซ์เบอร์รี่ ในกรุงเทพและปริมณฑล

ชนิษฐา ยองขอด¹, วิจิตตรา โพธิ์ชัย², ภาควัต มาสูงเนิน³, ภูษิสส์ ชีรกลางกูร⁴,ปณิศา มีจินดา⁵, ดลยา จาตุรงค์กุล⁶

นักศึกษาระดับปริญญาตรีหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี^{1,2,3,4}อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี^{5,6}

E-mail: mechinda.panisa@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ศึกษาทัศนคติด้านส่วนประสมทางการตลาดเปรียบเทียบระหว่างแบบเดิมและแบบปรับปรุงใหม่ พร้อมกับการพิจารณาถึง ทัศนคติด้านส่วนประสมทางการตลาดและความตั้งใจซื้อจำแนกตามลักษณะประชากรและสังคม และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประสมทางการตลาดและความตั้งใจซื้อชาวกรอบไรซ์เบอร์รี่ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงและการสุ่มแบบก้อนหิมะ และใช้แบบสอบถามออนไลน์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 419 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย Paired Samples t-test, Independent Samples t-test, One – Way ANOVA และ Pearson Correlation ผลการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุ 39-54 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า เป็นพนักงานบริษัทและมีรายได้ครอบคลุมต่อเดือนอยู่ที่ 18,001 – 50,000 บาท ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า 1. ส่วนประสมทางการตลาดแบบปรับปรุงใหม่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าแบบเก่า 2. ราคา บรรจุภัณฑ์ และการโฆษณาทาง Facebook มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจซื้อเป็น 3 อันดับแรก 3. ในส่วนของความแตกต่างทางลักษณะทางประชากรศาสตร์พบว่า เพศหญิงมีค่าเฉลี่ยด้านลักษณะของผลิตภัณฑ์สูงกว่าเพศชาย กลุ่มนักเรียน/นักศึกษา มีค่าเฉลี่ยความตั้งใจซื้อสูงกว่ากลุ่มคนทำงาน และกลุ่ม Gen Z และ Gen Y มีค่าเฉลี่ยความตั้งใจซื้อสูงกว่ากลุ่ม Gen X ผลการทดสอบเหล่านี้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: ส่วนประสมทางการตลาด, ความตั้งใจซื้อ, ทัศนคติต่อสินค้า, กรุงเทพและปริมณฑล

วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย

Suan Sunandha Academic & Research Review

Marketing Strategies Influencing the Purchase Intention toward BuaKaYai Crispy Riceberry in Bangkok and the Suburbs

Kanittha Yongkord¹, Vichitra PoChai², Pakawat Masoongneun³,

Bhuchis Theerachalangkul⁴, Panisa Mechinda⁵, Dolaya Chaturongakul⁶

Undergraduate Student of Business Administration, Faculty of Business Administration

Rajamangala University of Technology Thanyaburi^{1,2,3,4}

Lecturer at Department of Marketing, Faculty of Business Administration

Rajamangala University of Technology Thanyaburi^{5,6}

E-mail: mechinda.panisa@gmail.com

ABSTRACT

This research studied attitudes toward the marketing mixes by comparing the original and revised versions. It also examined attitudes toward the marketing mixes and the purchase intentions categorized by sociodemographic factors, as well as the relationship between the marketing mixes and the purchase intention toward Crispy Rice berry of consumers in Bangkok and its vicinities. The sampling methods used were purposive and snowball sampling. The online questionnaires were used as data collection instruments for the total sample size of 419. The statistical methods used were as follows: test of differences in mean (Paired Samples t-test, Independent Samples t-test, One Way ANOVA) and Pearson Correlation. The results indicated that most of the respondents were female, aged between 39 and 54 years and holding a bachelor degree or equivalent. They were company employees with monthly household incomes between 18,001 and 50,000 baht. The hypothesis testing found that 1. the revised version of marketing mixes had significantly higher mean values than the original version; 2. price, package 3. Facebook advertising were the top three factors that significantly correlated with the purchase intention. Regarding the demographic differences, the results revealed that female consumers had a higher level of attitude toward the product than the male consumers. The student group had a higher level of purchase intention than the employee group. The Gen

ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม) ๒๕๖๔

Volume 15 Number 2 (July-December) 2021

วารสารสุนันดาวิชาการและวิจัย

Suan Sunandha Academic & Research Review

Z and the Gen Y groups had higher levels of purchase intention than Gen X. All of these results were statistically significant at the level of 0.05.

Keywords: Marketing mixes, Purchase intention, Attitude toward product, Bangkok and its vicinity

บทนำ

ข้าวไรซ์เบอร์รี่ถือเป็นผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่มีศักยภาพในการสร้างรายได้และพัฒนาเศรษฐกิจประเทศไทยทั้งในปัจจุบันและอนาคต ข้าวไรซ์เบอร์รี่ มีชื่อภาษาอังกฤษว่า “Rice Berry” ถือกำเนิดมาจากการผสมข้ามสายพันธุ์ระหว่างข้าวเจ้าหอมนิลและข้าวหอมดอกมะลิ ปัจจุบันพันธุ์ข้าวไรซ์เบอร์รี่ได้รับการจดทะเบียนเป็นพันธุ์พืชใหม่ ห้ามมีการนำไปขยายพันธุ์เชิงการค้าโดยมิได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติและมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (ศูนย์ข้อมูลข้าวตลาดเฉพาะ กรมการข้าว, 2564) ข้าวไรซ์เบอร์รี่เป็นข้าวที่มีคุณสมบัติประโยชน์ต่อร่างกายเป็นอย่างมากเนื่องจากผ่านการขัดสีเพียงบางส่วนทำให้ยังคงคุณค่าทางอาหารไว้อย่างครบถ้วน ศูนย์ข้อมูลข้าวตลาดเฉพาะ กรมการข้าว (2564) ระบุว่าข้าวไรซ์เบอร์รี่มีคุณค่าโภชนาการสูง ช่วยในการบำรุงสายตา ระบบประสาท ลดความเสี่ยงต่อการเกิดมะเร็ง รวมถึงป้องกันโรคต่าง ๆ มากมาย อาทิเช่น โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ โรคหลอดเลือด ฯลฯ

ด้วยคุณประโยชน์ด้านโภชนาการนานับประการจึงทำให้ข้าวไรซ์เบอร์รี่เป็นที่นิยมอย่างแพร่หลาย ปัจจุบันมีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวไรซ์เบอร์รี่จำหน่ายรูปแบบต่าง ๆ มากมาย อาทิเช่น ไอศกรีมข้าวไรซ์เบอร์รี่ เค้กข้าวไรซ์เบอร์รี่ น้ำข้าวไรซ์เบอร์รี่ เส้นขนมจีนไรซ์เบอร์รี่ ฯลฯ (กรมวิทยาศาสตร์บริการ, 2558) ข้าวไรซ์เบอร์รี่อกรอบเป็นผลิตภัณฑ์ประเภทขนมขบเคี้ยวรูปแบบหนึ่งที่ผู้บริโภคให้การยอมรับเป็นอย่างมาก บริษัทมาร์เก็ตเธียร์ จำกัด (2562) รายงานว่าตลาดขนมขบเคี้ยวของไทยนั้นมีมูลค่า 36,836 ล้านบาท โดยที่ขนมขบเคี้ยวประเภทข้าวอกรอบมีสัดส่วน 3.5% คิดเป็นมูลค่า 1,299 ล้านบาท ซึ่งตลาดมีการเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมา แต่ในปี 2563 อัตราการเติบโตของตลาดขนมขบเคี้ยวลดลง 8.2% คิดเป็นมูลค่า 33,731 ล้านบาท ทั้งนี้การลดลงของมูลค่าตลาดเป็นผลสืบเนื่องจากการสถานการณ์ COVID19

บัวขยายข้าวกรอบไรซ์เบอร์รี่ เป็นผลิตภัณฑ์หนึ่งในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งผลิตโดยคุณจรรยาศักดิ์ บัวขยายผู้นำชุมชนในด้านการเพาะปลูกผักปลอดสารพิษ และได้นำข้าวไรซ์เบอร์รี่มาแปรรูปในการผลิตจนได้ข้าวกรอบไรซ์เบอร์รี่ และตั้งชื่อว่าบัวขยายข้าวกรอบไรซ์เบอร์รี่จำหน่ายเรื่อยมาจนปัจจุบัน โดยสามารถหาซื้อได้ที่วัดโพธิ์เก้าต้นตลาดไทยอนุยุคบ้านระจัน จังหวัดสุพรรณบุรี (กองบรรณาธิการข่าวสด, 2559)

อย่างไรก็ตามจากการจำหน่ายบัวขยายข้าวกรอบไรซ์เบอร์รี่หลายปีที่ผ่านมา พบว่าบัวขยายข้าวกรอบไรซ์เบอร์รี่ยังไม่เป็นที่รู้จักของผู้บริโภคมากนัก ลักษณะของผลิตภัณฑ์และการออกแบบบรรจุ

ภัณฑ์ยังไม่เป็นที่น่าดึงดูด และยังขาดการทำการตลาดออนไลน์อย่างจริงจังจึงทำให้ตราสินค้าขาดความน่าเชื่อถือ อีกทั้งการจัดจำหน่ายมีช่องทางค่อนข้างจำกัดคือสามารถหาซื้อได้ที่สิงห์บุรีเท่านั้น

เพื่อพัฒนากลยุทธ์การตลาดที่เหมาะสมทางคณะผู้วิจัยได้เข้าศึกษาข้อมูลในพื้นที่ ซึ่งจากการสำรวจข้อมูลเชิงประจักษ์คณะผู้วิจัยได้พิจารณาปรับปรุงลักษณะของผลิตภัณฑ์และออกแบบบรรจุภัณฑ์ใหม่ เสนอแนะให้มีการปรับราคาผลิตภัณฑ์ และสร้าง Facebook Fanpage ใหม่ รวมถึงการนำเสนอช่องทางการจัดจำหน่ายเพิ่มเติมได้แก่ ทาง Facebook, Line และทางโทรศัพท์

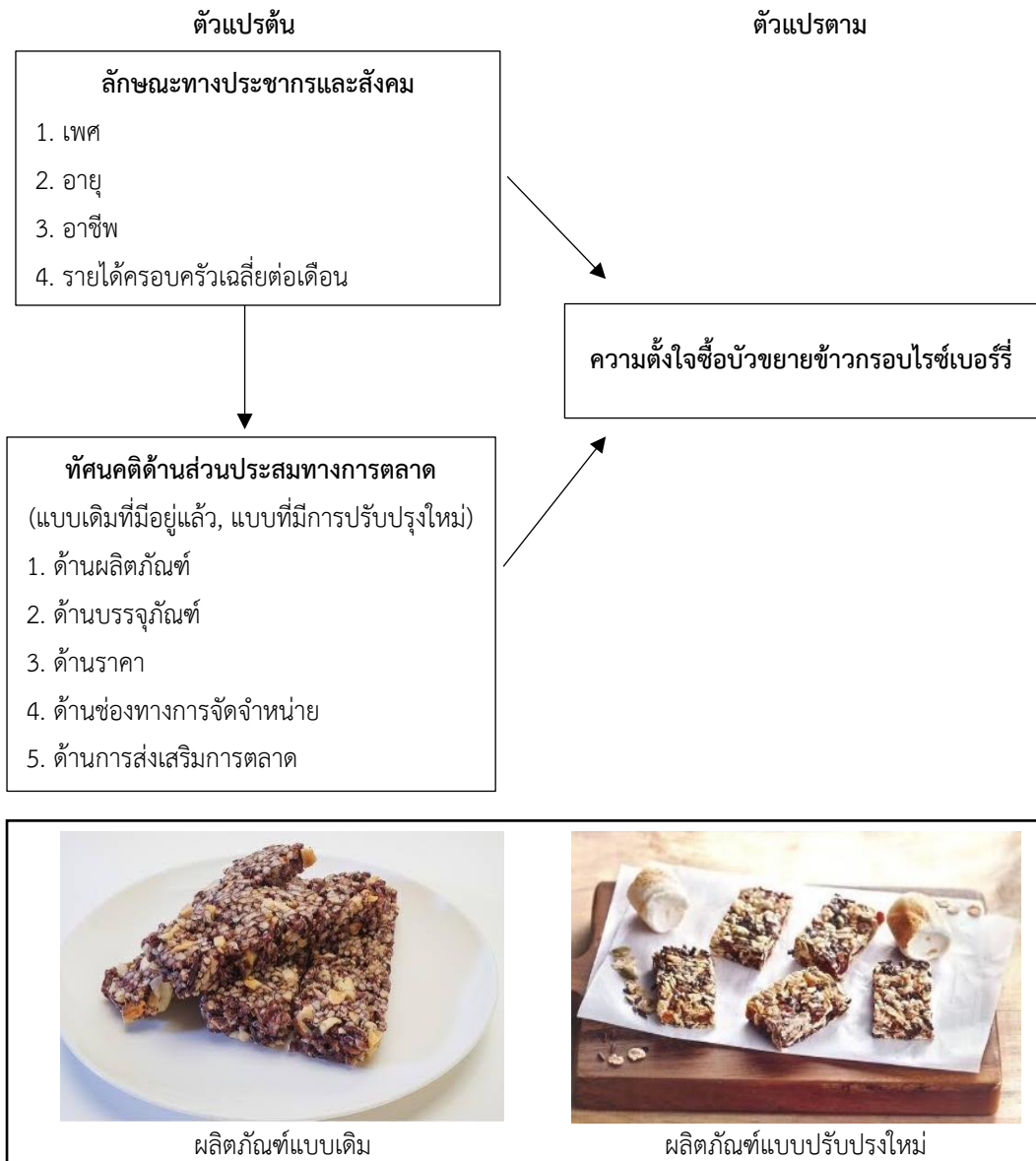
จากที่นำเสนอข้างต้นจึงเป็นที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่งที่จะศึกษาเพื่อทราบว่ากลยุทธ์การตลาดที่นำเสนอให้ปรับปรุงใหม่นั้นเป็นที่ยอมรับมากกว่ากลยุทธ์การตลาดแบบเดิมหรือไม่ รวมทั้งศึกษาในเรื่องของส่วนประสมทางการตลาดใดที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อ ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางให้ผู้ประกอบการของวิสาหกิจชุมชนได้พัฒนาหรือปรับปรุงกลยุทธ์ทางการตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการและพฤติกรรมของผู้บริโภคได้มากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติด้านส่วนประสมทางการตลาด (ผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ ราคา การโฆษณาทาง Facebook) ของบัวขยายข้าวกรอบไรซ์เบอร์รี่ ระหว่างแบบเดิมที่มีอยู่แล้วและแบบที่มีการปรับปรุงใหม่
2. เพื่อศึกษาทัศนคติด้านส่วนประสมทางการตลาดและความตั้งใจซื้อ จำแนกตามลักษณะประชากรและสังคม
3. เพื่อการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติด้านส่วนประสมทางการตลาดและความตั้งใจซื้อของผู้บริโภคที่นิยมบริโภคอาหารประเภทข้าวกรอบไรซ์เบอร์รี่

กรอบแนวคิด

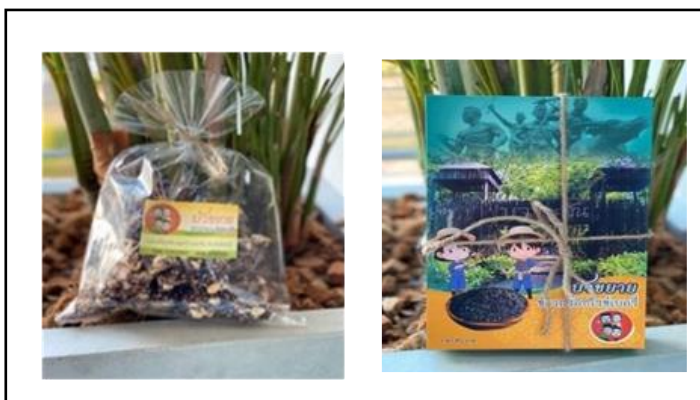

ภาพที่ 1 แสดงลักษณะผลิตภัณฑ์แบบเดิมเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์แบบปรับปรุงใหม่

วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย

Suan Sunandha Academic & Research Review

ภาพที่ 2 แสดงบรรจุภัณฑ์แบบถุง (ราคา 35 บาท) และบรรจุภัณฑ์แบบกล่อง (ราคา 45 บาท)

ภาพที่ 3 แสดง Fanpage Facebook

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยใช้ข้อมูลปฐมภูมิในการวิเคราะห์ข้อมูล และใช้แบบสอบถามออนไลน์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริโภคที่อาศัยอยู่ในจังหวัดกรุงเทพมหานครและปริมณฑลและเป็นผู้ที่นิยมบริโภคอาหารประเภทข้าวกรอบ โดยผู้วิจัยใช้วิธีการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง ของ Cochran (1963) โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่น

ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม) ๒๕๖๔

Volume 15 Number 2 (July-December) 2021

เท่ากับ 95% และความคลาดเคลื่อน 5% ได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 384 ตัวอย่าง แต่เพื่อป้องกันข้อมูลสูญหายผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลเพิ่มทำให้ได้ตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 419 ตัวอย่าง และใช้วิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากผู้วิจัยต้องหาผู้บริโภคที่นิยมบริโภคอาหารประเภทข้าวกรอบ ซึ่งไม่ใช่ผู้บริโภคทุกคนนิยมรับประทานอาหารประเภทข้าวกรอบ ร่วมกับวิธีการสุ่มแบบก้อนหิมะ (Snowball Sampling) ในกรณีต้องให้ผู้ตอบแบบสอบถามช่วยแนะนำ และส่งต่อแบบสอบถามออนไลน์ และใช้การสุ่มแบบกำหนดโควตา (Quota Sampling) เพื่อพยายามเก็บข้อมูลจากผู้บริโภคในทุกช่วงอายุเท่า ๆ กันซึ่งมี 4 ช่วงอายุ คือ Gen B, Gen X, Gen Y และ Gen Z

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือ แบบสอบถามซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการซื้อข้าวกรอบไรซ์เบอร์รี่ โดยเริ่มจากคำถามกรอง และคำถามอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการซื้อ รวมทั้งสิ้น 4 ข้อ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดและความตั้งใจซื้อข้าวกรอบไรซ์เบอร์รี่

ส่วนที่ 3 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้บริโภค ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพและลักษณะครัวเรือน การศึกษา อาชีพ รายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน

หลังจากที่ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามแล้ว และนำไปทดลองใช้ (Pretest) จำนวน 25 ชุด และไม่พบปัญหาที่ต้องแก้ไขในการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบ Reliability ของเครื่องมือ และได้ค่า Cronbach Alpha เท่ากับ .904 สำหรับส่วนประสมทางการตลาด

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานคือ Independent Sample t-test , Paired Sample t-test, One-Way ANOVA และ Pearson Correlation โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

สำหรับการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่าง 3 กลุ่มขึ้นไป ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ดังนี้ (1) ตรวจสอบเงื่อนไขว่าค่าแปรปรวนของตัวแปรตามของทุกกลุ่มแตกต่างกันหรือไม่ โดยใช้สถิติทดสอบ Levene Test ถ้าผลการทดสอบพบว่า ค่าแปรปรวนไม่ต่างกันผู้วิจัยจะใช้สถิติทดสอบ F-test หรือ ANOVA แต่ถ้าผลการทดสอบพบว่า ค่าแปรปรวนต่างกันจะใช้สถิติทดสอบ Welch Test (2) ในกรณีที่ผลการทดสอบ F-Test หรือ Welch Test พบความแตกต่าง ผู้วิจัยทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยแต่ละคู่ โดยใช้สถิติ LSD ในกรณีที่ค่าแปรปรวน ไม่แตกต่างกัน แต่ใช้ Dunnett's T3 ในกรณีที่ค่าแปรปรวนแตกต่างกัน (กัลยา วาณิชย์ปัญญา, 2551)

สำหรับการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่าง 2 กลุ่ม ผู้วิจัยมีขั้นตอนดังนี้ (1) ตรวจสอบความแปรปรวนของประชากรทั้ง 2 กลุ่มว่าเท่ากันหรือไม่ โดยดูจาก Levene's Test for Equality of Variances ถ้าพบว่าความแปรปรวนเท่ากัน (ไม่แตกต่าง) จะใช้ค่าสถิติทดสอบ t ในบรรทัดที่ 1 หรือใน ส่วน Equal Variances Assumed แต่ถ้าพบว่าค่าแปรปรวนไม่เท่ากัน (แตกต่างกัน) จะใช้ค่าสถิติทดสอบ t ในบรรทัดที่ 2 หรือในส่วน Equal Variances Not Assumed (กัลยา วาณิชย์บัญชา, 2551)

ผลการวิจัย

จากการรวบรวมข้อมูลผู้บริโภคที่อาศัยอยู่ในจังหวัดกรุงเทพและปริมณฑลและเป็นผู้ที่นิยมบริโภคอาหารประเภทข้าวกรอบจากแบบสอบถามออนไลน์ จำนวน 419 คน ครึ่งหนึ่งของผู้ตอบแบบสอบถามอาศัยอยู่ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร (43.2%) และจังหวัดปทุมธานี (56.8%) เป็นเพศหญิง (66.1%) และเป็นเพศชาย (33.9%) มีอายุ 39-54 ปี (Gen X) (31.7%) รองลงมาอายุต่ำกว่า 19 ปี (Gen Z) (27.4%) อายุ 19-38 ปี (Gen Y) (25.3%) และอายุ 55-73 ปี (Gen B) (15.5%) ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด หรือสมรส แต่ไม่มีบุตรหลานอาศัยอยู่ด้วย (56.3%) มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า (56.6) เป็นพนักงานบริษัท (28.4%) มีรายได้ครอบคลุมต่อเดือนอยู่ที่ 18,001 – 50,000 บาท (42.5%) นิยมรับประทานอาหารประเภทข้าวกรอบอย่างน้อย 1 ครั้ง/เดือน (38.9%)

ผลการทดสอบสมมุติฐาน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติด้านส่วนประสมทางการตลาด (ผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์ ราคา การโฆษณาทาง Facebook) ของบัวขยายข้าวกรอบไรซ์เบอร์รี่ ระหว่างแบบเดิมที่มีอยู่แล้วและแบบที่มีการปรับปรุงใหม่ ผลการทดสอบพบว่า ค่าเฉลี่ยของส่วนประสมทางการตลาด (ลักษณะของผลิตภัณฑ์ ความสวยงามของบรรจุภัณฑ์ ราคา การโฆษณาทาง Facebook แบบที่มีการปรับปรุงใหม่ สูงกว่าเดิมในทุกด้าน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างทางด้านทัศนคติด้านส่วนประสมทางการตลาดของบัว
ขยายข้าวกรอบไรซ์เบอร์รี่ ระหว่างแบบเดิมที่มีอยู่แล้วและแบบที่มีการปรับปรุงใหม่ โดยใช้สถิติ Paired
Samples t-test

	N	Mean	SD	t	df	Sig. (2- tailed)
B1. ลักษณะของผลิตภัณฑ์แบบเดิมดึงดูดใจ	419	3.41	.999	-	418	.000
B2. ลักษณะของผลิตภัณฑ์แบบปรับปรุงใหม่ ดึงดูดใจ	419	4.27	.864	14.479		
B3. ความสวยงามของบรรจุภัณฑ์แบบเดิม	419	3.03	1.053	-	418	.000
B4. ความสวยงามของบรรจุภัณฑ์แบบปรับปรุง ใหม่	419	4.07	.940	18.343		
B5. ราคา 35 บาท สมเหตุผล	419	3.51	1.020	-	418	.000
B6. ราคา 45 บาท สมเหตุผล	419	4.09	.841	10.765		
B7. การโฆษณาทาง Facebook แบบเดิมให้ข้อมูล ที่ดึงดูดใจ	419	3.07	1.099	-	418	.000
B8. การโฆษณาทาง Facebook แบบปรับปรุง ใหม่ให้ข้อมูลที่ดึงดูดใจ	419	4.08	.823	18.466		

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาทัศนคติด้านส่วนประสมทางการตลาดและความตั้งใจซื้อ
จำแนกตามลักษณะประชากรและสังคม เนื่องจากในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลการทดสอบพบว่า ค่าเฉลี่ย
ของส่วนประสมทางการตลาดแบบที่มีการปรับปรุงใหม่ สูงกว่าแบบเดิมในทุกด้าน ดังนั้นในวัตถุประสงค์
ที่ 2 และที่ 3 ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์เฉพาะส่วนประสมทางการตลาดแบบที่มีการปรับปรุงใหม่เท่านั้น

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ผู้บริโภคที่นิยมบริโภคอาหารประเภทข้าวกรอบที่มีเพศแตกต่างกัน มีทัศนคติไม่แตกต่างกันในทุกด้าน ยกเว้นด้าน (B2) ลักษณะของผลิตภัณฑ์แบบปรับปรุงใหม่ ที่มีค่า
Sig.(2-tailed) เท่ากับ 0.020 ซึ่งหมายความว่า ค่าเฉลี่ยด้านลักษณะของผลิตภัณฑ์ของเพศหญิงสูงกว่า
เพศชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างทางด้านเพศ ที่มีผลต่อทัศนคติด้านส่วนประสมทางการตลาดและความตั้งใจซื้อบัวขยายข้าวกรอบไรซ์เบอร์รี่ โดยใช้สถิติ Independent Samples t-test

					Levene's Test for Equality of Mean		t-test Equality of Mean		
	เพศ	N	Mean	SD	F	sig	T	df	Sig. (2-tailed)
B2. ลักษณะของผลิตภัณฑ์	ชาย	142	4.12	.993	5.779	.017	-	.781	.020
	หญิง	277	4.34	.781			2.335		
B4. ความสวยงามของบรรจุภัณฑ์	ชาย	142	4.17	.975	1.591	.208	1.559	.975	.120
	หญิง	277	4.02	.919					
B6. ราคา 45 บาท	ชาย	142	4.07	.856	1.954	.163	.562	.856	.575
	หญิง	277	4.02	.834					
B9. การโฆษณาทาง Facebook	ชาย	142	3.36	.807	.419	.518	1.189	.807	.235
	หญิง	277	3.25	.831					
B9. การขายผ่านทาง Line	ชาย	142	3.32	1.045	4.028	.045	-.915	.904	.361
	หญิง	277	3.27	.904					
B10. การขายผ่านทาง Facebook	ชาย	142	3.25	.897	.102	.750	-.024	.897	.981
	หญิง	277	3.44	.856					
B11. การขายผ่านทางโทรศัพท์	ชาย	142	4.15	1.257	.005	.944	.820	1.257	.412
	หญิง	277	4.05	1.257					
B12. ความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์	ชาย	142	3.73	.978	4.574	.033	.437	.875	.663
	หญิง	277	3.83	.875					

ในส่วนของอาชีพพบว่า ผู้บริโภคที่เป็นนักศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงกว่าคนทำงานทุกด้าน ยกเว้นด้านลักษณะของผลิตภัณฑ์และด้านราคา 45 บาท ที่ไม่พบความแตกต่าง ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างทางด้านอาชีพ ที่มีทัศนคติด้านส่วนประสมทางการตลาด และความตั้งใจซื้อบัวขยายข้าวกรอบไรซ์เบอร์รี่ โดยใช้สถิติ Independent Samples t-test

					Levene's Test for Equality of Mean		t-test Equality of Mean		Sig. (2-tailed)
	อาชีพ	N	Mean	SD	F	sig	T	df	
B2. ลักษณะของ ผลิตภัณฑ์	นักศึกษา	109	4.30	.855	.003	.956	.498	417	.619
	คนทำงาน	310	4.25	.868					
B4. ความสวยงาม ของบรรจุภัณฑ์	นักศึกษา	109	4.27	.812	.408	.524	2.560	417	.011
	คนทำงาน	310	4.00	.972					
B6. ราคา 45 บาท	นักศึกษา	109	4.17	.845	1.948	.164	1.838	417	.067
	คนทำงาน	310	3.99	.836					
B8. การโฆษณา ทาง Facebook	นักศึกษา	109	4.28	.829	2.200	.139	2.420	226	.016
	คนทำงาน	310	4.01	.810					
B9. การขายผ่าน ทาง Line	นักศึกษา	109	4.11	.889	2.316	.219	3.596	417	.000
	คนทำงาน	310	3.70	.958					
B10. การขายผ่าน ทาง Facebook	นักศึกษา	109	4.11	.875	.938	.333	2.316	417	.021
	คนทำงาน	310	3.89	.861					
B11. การขายผ่าน ทางโทรศัพท์	นักศึกษา	109	3.83	1.101	2.281	.132	5.453	417	.000
	คนทำงาน	310	3.10	1.253					
B12. ความตั้งใจ ซื้อผลิตภัณฑ์	นักศึกษา	109	3.51	.823	.165	.685	3.030	417	.003
	คนทำงาน	310	3.21	.927					

ในส่วนของอายุพบว่า ผู้บริโภคที่มีอายุแตกต่างกันมีทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกด้าน ยกเว้นด้านลักษณะของผลิตภัณฑ์ที่ไม่พบความแตกต่างดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างทางด้านอายุ ที่มีทัศนคติด้านส่วนประสมทางการตลาด และความตั้งใจซื้อบัวขยายข้าวกรอบไรซ์เบอร์รี่ โดยใช้สถิติ One Way ANOVA และ Welch Test

	Gen Z	Gen Y	Gen X	Gen B	Test of Homogeneity of Variances		ANOVA		Tests of Equality of Means	
	Mean	Mean	Mean	Mean	Levene	Sig	F	Sig	Welch	Sig
B2. ลักษณะ ของ ผลิตภัณฑ์	4.30	4.29	4.18	4.35	.253	.859	.735	.532	-	-
B4. ความ สวยงาม ของบรรจุ ภัณฑ์	4.29	4.08	3.86	4.11	2.302	.077	4.464	.004	-	-
B6. ราคา 45 บาท	4.17	4.12	3.85	4.05	2.287	.078	3.657	.013	-	-
B8. การ โฆษณา ทาง Facebook	4.30	4.12	3.86	4.06	2.868	0.36	-	-	5.675	.001
B9. การ ขายผ่าน ทาง Line	4.08	3.75	3.56	3.85	1.659	.175	6.377	.000	-	-
B10. การ ขายผ่าน ทาง Facebook	4.11	3.99	3.71	4.05	2.189	.089	5.093	.002	-	-

วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย

Suan Sunandha Academic & Research Review

	Gen Z	Gen Y	Gen X	Gen B	Test of Homogeneity of Variances		ANOVA		Tests of Equality of Means	
	Mean	Mean	Mean	Mean	Levene	Sig	F	Sig	Welch	Sig
B11. การ ขายผ่าน ทาง โทรศัพท์	3.83	3.04	3.05	3.23	.723	.539	11.112	.000	-	-
B12. ความตั้งใจ ซื้อ ผลิตภัณฑ์	3.53	3.34	3.05	3.28	.535	.659	6.222	.000	-	-

หมายเหตุ: Gen Z = อายุต่ำกว่า 19 ปี; Gen Y = 19 – 38 ปี; Gen X = 39 – 54 ปี Gen B = 55 – 73 ปี

ในส่วนของรายได้ ผลการทดสอบพบว่า ผู้บริโภคที่มีรายได้แตกต่างกันในทุกด้าน ยกเว้นด้านลักษณะของผลิตภัณฑ์ที่ไม่พบความแตกต่างกัน ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างทางด้านรายได้ ที่มีทัศนคติด้านส่วนประสมทางการตลาดและความตั้งใจซื้อบัวขยายข้าวกรอบไรซ์เบอร์รี่ โดยใช้สถิติ One Way ANOVA และ Welch Test

วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย

Suan Sunandha Academic & Research Review

	กลุ่ม 1	กลุ่ม 2	กลุ่ม 3	กลุ่ม 4	Test of Homogeneity of Variances			ANOVA		Tests of Equality of Means
	Mean	Mean	Mean	Mean	Levene	Sig	F	Sig	Welch	Sig
B2. ลักษณะของผลิตภัณฑ์	4.30	4.32	4.13	4.15	.708	.548	1.055	.368		
B4. ความสวยงามของบรรจุภัณฑ์	4.24	4.11	3.83	3.75	2.309	.076	5.053	.002		
B6. ราคา 45 บาท	4.22	4.06	3.94	3.62	1.706	.165	7.160	.000		
B8. การโฆษณาทาง Facebook	4.33	4.04	3.90	3.76	1.811	.145	8.064	.000		
B9. การขายผ่านทาง Line	4.10	3.71	3.67	3.45	2.489	.060	7.971	.000		
B10. การขายผ่านทาง Facebook	4.10	3.92	3.98	3.60	2.563	.054	4.581	.004		
B11. การขายผ่านทางโทรศัพท์	3.84	3.16	2.83	2.82	3.291	.021			18.173	.000

	กลุ่ม 1	กลุ่ม 2	กลุ่ม 3	กลุ่ม 4		Test of Homogeneity of Variances		ANOVA		Tests of Equality of Means
	Mean	Mean	Mean	Mean	Levene	Sig	F	Sig	Welch	Sig
B12. ความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์	3.44	3.35	3.13	2.87	1.491	.216	6.034	.000		

หมายเหตุ: กลุ่ม 1 = รายได้ 18,000 บาท หรือต่ำกว่า; กลุ่ม 2 = รายได้ 18,001 – 50,000 บาท ; กลุ่มที่ 3 = รายได้ 50,001 – 85,000 บาท กลุ่ม 4 = รายได้ 85,001 บาท ขึ้นไป

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 : เพื่อการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติด้านส่วนประสมทางการตลาดและความตั้งใจของผู้บริโภคที่นิยมบริโภคอาหารประเภทข้าวกรอบไรซ์เบอร์รี่ ผลการทดสอบพบว่า ส่วนประสมทางการตลาดทั้งหมดมีความสัมพันธ์กับความตั้งใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยสามารถเรียงลำดับตามระดับความสัมพันธ์ได้ดังนี้ ด้านความสวยงามของบรรจุภัณฑ์ ($r=0.497$) ด้านราคา 45 บาท ($r=0.483$) ด้านการโฆษณาทาง Facebook ($r=0.429$) ด้านการขายผ่านทางโทรศัพท์ ($r=0.308$) ด้านการขายผ่านทาง Facebook ($r=0.295$) ด้านการขายผ่านทาง Line ($r=0.286$) และด้านลักษณะของผลิตภัณฑ์ ($r=0.206$) ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผล

ผลการทดสอบพบว่า ส่วนประสมทางการตลาดแบบปรับปรุงใหม่ (กลยุทธ์ที่นำเสนอโดยคณะผู้วิจัย) มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าส่วนประสมทางการตลาดแบบเดิม (กลยุทธ์แบบเดิมของผู้ประกอบการ) ในทุกด้าน ทั้งด้านผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ ราคา การโฆษณาทาง Facebook เนื่องจากผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์แบบใหม่นั้นมีความสวยงามน่าซื้อมากกว่าแบบเดิมและปัจจุบันเนื่องจากค่าครองชีพที่สูงนี้ทำให้ราคาสินค้า 45 บาทเป็นราคาที่ผู้บริโภคคุ้นชินและเมื่อเทียบกับความสวยงามของบรรจุภัณฑ์

ผู้บริโภคอาจมองว่ามีความคุ้มค่า มี Value for money ดังนั้น ผู้ประกอบการควรปรับปรุงลักษณะของผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์และกำหนดราคา รวมทั้งใช้การโฆษณาตามที่คณะผู้วิจัยได้ออกแบบ

ผลการทดสอบพบว่า เพศ ไม่ส่งผลให้มีความตั้งใจซื้อและทัศนคติด้านส่วนประสมการตลาด ยกเว้นในด้านลักษณะของผลิตภัณฑ์ที่เพศหญิงให้คะแนนสูงกว่าเพศชาย ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีทางการตลาดพบว่า ความสวยงามเป็นปัจจัยสำคัญในการดึงดูดใจให้เพศหญิงซื้อสินค้ามากกว่าเพศชาย เพราะเพศชายมีแนวโน้มที่จะให้ความสำคัญกับประโยชน์ใช้สอยมากกว่าเพศหญิง ส่วนทางด้านอาชีพนั้น ผลการทดสอบพบว่า กลุ่มนักเรียน/นักศึกษามีความตั้งใจซื้อและมีทัศนคติแตกต่างจากคนทำงานในทุกด้าน ยกเว้นด้านลักษณะของผลิตภัณฑ์และราคา เนื่องจากราคา 45 บาทนั้นเป็นราคาที่ต่ำสูงมากเป็นราคาที่ไม่ว่าจะเป็นคนทำงานหรือนักศึกษาก็สามารถซื้อได้ ส่วนการที่นักเรียน/นักศึกษามีความตั้งใจซื้อและทัศนคติด้านอื่น ๆ มากกว่าคนทำงานนั้นอาจจะเพราะข้าวกรอบคือว่าเป็นขนมขบเคี้ยวและนักเรียน/นักศึกษามีแนวโน้มที่จะรับประทานขนมขบเคี้ยวมากกว่าคนทำงาน (อัญพิชชา เพิ่มเครือ, 2559)

ในส่วนของอายุพบว่า กลุ่ม Gen Z จะมีความตั้งใจซื้อและทัศนคติที่ดีกว่ากลุ่มอื่น ๆ โดยพบว่า (B4) ลักษณะของผลิตภัณฑ์แบบที่ 2 กลุ่ม Gen Z มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่ม Gen Y เนื่องจากลักษณะของบรรจุภัณฑ์แบบที่ 2 มีความสวยงามและปรับขนาดให้เป็นขนาดที่เล็กลงเหมาะสำหรับทานได้หลายครั้งทางด้าน (B9.) ทางด้านราคาพบว่ากลุ่ม Gen Z มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่ม Gen X และกลุ่ม Gen Y มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่ม Gen X เนื่องจากราคา 45 บาทนั้นเป็นราคาที่สามารถจับต้องได้ถึงแม้ว่าผู้บริโภคจะยังไม่มีรายได้เป็นของตนเอง การขายสินค้าผ่านทาง LINE และ Facebook พบว่ากลุ่ม Gen Z มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่ม Gen Y และ Gen X เนื่องจากกลุ่ม Gen z เป็นกลุ่มที่เติบโตมาพร้อมกับเทคโนโลยีและการใช้เทคโนโลยีในการทำธุรกรรมทางการค้า จึงเป็นเรื่องที่ปกติและเป็นที่ยอมรับสำหรับกลุ่มนี้มากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ในส่วนของ การขายสินค้าผ่านทางโทรศัพท์พบว่ากลุ่ม Gen Z มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่ม Gen X Gen Y และ Gen B ซึ่งอาจเป็นเพราะผลการวิจัยพบว่ากลุ่ม Gen Z นั้นเติบโตมาพร้อมกับเทคโนโลยีและความรวดเร็ว ดังนั้นกลุ่ม Gen Z เมื่อมีความต้องการซื้อสินค้าหรือข้อสงสัยเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์จึงพร้อมที่จะโทรศัพท์สอบถามในที่ (อภิสร่า เพชรอยู่ และณัฏฐ์ กุสิสร ,2559, สุนันทา สุขเจริญ, สาวิตรี รังสิภัทร และพนามาต ตรีวรรณกุล, 2558)

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประสมทางการตลาดและความตั้งใจซื้อนั้นสอดคล้องกับทฤษฎีทางการตลาดที่ว่าบรรจุภัณฑ์เปรียบเสมือนพนักงานขายที่มีแรงดึงดูดให้ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อ ณ จุดขายโดยเฉพาะกับสินค้าประเภท Low involvement product นอกจากนี้การกำหนดราคาที่สม

เหตุผลและทำให้ผู้บริโภครู้สึกว่าได้รับความคุ้มค่ากับเงินที่เสียไปเป็นสิ่งสำคัญในการตัดสินใจของผู้บริโภค รวมทั้งช่องทางการจัดจำหน่ายที่สามารถเข้าถึงได้สะดวกสำหรับผู้บริโภคนั้นเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้สำหรับสินค้าเกือบทุกประเภท เพราะถ้าสินค้ามีความสวยงามและมีราคาเหมาะสม แต่ถ้าหาซื้อได้ยากก็อาจจะทำให้ผู้บริโภคหันไปซื้อสินค้าของคู่แข่งหรือสินค้าอื่น ๆ ทดแทนได้ สุดท้ายการโฆษณา (ทางออนไลน์) ยังเป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้เช่นกัน เนื่องจากสินค้าที่มีการโฆษณาจะสร้างความน่าเชื่อถือสร้างการรู้จักได้มากกว่าสินค้าที่ไม่มีการโฆษณา กล่าวโดยสรุปผู้ประกอบการข้าวกรอบไรซ์เบอร์รี่นี้ควรทำการปรับปรุงลักษณะของผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์และปรับปรุงราคาสินค้าใหม่ตามที่คณะผู้วิจัยได้ออกแบบและนำเสนอรวมถึงควรเพิ่มช่องทาง การจัดจำหน่ายทั้ง Facebook Line และทางโทรศัพท์

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคตเนื่องจากค่าเฉลี่ยความตั้งใจซื้อสินค้าอยู่ในระดับปานกลางหรือเรียกได้ว่า 40-60% ผู้วิจัยควรทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเพื่อค้นหาสาเหตุหรือปัจจัยที่อาจจะทำให้ผู้บริโภคเปลี่ยนไปซื้อสินค้าของคู่แข่งหรือสินค้าประเภทอื่น ๆ ในกลุ่มขนมขบเคี้ยวเช่นกัน

References

- Cochran, W. G. (1963). *Sampling techniques* (2nd ed.) New York: John Wiley and Sons.
- Department of Science Service (2015). *Riceberry, good rice, useful. library and science and technology information center department of science service*. Retrieved May 8, 2021, from http://lib3.dss.go.th/fulltext/dss_knowledge/bsti_11_2558_Riceberry.pdf. (in Thai)
- Khaosod. (Ed.). (2016). *Food and dessert menus in Thailand*. Bangkok: Matichon. (in Thai)
- Marketeer.com. (2019). *Snack market share*. Retrieved May 8, 2021, from <https://marketeeronline.co/archives/125874>. (in Thai)
- Permkhrua, T. (2015). *A study of factors affecting brand building of rice burry, a case study of La-Ong Aun in Bang Bo District, Samut Prakan Province* (Master's thesis). Burapha University, Chonburi. (in Thai)

วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย

Suan Sunandha Academic & Research Review

- Petyoo, A., & Gulid, N. (2016). Cognition, motivation and attitude toward marketing mix affecting consumer behavior on riceberry in Bangkok. *Srinakharinwirot Business Journal*, 7(1), 85-104. (in Thai)
- Specialized Market Rice Information Center Rice Department. (2021). *Specific market rice information rice variety and nutritional value: Riceberry rice*. Retrieved May 8, 2021, from <https://www.thairicedb.com/rice-detail.php?id=15>. (in Thai)
- Sukjaroen, S., Rangsihaht, S., & Treewannakul, P. (2016). Decision making on purchasing riceberry of consumers at Thai Cooperative Rice Center, the Agricultural Cooperative Federation of Thailand Limited. *Agricultural Science Journal (Thailand)*, 47(1), 7-18. (in Thai)
- Wanitbanha, K. (2008). *Using SPSS for windows in data analysis* (11th ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)

วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย
Suan Sunandha Academic & Research Review

ภาวะหมดไฟในการทำงานของบุคลากร ในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ฉัตรกรรณ์ ระเบิด¹, วิลาสินี จินตลิตติ²

วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา^{1,2}

E-mail: s62563809005@ssru.ac.th¹, vilasinee.ji@ssru.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาสภาพแวดล้อมและภาวะหมดไฟในการทำงานของบุคลากรในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2. เปรียบเทียบระดับภาวะหมดไฟในการทำงานของบุคลากรในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในการทำงานกับภาวะหมดไฟในการทำงานของบุคลากรในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนกลาง จำนวน 299 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test One-Way ANOVA และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Pearson ผลการศึกษาพบว่า 1. บุคลากรในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีภาวะหมดไฟภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.35) 2. ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุที่แตกต่างกันมีภาวะหมดไฟในการทำงานแตกต่างกันในด้านการลดค่าความเป็นบุคคล (Sig. = .02) และ 3. สภาพแวดล้อมในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางลบกับภาวะหมดไฟในการทำงาน โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ($r = -.63$) ซึ่งผลการวิจัยนี้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ โดยเป็นแนวทางในการบริหารทรัพยากรมนุษย์เพื่อแก้ปัญหาภาวะหมดไฟในการทำงานของบุคลากรในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วารสารสุนันดาวิชาการและวิจัย
Suan Sunandha Academic & Research Review

คำสำคัญ: ภาวะหมดไฟในการทำงาน, สภาพแวดล้อมในการทำงาน, สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน

วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย
Suan Sunandha Academic & Research Review

Burnout syndrome among personnel working for the Office of the Basic Education Commission

Chatchakorn Rabil¹, Vilasinee Jintalikhitdee²

College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University^{1,2}

E-mail: s62563809005@ssru.ac.th¹, vilasinee.ji@ssru.ac.th²

ABSTRACT

The aims of this research were: 1. examine the working environment and the burnout syndrome of personnel in the Office of the Basic Education Commission, 2. compare the level of burnout syndrome classified by personal factors, and 3. determine the relationship between the working environment and burnout syndrome of personnel in the Office of the Basic Education Commission. This research is quantitative research. The sample consisted of 299 personnel in the central branch of the Office of the Basic Education Commission. Simple random sampling was done and data was collected using questionnaires. The data were analyzed using the package program. The statistics used in the research were frequency, percentage, mean, standard deviation, t- test, one way ANOVA, and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient. The results of this research are as follows. Firstly, the personnel were at a moderate level of burnout syndrome (mean = 2.35). Secondly, there were differences in education levels, status, work experiences, and the average monthly incomes. There is no difference in burnout syndrome. However, the age-personal factors of different ages had different burnout syndrome in terms of depersonalization (Sig. = .02). Thirdly, work environment had a negative correlation with high levels of burnout syndrome ($r = -.63$). The results of this research can be utilized as a guideline for human resource management to solve

วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย

Suan Sunandha Academic & Research Review

the problem of burnout syndrome in the work of the personnel in the Office of the Basic Education Commission.

Keywords: Burnout syndrome, Working Environment, Office of the Basic Education Commission

บทนำ

ในปัจจุบันสุขภาพจิตในการทำงานถือเป็นหนึ่งในสิ่งสำคัญสำหรับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ เนื่องจากการที่บุคลากรมีสุขภาพจิตที่ดีนั้น จะทำให้บุคลากรมีพลังงานด้านบวกที่จะช่วยให้งานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งจะส่งผลที่ดีแก่องค์กร แต่หากบุคลากรมีพลังด้านลบในการทำงาน จะทำให้ผลการปฏิบัติงานไม่ดีเท่าที่ควร เนื่องจากบุคลากรไม่มีจิตใจที่อยากทำงานให้ได้ดี และทำงานให้เสร็จไปเท่านั้น โดยปัจจุบันได้มีการศึกษาหรือการให้ความสนใจต่อความเหนื่อยหน่ายในการทำงานหรืออาการภาวะหมดไฟในการทำงานอย่างแพร่หลายขึ้น ซึ่งภาวะหมดไฟนั้นเป็นลักษณะของความอ่อนล้าทางกาย และอารมณ์ ที่ทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกทางลบต่อตนเอง และต่อการทำงาน ทำให้สูญเสียการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น ซึ่งภาวะหมดไฟสามารถเกิดขึ้นได้กับทุกคนที่ทำงานมาเป็นระยะเวลาหนึ่งและส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติงานมาก (สิระยา สัมมาวาจ, 2534) โดยสาเหตุของภาวะหมดไฟในการทำงานนั้น มาจากองค์ประกอบ 2 ประการ คือ องค์ประกอบด้านปัจจัยส่วนบุคคล และองค์ประกอบด้านองค์กร (Schwab et al., 1982) ซึ่งองค์ประกอบด้านองค์กรก็คือทุก ๆ สิ่งที่เกิดขึ้นและมีผลกระทบกับบุคคลภายในองค์กร ซึ่งเรียกว่าองค์ประกอบด้านองค์กรนั้นเป็นสภาพแวดล้อมในการทำงานของบุคลากรก็ได้ (พยัต วุฒิรงค์, 2557)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหน่วยงานราชการที่มีภารกิจเกี่ยวกับการจัดและการส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นหนึ่งในหน่วยงานที่มีความสำคัญต่อการทำให้ประเทศเกิดการพัฒนาไปข้างหน้า เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่ผลิตบุคลากรให้กับประเทศโดยการให้ความรู้กับประชาชน ซึ่งการปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการนั้นจะมีระเบียบและกฎหมายที่เคร่งครัดทำให้ในบางครั้งบุคลากรก็ขาดความกล้าที่จะทำอะไรที่นอกเหนือไปจากที่มีข้อกำหนดไว้ ทำให้องค์กรขาดสิ่งใหม่ ๆ ทั้งยังขาดการกระจายอำนาจที่จะช่วยลดขั้นตอนการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน ทำให้การปฏิบัติงานเกิดความเชื่องช้า ซึ่งปัจจัยเหล่านี้อาจส่งผลให้บุคลากรขาดความกระตือรือร้น เกิดความเบื่อหน่าย จนเป็นสาเหตุให้เกิดภาวะหมดไฟในการทำงานได้ในที่สุด ซึ่งหากบุคลากรเกิดภาวะหมดไฟในการทำงานจำนวนมากจะส่งผลให้การให้การจัดการศึกษาเป็นไปด้วยความยากลำบาก การบริหารจัดการไม่เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล จนเกิดผลกระทบร้ายแรง

ต่อองค์กร (Muldary, 1983) จะทำให้การศึกษาของประเทศไทยไร้ซึ่งคุณภาพ และบุคลากรในประเทศขาดความรู้ความสามารถจนทำให้ประเทศไม่สามารถพัฒนาต่อไปได้อีกในอนาคต

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาถึงภาวะหมดไฟในการทำงานของบุคลากรในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้มาเป็นข้อมูลในการแก้ปัญหาสภาพแวดล้อมในการทำงาน และลดการเกิดอาการภาวะหมดไฟในการทำงานของบุคลากร เพื่อให้บุคลากรมีสุขภาพกายและสุขภาพใจที่ดีพร้อมในการใช้ชีวิตและการทำงาน อันจะทำให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพและเกิดผลดีต่อหน่วยงานและประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมในการทำงาน และภาวะหมดไฟในการทำงานของบุคลากรในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับภาวะหมดไฟในการทำงานของบุคลากรในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในการทำงานกับภาวะหมดไฟในการทำงานของบุคลากรในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่แตกต่างกันมีภาวะหมดไฟในการทำงานแตกต่างกัน
2. สภาพแวดล้อมในการทำงานมีความสัมพันธ์กับภาวะหมดไฟในการทำงานของบุคลากรในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งได้ดำเนินการตามระเบียบวิจัยดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาค้างนี้ คือ ข้าราชการ พนักงานราชการ ลูกจ้าง ที่ปฏิบัติงานในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนกลาง จำนวน 1,352 คน (ข้อมูล ณ 31 สิงหาคม 2563) โดยกลุ่มตัวอย่างคัดเลือกมาจากประชากรโดยหาขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างให้มีความคลาดเคลื่อน .05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 299 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ซึ่งได้รวบรวมข้อมูลโดยยึดกรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง แล้วสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับคำนิยามที่ค้นคว้าไว้ โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามสภาพแวดล้อมในการทำงาน

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามภาวะหมดไฟในการทำงาน

ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยการทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ซึ่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาและนำคะแนนของทรงคุณวุฒิแต่ละท่านมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง หรือ IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยพิจารณาเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ส่วนข้อคำถามที่มีค่า IOC น้อยกว่า 0.50 จะตัดทิ้งหรือนำไปปรับปรุงใหม่ ซึ่งแบบสอบถามที่ได้รับการประเมินแล้วได้ค่า IOC ทั้งหมด เท่ากับ 0.96 เมื่อปรับปรุงแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับบุคลากรสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 30 ชุด เพื่อนำมา

หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ด้วยวิธีการของ Cronbach's Alpha Coefficient (1951) ทำการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาที่ได้จากแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .763

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง โดยการแจกจ่ายให้กับผู้ที่ปฏิบัติงาน ณ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเริ่มรวบรวมข้อมูลตั้งแต่ 4 มกราคม 2564 – 26 มกราคม 2564 และได้ดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์แบบสอบถามทั้งหมดก่อนนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ จำนวน 299 ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ สถิติพรรณนา และสถิติอ้างอิง ซึ่งได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล รายละเอียดดังนี้

1. สถิติพรรณนา ได้แก่

- สถิติการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ ในการบรรยายลักษณะของข้อมูลส่วนบุคคล
- สถิตிக่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการบรรยายข้อมูลสภาพแวดล้อมในการทำงาน และภาวะหมดไฟในการทำงานของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. สถิติอ้างอิง ได้แก่

- การทดสอบค่า t (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะหมดไฟในการทำงานตามปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และตรวจสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการ LSD

- การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของสภาพแวดล้อมในการทำงานกับภาวะหมดไฟในการทำงานของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 244 คน คิดเป็นร้อยละ 74.9 มีอายุระหว่าง 25 – 35 ปี จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 41.8 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 70.2 มีสถานภาพโสด จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 53.5 มีประสบการณ์การปฏิบัติงานน้อยกว่า 6 ปี จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 37.1 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 25,000 บาท จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 51.8

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพแวดล้อมในการทำงานของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สภาพแวดล้อมในการทำงานของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเหมาะสมต่อการทำงานภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.51) โดยมีมิติสภาพแวดล้อมในการทำงานที่เหมาะสมต่อการทำงานสูงที่สุด คือ มิติด้านการคงไว้และการเปลี่ยนแปลง ซึ่งมีความเหมาะสมต่อการทำงานปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.61) และมิติที่มีความเหมาะสมต่อการทำงานน้อยที่สุด คือ มิติด้านความก้าวหน้าในงาน ซึ่งมีความเหมาะสมต่อการทำงานปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.33) รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพแวดล้อมในการทำงานของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกเป็นรายด้าน

	สภาพแวดล้อมในการทำงาน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
1.	มิติด้านสัมพันธ์ภาพ	3.59	0.52	ปานกลาง
2.	มิติด้านความก้าวหน้าในงาน	3.33	0.57	ปานกลาง

สภาพแวดล้อมในการทำงาน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
3. มิติด้านการคงไว้และการเปลี่ยนแปลง	3.61	0.71	ปานกลาง
รวม	3.51	0.51	ปานกลาง

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาวะหมดไฟในการทำงานของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ภาวะหมดไฟในการทำงานของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.35) โดยด้านของภาวะหมดไฟในการทำงานที่สูงที่สุด คือ ด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์ ซึ่งมีภาวะหมดไฟในการทำงานระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.55) และด้านของภาวะหมดไฟในการทำงานที่น้อยที่สุด คือ ด้านความรู้สึกไม่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ซึ่งมีภาวะหมดไฟในการทำงานระดับต่ำ (ค่าเฉลี่ย = 2.21) รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาวะหมดไฟในการทำงานของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกเป็นรายด้าน

ภาวะหมดไฟในการทำงาน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
1. ด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์	2.55	0.93	ปานกลาง
2. ด้านการลดค่าความเป็นบุคคล	2.28	0.59	ต่ำ
3. ด้านความรู้สึกไม่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงาน	2.21	0.53	ต่ำ
รวม	2.35	0.58	ปานกลาง

4. ผลการทดสอบสมมติฐาน แบ่งออกเป็น 2 สมมติฐาน ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่แตกต่างกันมีภาวะหมดไฟในการทำงานแตกต่างกัน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ

ระดับการศึกษา สถานภาพ ประสบการณ์การปฏิบัติงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันมี
ภาวะหมดไฟในการทำงานในภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Sig. =
.31, .08, .58, .58, .14 และ .46 ตามลำดับ) รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบภาวะหมดไฟในการทำงานของบุคลากรในสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ค่าสถิติ	Sig.
เพศ	2.35	0.58	t-test = -1.02	.31
ชาย	2.29	0.53		
หญิง	2.37	0.59		
อายุ	2.35	0.58	One-Way	.08
น้อยกว่า 25 ปี	2.37	0.52	ANOVA =	
25 – 35 ปี	2.39	0.61	2.08	
36 – 45 ปี	2.47	0.48		
46 – 55 ปี	2.20	0.59		
56 ปีขึ้นไป	2.24	0.59		
ระดับการศึกษา	2.35	0.58	One-Way	.58
ต่ำกว่าปริญญาตรี	2.26	0.55	ANOVA =	.54
ปริญญาตรี	2.37	0.57		
สูงกว่าปริญญาตรี	2.33	0.62		
สถานภาพ	2.35	0.58	One-Way	.58
โสด	2.37	0.59	ANOVA =	.54

ปัจจัยส่วนบุคคล	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ค่าสถิติ	Sig.
สมรส	2.31	0.58		
หย่าร้าง/หม้าย/แยกกันอยู่	2.46	0.30		
ประสบการณ์การปฏิบัติงาน	2.35	0.58	One-Way	.14
น้อยกว่า 6 ปี	2.42	0.61	ANOVA =	
6 – 10 ปี	2.33	0.52	1.75	
11 – 15 ปี	2.39	0.52		
16 – 20 ปี	2.45	0.49		
21 ปีขึ้นไป	2.23	0.59		
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	2.35	0.58	One-Way	.46
น้อยกว่า 25,000 บาท	2.40	0.59	ANOVA =	.88
25,000 – 35,000 บาท	2.32	0.51		
35,001 – 45,000 บาท	2.26	0.48		
มากกว่า 45,000 บาท	2.30	0.64		

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อนำมาเรียบเรียงเปรียบเทียบรายด้านพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ ระดับการศึกษา สถานภาพ ประสบการณ์การปฏิบัติงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันมีภาวะหมดไฟในการทำงาน ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุของบุคลากรที่แตกต่างกันจะมีภาวะหมดไฟในการทำงานแตกต่างกันในด้านลดค่าความเป็นบุคคล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Sig. = .02) รายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบภาวะหมดไฟในการทำงานของบุคลากรในสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน ในรายด้าน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	ภาวะหมดไฟในการทำงาน		
	ด้านความอ่อนล้า ทางอารมณ์	ด้านการลดค่า ความเป็นบุคคล	ด้านความรู้สึก ไม่ประสบความสำเร็จ ในการปฏิบัติงาน
เพศ	.22	.43	.62
อายุ	.17	.02*	.30
ระดับการศึกษา	.36	.93	.75
สถานภาพ	.33	.51	.64
ประสบการณ์การ ปฏิบัติงาน	.31	.06	.24
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	.72	.24	.26

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยเมื่อนำปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุไปเปรียบเทียบเป็นรายคู่ด้วยวิธีการ LSD พบว่า บุคลากรที่มีช่วงอายุระหว่าง 25 – 35 ปี และ 36 – 45 ปี มีระดับภาวะหมดไฟในการทำงาน ด้าน การลดค่าความเป็นบุคคล มากกว่าบุคลากรที่มีอายุ 56 ปีขึ้นไป จำนวน 0.20 และ 0.38 ตามลำดับ และบุคลากรที่มีอายุระหว่าง 36 – 45 ปี มีระดับภาวะหมดไฟในการทำงาน ด้านการลดค่าความ เป็นบุคคล มากกว่าบุคลากรที่มีอายุระหว่าง 46 – 55 ปี จำนวน 0.26 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 รายละเอียดดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบรายคู่ภาวะหมดไฟในการทำงานของบุคลากรในสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการลดความเป็นบุคคล จำแนกตามอายุ

อายุ MD / (Sig.)	น้อยกว่า 25 ปี	25 - 35 ปี	36 - 45 ปี	46 - 55 ปี	56 ปีขึ้นไป
น้อยกว่า 25 ปี	-	.00 / (0.99)	-.17 / (0.29)	.10 / (0.56)	.21 / (0.21)
25 - 35 ปี			-.17 / (0.07)	.09 / (0.33)	.20* / (0.04)
36 - 45 ปี				.26* / (0.02)	.38* / (0.00)
46 - 55 ปี					.11 / (0.35)
56 ปีขึ้นไป					-

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 2 สภาพแวดล้อมในการทำงานมีความสัมพันธ์กับภาวะหมดไฟในการทำงาน
ของบุคลากรในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สภาพแวดล้อมในการทำงาน
มีความสัมพันธ์กับภาวะหมดไฟในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไป
ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ($r = -0.63$) โดยเป็นความสัมพันธ์กัน
ในทางลบ หมายความว่า ยิ่งมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการทำงานมากเท่าใด ยิ่งส่งผลให้มีภาวะ
หมดไฟในการทำงานต่ำลงเท่านั้น รายละเอียดดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงความสัมพันธ์ของสภาพแวดล้อมในการทำงานกับภาวะหมดไฟในการทำงาน
ของบุคลากรในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกเป็นรายด้าน

สภาพแวดล้อมในการทำงาน	ภาวะหมดไฟในการทำงาน			
	ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ (r)	p-value	ระดับ ความสัมพันธ์	ทิศทาง ความสัมพันธ์
1. มิติด้านสัมพันธภาพ	-.53**	.00	สูง	ทางลบ

สภาพแวดล้อมในการทำงาน	ภาวะหมดไฟในการทำงาน			
	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	p-value	ระดับความสัมพันธ์	ทิศทางความสัมพันธ์
2. มิติด้านความก้าวหน้าในงาน	-.54**	.00	สูง	ทางลบ
3. มิติด้านการคงไว้และการเปลี่ยนแปลง	-.55**	.00	สูง	ทางลบ
รวม	-.63**	.00	สูง	ทางลบ

**นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปและอภิปรายผล

1. ระดับของภาวะหมดไฟในการทำงานของบุคลากรในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากการศึกษาพบว่า บุคลากรในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีระดับภาวะหมดไฟในการทำงานภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งการปฏิบัติงานภายในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นองค์กรภาครัฐ จะมีการดำเนินการที่ต้องเป็นไปตามกฎระเบียบ และแนวปฏิบัติขององค์กร มีสายการบังคับบัญชา โดยอำนาจการตัดสินใจจะอยู่ที่ผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจ ทำให้บุคลากรขาดอิสระในการทำงาน ไม่มีส่วนร่วมในการบริหาร ทั้งยังมีการดำเนินงานที่ยุ้งยากหลายขั้นตอน เนื่องจากมีสายการบังคับบัญชาที่เป็นลำดับชั้น ดังแนวคิดของ Cartwright & Cooper (1997) ว่า หนึ่งในปัจจัยที่ทำให้เกิดภาวะหมดไฟในการทำงาน คือ ปัจจัยด้านองค์กร ด้านวัฒนธรรมองค์กร และระบบการบริหาร โดยองค์กรที่มีโครงสร้างแบบลำดับชั้นทำให้เกิดการสื่อสารกันน้อย และไม่มีส่วนในการแสดงความคิดเห็น ทำให้เกิดสัมพันธภาพไม่ดี ส่วนระบบบริหารองค์กรแบบมีส่วนร่วมทุกคนมีโอกาสดแสดงความคิดเห็น เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดี เกิดความสุขในการทำงานและทำให้เกิดผลการปฏิบัติงานที่ดี และแนวคิดของ Burke &

Richardson (2000) ที่กล่าวว่า การขาดโอกาสที่จะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ขาดการสนับสนุนทางสังคม และระบบการจูงใจที่ดี ก็ส่งผลให้บุคลากรเกิดภาวะหมดไฟได้

2. ปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่แตกต่างกันมีภาวะหมดไฟในการทำงานแตกต่างกัน

จากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ ระดับการศึกษา สถานภาพ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ต่างกันมีภาวะหมดไฟในการทำงานไม่แตกต่างกัน แต่ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุที่ต่างกันมีภาวะหมดไฟในการทำงานแตกต่างกัน ในด้านลดค่าความเป็นบุคคล โดยผู้วิจัยขออภิปรายผลการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

อายุของบุคลากรในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ต่างกันมีภาวะหมดไฟในการทำงานแตกต่างกัน จากผลการศึกษาพบว่า บุคลากรที่มีอายุต่างกันมีภาวะหมดไฟไม่แตกต่างกันในภาพรวม แต่เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อายุของบุคลากรที่ต่างกันมีภาวะหมดไฟในการทำงานด้านการลดค่าความเป็นบุคคลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยบุคลากรที่มีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 25 – 35 ปี และระหว่าง 36 – 45 ปี มีภาวะหมดไฟสูงกว่าบุคลากรที่อายุมากกว่า 55 ปี และบุคลากรที่มีอายุระหว่าง 36 – 45 ปี มีภาวะหมดไฟในการทำงานสูงกว่าบุคลากรที่มีอายุระหว่าง 46 – 55 ปี ซึ่งหมายความว่า บุคลากรที่มีอายุมากกว่าจะมีภาวะหมดไฟในการทำงานด้านการลดค่าความเป็นบุคคล ต่ำกว่าบุคลากรที่มีอายุน้อยกว่า กล่าวคือในประเด็นนี้ Cooper (2001) ได้กล่าวว่า อายุเป็นปัจจัยที่บ่งชี้ถึงควมมีวุฒิภาวะทางอารมณ์และประสิทธิภาพของบุคคล และ Maslach (1982) ได้ระบุว่า บุคคลที่อายุน้อยจะมีความเหนื่อยหน่ายสูงกว่าบุคคลที่มีอายุมาก เนื่องจากอายุของบุคคลจะสะท้อนถึงประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยผู้ที่มีอายุมากจะมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานสูง มีวุฒิภาวะ สามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับความเป็นจริงได้มากยิ่งขึ้น โอกาสที่จะเกิดความเหนื่อยหน่ายในการปฏิบัติงานจึงมีน้อยลง โดยบุคคลที่มีอายุน้อยนั้นจะมีความต้องการที่จะประสบความสำเร็จในชีวิต จึงมีความคาดหวังในการทำงานสูง และเมื่อหลาย ๆ สิ่งไม่เป็นไปตามที่หวังจึงอาจส่งผลให้เกิดภาวะหมดไฟได้ ซึ่ง อัครวิณี นามะกันคำ (2542) ชี้ว่าการอุทิศตนกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือให้การทุ่มเทกับความสัมพันธ์สูงกว่าพลังและความ

เข้มแข็งที่ตนเองจะทำได้เป็นระยะเวลานาน และผลที่เกิดขึ้นไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้จึงเกิดอาการ
ภาวะหมดไฟ

3. ความสัมพันธ์ของสภาพแวดล้อมในการทำงานกับภาวะหมดไฟในการทำงาน

จากผลการศึกษา พบว่า สภาพแวดล้อมในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางลบกับภาวะหมดไฟในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง และมีทิศทางความสัมพันธ์กันในทางลบ โดย Cooper (2001) ได้ระบุว่า นอกจากปัจจัยส่วนบุคคลแล้ว ปัจจัยด้านงานและด้านองค์กรก็เป็นสาเหตุทำให้เกิดภาวะหมดไฟในการทำงานได้ โดยปัจจัยด้านงาน เช่น ปริมาณงาน ลักษณะงานที่เป็นงานประจำ ความขัดแย้งในบทบาท ความคลุมเครือของบทบาทนั้นมีความสัมพันธ์ทางบวกกับภาวะหมดไฟในการทำงานด้านการลดค่าความเป็นบุคคลในผู้อื่นทั้งสิ้น ส่วนความมีอิสระในการทำงานนั้นมีความสัมพันธ์ทางลบกับความเหนื่อยหน่ายด้านความรู้สึกเหนื่อยล้าทางอารมณ์ เนื่องจากการได้ตัดสินใจรับผิดชอบด้วยตัวเองจะทำให้เกิดการรับรู้ถึงความมีอิสระในงานและความสามารถของตนเพิ่มมากขึ้น ทำให้ความเหนื่อยล้าทางอารมณ์ลดลง และปัจจัยด้านองค์กร ได้แก่ รูปแบบหรือนโยบายในการทำงานขององค์กร และการสนับสนุนทางสังคม ซึ่งใกล้เคียงกับ Maslach & Leiter (1997) ที่กล่าวว่า การที่บุคคลมีปริมาณงานที่มากเกินไปโดยภาระนั้นอยู่เหนือเกินกว่าความสามารถของบุคคล และการขาดการควบคุมในงาน ไม่สามารถตัดสินใจเกี่ยวกับงานได้ ทั้งยังไม่ได้รับรางวัลตอบแทนในการทำงาน ทำให้รู้สึกขาดความภาคภูมิใจในงาน ก็เป็นสาเหตุที่ทำให้บุคคลเกิดภาวะหมดไฟในการทำงานได้เช่นกัน ซึ่งสิ่งที่กล่าวข้างต้นนั้นเป็นสภาพแวดล้อมในการทำงานทั้งสิ้น โดย Moos (1986) ได้แบ่งสภาพแวดล้อมในการทำงานออกเป็น 3 มิติ ได้แก่ มิติด้านสัมพันธภาพ ที่เกี่ยวกับสภาพสังคมการทำงาน การสนับสนุนเรื่องการทำงานขององค์กร มิติด้านความก้าวหน้าในงาน ที่หมายถึงการได้เติบโตในสายงาน ความเป็นอิสระในการทำงาน ความปลอดภัย ความสบายใจขณะทำงาน และมิติด้านการคงไว้และการเปลี่ยนแปลง ที่แสดงถึงความชัดเจนในหน้าที่ การที่องค์กรพัฒนาหรือนำแนวทางใหม่ ๆ มาใช้ การบริหารขององค์กร และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

ที่เอื้อต่อการทำงาน ซึ่งกล่าวได้ว่าสภาพแวดล้อมในการทำงานนั้นมีความสัมพันธ์ทางลบต่อการเกิด
ภาวะหมดไฟในการทำงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้งาน

1. ให้บุคลากรได้มีอำนาจในการตัดสินใจ อำนาจในการควบคุมงานของตนเอง เพื่อให้บุคลากรได้มีโอกาสแสดงความสามารถ โดยมีหัวหน้าคอยแนะนำหรือชี้แนะแต่ไม่ควบคุมหรือบงการ
การทำงานของบุคลากร จะช่วยให้บุคลากรได้เรียนรู้และตกผลึกและมีความรับผิดชอบ ความภูมิใจ
ในงานของตนเอง
2. สำนักงานคณะกรรมการทางการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องหาสิ่งจูงใจที่จะช่วยให้บุคลากร
มีความรู้สึกทางบวกต่อสภาพแวดล้อมขององค์กรและอยากปฏิบัติงานให้กับองค์กร เช่น
การให้ของรางวัลประจำปี ผลการประเมินที่เป็นธรรม การจัดสรรสิ่งของเครื่องใช้สำนักงานให้
เหมาะสมสำหรับการทำงาน
3. เปิดรับความเห็นของบุคลากรว่าในการทำงานมีปัญหาติดขัดอย่างไร สภาพแวดล้อมใด
ที่ทำให้เกิดปัญหานั้น พร้อมทั้งร่วมแก้ปัญหาอย่างตรงจุด เพื่อปรับปรุงแก้ไขสภาพแวดล้อมนั้น
ให้เกิดเป็นองค์กรที่น่าทำงาน และบุคลากรเกิดสุขภาพกายและสุขภาพใจที่ดี

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่อาจมีความสัมพันธ์กับภาวะหมดไฟในการทำงานของบุคลากร
เพิ่มเติม เพื่อที่จะได้ทราบว่านอกเหนือจากตัวแปรในการศึกษาค้างนี้ มีตัวแปรอื่นใดบ้างที่มี
ความสัมพันธ์กับภาวะหมดไฟในการทำงาน เช่น ความเครียดในการทำงาน บุคลิกภาพ หรือทักษะ
การบริหาร ว่ามีความสัมพันธ์กับภาวะหมดไฟในการทำงานอย่างไร

2. ควรศึกษาว่าภาวะหมดไฟในการทำงานนั้นส่งผลกระทบต่อการทำงานในเรื่องใดบ้าง โดยให้บุคลากรได้ประเมินว่าทักษะในการทำงานของตนเอง เช่น ความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ความละเอียดรอบคอบ หรือปัจจัยอื่น ๆ มีประสิทธิภาพลดลงหรือไม่เพียงใด

References

- Burke, R. J., & Richardson, A. M. (2000). Psychological burnout in organizations. In R. T. Golembiewski (Ed.), *Handbook of organizational behavior* (pp. 327–368). New York: Marcel Dekker.
- Cartwright, S., & Cooper, C. L. (1997). *Managing workplace stress*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Cooper, C. L., Dewe, P. J., & O’Driscoll, M. P. (2001). *A review and critique of theory, research and application*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Cronbach, L. J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika*, 16(3), 297-334.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Maslach, C. (1982). *Burnout: The cost of caring* (2nd ed.). Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Maslach, C., & Leiter, M. P. (1997). *The truth about burnout: How organizations cause personal stress and what to do about it*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Moos, R. H. (1986). *The human context: Environmental determinants of behavior*. Malabar, FL: Krieger.
- Muldary, T. W. (1983). *Burnout and health professionals: Manifestation and management*. Norwalk, CO: Appleton-Century-Crofts.
- Namakankham, A. (1999). *Burnout among staff nurses providing counselling service in community hospitals northern region* (Master's thesis). Chiang Mai University, Chiang Mai. (in Thai)

วารสารสุนันดาวิชาการและวิจัย

Suan Sunandha Academic & Research Review

- Schwab, A. H., Harpestad, A. D., Swartzentruber, A., Lanier, J. M., Wentz, B. A., Duran, A. P., ... & Read, R. B., Jr. (1982). Microbiological quality of some spices and herbs in retail markets. *Applied and Environmental Microbiology*, 44(3), 627-630.
- Summawat, S. (1991). *Burnout among the staff nurses in Ramathibodi hospital* (Master's thesis). Mahidol University, Nakhon Pathom.
- Wutthirong, P. (2014). *Innovation management: Resource learning organization and innovation*. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)

วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย
Suan Sunandha Academic & Research Review

การพัฒนาทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล เรื่อง ดวงดาวบน ท้องฟ้า ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหา ความรู้ 5 ขั้นร่วมกับชุดฝึกทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล

กิตติศักดิ์ ชูวงศ์¹, อเนก เทียงจิตร², กัญญารัตน์ โคจร³

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม^{1, 2, 3}

E-mail: auchoowong@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นร่วมกับชุดฝึกทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล เรื่อง ดวงดาวบนท้องฟ้า ให้มีคะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ฝายมัธยม จำนวน 20 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง รูปแบบวิจัย คือ การวิจัยเชิงปฏิบัติการ ซึ่งประกอบด้วย 2 วงจรปฏิบัติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1. แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 8 แผน 2. ชุดฝึกทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล 3. แบบวัดทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล 4. แบบสังเกตทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล และ 5. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า ในวงจรปฏิบัติที่ 1 จัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นร่วมกับชุดฝึกทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล พบว่า กลุ่มเป้าหมายมีคะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 ของกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด และในวงจรปฏิบัติที่ 2 มีการปรับแก้หัวข้อคำถามในชุดฝึกทักษะให้สอดคล้องกับลักษณะข้อมูล และเพิ่มการยกตัวอย่างรูปแบบในการจัดกระทำข้อมูล รวมถึงเน้นกิจกรรมที่นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติมากขึ้น พบว่า มีกลุ่มเป้าหมายที่มีคะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00

ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม - ธันวาคม) ๒๕๖๔

Volume 15 Number 2 (July-December) 2021

วารสารสุนันทาวิชาการและวิจัย
Suan Sunandha Academic & Research Review

คำสำคัญ : การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น, ทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล,
ชุดฝึกทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล

วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย
Suan Sunandha Academic & Research Review

Enhancing the Organizing and Communicating Data Skills on Concept of Stars in The Sky of Mathayomsuksa 3 Students by using Inquiry-Based Learning 5E Combined with The Organizing and Communicating Data Skills Training Package

Kittipak Choowong¹, Anek Thiangjit², Kanyarat Cojorn³

Faculty of Education, Maharakham University^{1, 2, 3}

E-mail: auchoowong@gmail.com

ABSTRACT

The purpose of this research is to enhance the organizing and communicating data skills of Mathayomsuksa 3 students by using inquiry-based learning 5E combined with the organizing and communicating data skills training packages on concept of stars in the sky in order to pass the criterion of 70 percent of full scores. The sample consisted of 20 Mathayomsuksa 3 students from the Maharakham University Demonstration School (Secondary), Maharakham who were selected by purposive sampling. The research methodology was action research consisting of 2 cycles. The research tools used were: 1. 8 lesson plans, 2. the organizing and communicating data skills training packages, 3. the organizing and communicating data skills test, 4. the organizing and communicating data skills observation form, and 5. semi-structured interviews. The statistics used in data analysis were mean and percentage. The results of the research were that in the first cycle, using inquiry-based learning 5E combined with the organizing and communicating data skills training packages, there were 2 students who passed the criterion with 70% of full scores (10.00%). In the second cycle, the questions in training packages were adapted to match the nature of the data for organizing and communicating data skills and an example of a model in organizing data was added.

ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม - ธันวาคม) ๒๕๖๔

Volume 15 Number 2 (July-December) 2021

วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย
Suan Sunandha Academic & Research Review

More emphasis was also placed on activities in which all students were involved in practice. As a result, there were 5 students who passed the criterion with 70% of full scores (25.00%).

Keywords: Inquiry-Based Learning 5E, Organizing and Communicating Data Skills, Organizing and Communicating Data Skills Training Package

บทนำ

วิทยาศาสตร์มีบทบาทสำคัญต่อการใช้ชีวิตประจำวันอย่างมาก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ความรู้วิทยาศาสตร์ในศตวรรษที่ผ่านมามีการถ่ายทอดผ่านการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาให้ผู้มีความรู้รอบด้าน แต่ในศตวรรษที่ 21 การเรียนรู้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก เนื่องจากการเข้ามามีอิทธิพลของเทคโนโลยี ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้เพื่อรู้อย่างเท่าทันการเปลี่ยนแปลง ปรับเปลี่ยนผู้เรียนให้รู้จักปรับตัวแสวงหาความรู้ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และทักษะที่จำเป็นมากขึ้น (ประสาธน์ เณียงเฉลิม, 2558) อีกทั้งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) มุ่งหวังให้การจัดการเรียนรู้ครอบคลุมทั้งด้านเนื้อหา และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) หนึ่งในทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่สำคัญ คือ ทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล เป็นความสามารถในการนำผลการสังเกต การวัด การทดลอง มาจัดกระทำในรูปแบบที่มีความหมายหรือมีความสัมพันธ์กันมากขึ้น ในรูปแบบของตาราง แผนภูมิ แผนภาพ วงจร กราฟ เพื่อสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจความหมายของข้อมูลเพิ่มมากขึ้น (สถาบันส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2561) ซึ่งส่งผลต่อการศึกษาค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์ เพราะการได้มาซึ่งความรู้ในศาสตร์นี้จำเป็นต้องมีการสื่อสารถ่ายทอดต่อ ๆ กันไป การมีทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูลจะทำให้สามารถเขียนหรือพูดได้กระชับขึ้น แต่ยังคงสื่อความหมายได้อย่างถูกต้อง และสามารถสื่อความหมายให้ผู้ฟังหรือผู้อ่านเข้าใจตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ได้

จากการสังเกตการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ฝ่ายมัธยม พบว่าการสอนรายวิชาวิทยาศาสตร์มีทั้งส่วนที่เป็นภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งที่ต้องจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน กิจกรรมการเรียนรู้ส่วนใหญ่เน้นการบรรยาย และครูผู้สอนมีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนได้สืบค้นข้อมูลและนำเสนอหน้าชั้นเรียน โดยพบว่ากระบวนการในการจัดกระทำและนำเสนอข้อมูลของนักเรียน เป็นเพียงแค่การคัดลอกข้อมูลจากแหล่งข้อมูลมาวางในเอกสารของตนเองเท่านั้น ไม่ได้มีการจัดกระทำให้เข้าใจง่ายขึ้น หรือจัดกระทำในรูปแบบใหม่แต่อย่างใด ส่วนของการนำเสนอหน้าชั้นเรียน ส่วนใหญ่เป็นการจดจำเนื้อหาเพื่อนำเสนอมากกว่าการทำความเข้าใจเนื้อหา ส่งผลให้นักเรียนมีการจัดกระทำและสื่อ

ความหมายข้อมูลที่ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวัดทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูลในเบื้องต้น โดยใช้แบบวัดทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล แบบอัตนัย ซึ่งผลการทดสอบพบว่า มีนักเรียนจำนวน 20 คน ที่มีคะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 กล่าวคือ นักเรียนยังไม่สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกต การวัด หรือการทดลอง มาจัดกระทำในรูปแบบใหม่ได้ รวมทั้งไม่สามารถเลือกรูปแบบที่ใช้ในการนำเสนอข้อมูลได้อย่างเหมาะสม ซึ่งอาจทำให้ผู้รับสารเข้าใจความหมายของสิ่งที่ต้องการสื่อสารผิดพลาด และส่งผลให้การศึกษาค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์ของผู้เรียนคลาดเคลื่อนได้ จึงจำเป็นต้องเร่งพัฒนาทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล และวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนในการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์

การจัดการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่ได้รับการยอมรับโดยทั่วไปสำหรับการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ คือ การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ซึ่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ในส่วนของกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ยังคงเน้นรูปแบบการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะที่จำเป็นตามความเข้าใจและความรู้สึกของตนเอง อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมศักยภาพการทำงานของสมอง (ประสาท เนืองเฉลิม, 2558) เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นธรรมชาติ และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นหลัก ทั้งนี้เป็นวิธีการสอนที่จะยกระดับความเข้าใจในกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ (Patrick and other, 2009) อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สืบเสาะความรู้ด้วยตนเอง ได้พัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่จำเป็นตามความเข้าใจของตนเอง โดยอาศัยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นเครื่องมือสำคัญ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์อย่างสม่ำเสมอ แต่ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เป็นความชำนาญ หรือความสามารถในการใช้ความคิดเพื่อค้นคว้าความรู้ รวมทั้งการแก้ปัญหาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นทักษะทางปัญญา เพราะเป็นการทำงานของสมอง เช่น ทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล ทักษะการสังเกต ทักษะการลงข้อสรุป (พิมพันธ์ เดชะคุปต์, 2545) จึงจำเป็นต้องมีการฝึกฝนจนเกิดความชำนาญและคล่องแคล่ว เพื่อใช้เป็นเครื่องมือที่สามารถนำไปใช้ให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ จากการศึกษา

เอกสาร ทฤษฎีที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกฝน หรือกระทำซ้ำ ๆ จนทำให้ผู้เรียนเข้าใจและเกิดความชำนาญ ในทักษะหนึ่ง ๆ ได้ พบว่า ชุดฝึกทักษะ เป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ทักษะกระบวนการ ทางวิทยาศาสตร์ เกิดความสนใจ ช่วยให้ผู้ครูทราบผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างใกล้ชิด จึงเป็นการจัด โอกาสให้ผู้เรียนได้ประสบผลสำเร็จในการเรียนวิทยาศาสตร์ (สมจิต สวธนไพบูลย์, 2535) ซึ่งสอดคล้อง กับทฤษฎีการลองผิดลองถูกของธอร์นไคด์ ซึ่งเป็นกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกฎการ ฝึกหัดของวัตสัน ที่พบว่า การฝึกหัดย่อมทำให้ผู้ฝึกฝนสามารถทำได้ดียิ่งขึ้น (สุจิต เพียรชอบ และสายใจ อินทรมพรรย, 2536) ทั้งนี้ชุดฝึกจำเป็นต้องสร้างขึ้นให้ครอบคลุมจุดประสงค์ของการเรียนรู้ โดยครูเป็น ผู้จัดสถานการณ์ของการเรียนให้นักเรียนได้มีโอกาสศึกษาชุดฝึกทักษะด้วยตนเอง เพื่อนำไปสู่การตั้ง ปัญหาและแก้ปัญหาด้วยตนเอง (มีฉัตร ศรีเที่ยง, 2552) ดังนั้น การสร้างแบบฝึกหัดจะช่วยส่งเสริมให้ ผู้เรียนได้ฝึกฝนเรื่องหนึ่ง ๆ ซ้ำกันหลายครั้ง โดยแบบฝึกหัดต้องมีลักษณะที่หลากหลาย เพื่อไม่ให้นักเรียน เกิดความเบื่อหน่าย อันจะส่งผลทำให้ความสนใจในการฝึกทดลองและจะไม่เกิดการเรียนรู้เท่าที่ควร การ จัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล จึงจำเป็นต้องมีการฝึกฝนในเนื้อหาที่มีความหลากหลาย เพราะการ จัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูลมีรูปแบบที่หลากหลายขึ้นอยู่กับลักษณะของข้อมูล (สุคนธ์ สินธพา นนท์, 2561) จากหลักการดังกล่าวเมื่อนำการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น มาประยุกต์ใช้ ร่วมกับชุดฝึกทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล จะสามารถทำให้การเรียนรู้ของผู้เรียนมี พัฒนาการทางทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูลที่สูงขึ้นหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้

จากแนวคิดและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสนใจที่จะพัฒนาทักษะการจัดกระทำและสื่อ ความหมายข้อมูล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับชุดฝึกทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล เพื่อพัฒนาทักษะการจัดกระทำและสื่อ ความหมายข้อมูล ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีการเรียนวิทยาศาสตร์อย่างมีประสิทธิภาพ

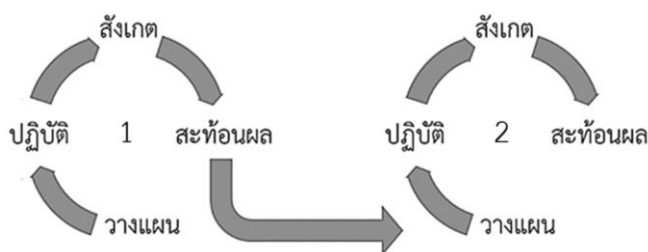

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับชุดฝึกทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล เรื่อง ดวงดาวบนท้องฟ้า ให้มีคะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวคิดของ Kemmis และ McTaggart (Kemmis and McTaggart, 1992 อ้างถึงใน ประสาท เนืองเฉลิม, 2561) ซึ่งประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน แบ่งเป็น 2 วงจรปฏิบัติ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/3 ปีการศึกษา 2/2562 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ฝ่ายมัธยม จำนวน 20 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากการวัดทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล แล้วเลือกนักเรียนที่มีคะแนนไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 มาเป็นกลุ่มเป้าหมาย โดยรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คะแนนทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล ก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้

นักเรียน				
ทั้งหมด	กลุ่มที่คะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70		กลุ่มที่คะแนนไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70	
(คน)				
	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ
37	17	45.95	20	54.05

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นร่วมกับชุดฝึกทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ดวงดาวบนท้องฟ้า จำนวน 8 แผน รวมเวลาเป็น 12 ชั่วโมง โดยแบ่งเป็น 2 วงจรปฏิบัติ วงจรปฏิบัติละ 4 แผน โดยมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ระหว่าง 4.58-4.71 นั่นคือ เหมาะสมในระดับมากที่สุด

2. ชุดฝึกทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล เรื่อง ท้องฟ้าและดวงดาว จำนวน 2 ชุด ชุดละ 4 แบบฝึกทักษะ โดยชุดฝึกทักษะที่ใช้เป็นไปตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น และสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งใช้ควบคู่กับการจัดการเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ โดยชุดฝึกทักษะที่ใช้ในการวิจัย มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ระหว่าง 4.54-4.69 นั่นคือ เหมาะสมในระดับมากที่สุด

3. แบบวัดทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล มีลักษณะเป็นแบบอัตนัย จำนวน 2 ชุด ชุดละ 2 ข้อ โดยทำการวัดครอบคลุมพฤติกรรมการมีทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล ดังนี้ 1. การเลือกรูปแบบในการนำเสนอข้อมูลได้อย่างเหมาะสม 2. การบอกเหตุผลในการเลือกรูปแบบที่ใช้ในการเสนอข้อมูลได้ 3. การออกแบบการนำเสนอข้อมูลตามรูปแบบที่เลือกไว้ได้ 4. การเปลี่ยนแปลงข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบใหม่ที่เข้าใจง่ายขึ้น และ 5. การบรรยายลักษณะของสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยข้อความที่เหมาะสมกะทัดรัด จนสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจได้ มีการประเมินผลโดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริกส์ (Rubrics) ซึ่งใช้สอบหลังสิ้นสุดแต่ละวงจรปฏิบัติ โดยแบบวัดที่ใช้ในการวิจัยมีค่า

ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อความถามกับพฤติกรรมการมีทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูลเท่ากับ 1.00 ถือว่าข้อความวัดได้ตรงตามพฤติกรรมการมีทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล

4. แบบสังเกตการมีทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล มีลักษณะเป็นแบบมีโครงสร้าง ใช้สังเกตระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ โดยมีพฤติกรรมที่สังเกตสอดคล้องกับพฤติกรรมบ่งชี้ ดังนี้ 1. การเขียนรูปแบบการนำเสนอที่เลือกด้วยตนเอง 2. การเขียนอธิบายเหตุผลประกอบการเลือกรูปแบบด้วยตนเอง 3. การเขียนออกแบบเค้าโครงของรูปแบบการนำเสนอ ในรูปของตาราง กราฟ หรือแผนภาพ พร้อมทั้งระบุองค์ประกอบของรูปแบบ 4. การเขียนระบุข้อมูลลงในเค้าโครงของรูปแบบการนำเสนอ ตามลักษณะของรูปแบบการนำเสนอที่เลือกไว้ และ 5. การพูดหรือเขียนบรรยายลักษณะของสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยข้อความที่กะทัดรัด ประกอบกับรูปแบบที่เลือกไว้ ซึ่งแบบสังเกตที่ใช้ในการวิจัยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างพฤติกรรมที่สังเกตกับพฤติกรรมบ่งชี้ถึงการมีทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล อยู่ระหว่าง 0.50-1.00 ถือว่าพฤติกรรมที่สังเกตสอดคล้องกับพฤติกรรมบ่งชี้ถึงการมีทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล

5. แบบสัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นกึ่งโครงสร้าง ใช้สัมภาษณ์หลังสิ้นสุดแต่ละวงจรปฏิบัติ มีคำถามครอบคลุมพฤติกรรมการมีทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล โดยแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างขอบข่ายการสัมภาษณ์กับประเด็นในการสัมภาษณ์ อยู่ระหว่าง 0.50-1.00 ถือว่าเป็นขอบข่ายการสัมภาษณ์ที่สอดคล้องกับประเด็นในการสัมภาษณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลตามรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ซึ่งประกอบด้วย 2 วงจรปฏิบัติ ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวางแผน (Planning)

สำรวจปัญหาของผู้เรียนด้านทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล พร้อมทั้งวิเคราะห์ถึงสาเหตุปัญหาที่เกิดขึ้น จากนั้นทำการศึกษาทฤษฎี แนวคิด งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และวิเคราะห์หลักสูตร

แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) แล้วกำหนดเนื้อหาที่จะนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วยเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับชุดฝึกทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล และชุดฝึกทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล และเครื่องมือที่ใช้ในการสะท้อนผล ได้แก่ แบบวัดทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล แบบสังเกตการมีทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล และแบบสัมภาษณ์ จากนั้นนำแผนการจัดการเรียนรู้ และเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และนำมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ จากนั้นนำแผนการจัดการเรียนรู้และเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปขอคำปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหาและดำเนินการปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำต่าง ๆ ให้ถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น และในส่วนวงจรปฏิบัติต่อไป จะเป็นการนำปัญหาที่ได้จากการวิเคราะห์ผลจากเครื่องมือต่าง ๆ เมื่อสิ้นสุดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละวงจรปฏิบัติมาวางแผนการจัดกิจกรรมเรียนรู้ต่อไป

ขั้นที่ 2 การปฏิบัติ (Action)

นำแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นร่วมกับชุดฝึกทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล และชุดฝึกทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล ที่พัฒนาขึ้นนำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งในวงจรปฏิบัติที่ 1 ใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ถึง 4 ได้แก่ ศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับดาราศาสตร์ การดูดาวสำหรับคนเริ่มต้น การบอกตำแหน่งของวัตถุบนท้องฟ้า และความสว่างและโชติมาตรของดาว และในวงจรปฏิบัติที่ 2 ใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 ถึง 8 ได้แก่ กลุ่มดาวบอกทิศ กลุ่มดาวนายพราน กลุ่มดาวจักรราศี และกลุ่มดาวจักรราศีกับการมองเห็น

ขั้นที่ 3 การสังเกต (Observation)

ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ ในระหว่างการจัดการเรียนรู้ผู้วิจัยมีการสังเกตพฤติกรรมการมีทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูลของนักเรียน และหลังจากสิ้นสุดแต่ละวงจรปฏิบัติผู้วิจัยมีการวัดทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล ด้วยแบบวัดทักษะการจัด

กระทำและสื่อความหมายข้อมูล อีกทั้งมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ต่อไป

ขั้นที่ 4 การสะท้อนผล (Reflection)

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์และประเมินผลจากแบบวัดทักษะการจัดการกระทำและสื่อความหมายข้อมูล แบบสังเกตพฤติกรรม และแบบสัมภาษณ์ เพื่อนำไปพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น แล้วนำข้อสรุปของปัญหาและแนวทางแก้ไขที่ได้ มาปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ในการสอนครั้งถัดไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยมีการวิเคราะห์ข้อมูล จากการเก็บรวบรวมข้อมูลตามเครื่องมือวิจัยที่ได้สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

1. วิเคราะห์ทักษะการจัดการกระทำและสื่อความหมายข้อมูล จากแบบวัดทักษะการจัดการกระทำและสื่อความหมายข้อมูล โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และการหาร้อยละ เพื่อเทียบกับเกณฑ์ที่นักเรียนต้องมีทักษะการจัดการกระทำและสื่อความหมายข้อมูลผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม
2. วิเคราะห์พฤติกรรมที่มีทักษะการจัดการกระทำและสื่อความหมายข้อมูลของนักเรียน จากแบบสังเกตการมีทักษะการจัดการกระทำและสื่อความหมายข้อมูล โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และร้อยละ ซึ่งวิเคราะห์โดยกำหนดการมีพฤติกรรมที่สังเกตเทียบคะแนน ได้แก่ หากไม่มีการแสดงพฤติกรรมที่สังเกต แทนค่าเท่ากับ 0 และหากมีการแสดงพฤติกรรมที่สังเกต แทนค่าเท่ากับ 1 แล้วจึงนำมาหาค่าทางสถิติ รวมถึงการวิเคราะห์พฤติกรรมจากการสังเกต ตามพฤติกรรมบ่งชี้ของทักษะการจัดการกระทำและสื่อความหมายข้อมูล
3. วิเคราะห์บทสัมภาษณ์ จากแบบสัมภาษณ์การมีทักษะการจัดการกระทำและสื่อความหมายข้อมูล โดยวิเคราะห์แนวคำตอบจากแบบสัมภาษณ์ของนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้นิวเจนรปฏิบัติต่อไป โดยการวิเคราะห์คำหลักการสัมภาษณ์ ที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการเรียนรู้และทักษะการจัดการกระทำและสื่อความหมายข้อมูล

ผลการวิจัย

จากการพัฒนาทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล เรื่อง ดวงดาวบนท้องฟ้า ให้ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับชุดฝึกทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล จำนวน 2 วงจรปฏิบัติ พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้น และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 เพิ่มขึ้นในแต่ละวงจรปฏิบัติ โดยมีรายละเอียดดังนี้

วงจรปฏิบัติที่ 1

ในวงจรปฏิบัติที่ 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับชุดฝึกทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล จำนวน 4 แผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้ (1) ศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับดาราศาสตร์ (2) การดูดาวสำหรับคนเริ่มต้น (3) การบอกตำแหน่งของวัตถุบนท้องฟ้า และ (4) ความสว่างและโชติมาตรของดาว และทำการเก็บรวบรวมข้อมูลพัฒนาการทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูลของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้แบบวัดทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล แบบอัตนัย จำนวน 2 ข้อ ซึ่งสามารถสรุปผลจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์และไม่ผ่านเกณฑ์คะแนนทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล ในวงจรปฏิบัติที่ 1 ได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์และไม่ผ่านเกณฑ์คะแนนทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล ในวงจรปฏิบัติที่ 1

จำนวน				
กลุ่มเป้าหมาย	กลุ่มที่คะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70		กลุ่มที่คะแนนไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70	
(คน)	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ
20	2	10.00	18	90.00

จากตารางที่ 2 ผลการวัดทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล ในวงจรปฏิบัติที่ 1 ของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 20 คน พบว่า นักเรียนที่มีคะแนนทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูลผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 และไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 90.00 และเมื่อพิจารณาผลคะแนนจากการสังเกตพฤติกรรมการมีทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูลของกลุ่มเป้าหมาย ในวงจรปฏิบัติที่ 1 สามารถแสดงได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 คะแนนจากการสังเกตพฤติกรรมการมีทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูลของกลุ่มเป้าหมาย ในวงจรปฏิบัติที่ 1

จำนวน กลุ่มเป้าหมาย (20 คน)	พฤติกรรมการมีทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล				
	พฤติกรรมที่ 1	พฤติกรรมที่ 2	พฤติกรรมที่ 3	พฤติกรรมที่ 4	พฤติกรรมที่ 5
	คะแนนเต็ม	คะแนนเต็ม	คะแนนเต็ม	คะแนนเต็ม	คะแนนเต็ม
	1	1	1	1	1
$\bar{X}$	0.78 (78.00%)	0.65 (65.00%)	0.69 (69.00%)	0.53 (53.00%)	0.46 (46.00%)

จากตารางที่ 3 พบว่า พฤติกรรมที่ 1 การเขียนรูปแบบการนำเสนอที่เลือกด้วยตนเอง มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.78 คิดเป็นร้อยละ 78.00 พฤติกรรมที่ 2 การเขียนอธิบายเหตุผลประกอบการเลือกรูปแบบด้วยตนเอง มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.65 คิดเป็นร้อยละ 65.00 พฤติกรรมที่ 3 การเขียนออกแบบเค้าโครงของรูปแบบการนำเสนอ ในรูปของตาราง กราฟ หรือแผนภาพ พร้อมทั้งระบุองค์ประกอบของรูปแบบ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.69 คิดเป็นร้อยละ 69.00 พฤติกรรมที่ 4 การเขียนระบุข้อมูลลงในเค้าโครงของรูปแบบการนำเสนอ ตามลักษณะของรูปแบบการนำเสนอที่เลือกไว้ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.53 คิดเป็นร้อยละ 53.00 และพฤติกรรมที่ 5 การพูดหรือการเขียนบรรยาย

ลักษณะของสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยข้อความที่กะทัดรัด ประกอบกับรูปแบบที่เลือกไว้ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.46 คิดเป็นร้อยละ 46.00 ซึ่งจะเห็นได้ว่านักเรียนประสบปัญหาในการแสดงออกถึงพฤติกรรมบ่งชี้การมีทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูลมากที่สุดในพฤติกรรมที่สังเกตที่ 5 พฤติกรรมที่สังเกตที่ 4 พฤติกรรมที่สังเกตที่ 2 และพฤติกรรมที่สังเกตที่ 3 ตามลำดับ ในส่วนพฤติกรรมที่สังเกตที่ 1 นักเรียนมีคะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบวัดทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล แบบสังเกตการมีทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล และสัมภาษณ์นักเรียนที่มีคะแนนทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูลไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ในวงจรปฏิบัติที่ 1 พบว่า นักเรียนส่วนมากเลือกใช้รูปแบบในการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูลได้เหมาะสมกับลักษณะของข้อมูล แต่ยังให้เหตุผลที่สื่อถึงรูปแบบการจัดกระทำที่เลือกใช้ยังไม่ครบถ้วน อีกทั้งส่วนมากระบอบุญประกอบของรูปแบบการสื่อความหมาย หรือข้อมูลไม่ครบถ้วน หรือไม่เขียนระบุข้อมูลลงในรูปแบบที่ออกแบบไว้ รวมถึงนักเรียนส่วนมากคัดลอกข้อมูลที่ได้จากกิจกรรมต่าง ๆ ก่อนทำชุดฝึกทักษะมาเขียนตอบ โดยไม่มีการจัดกระทำข้อมูลใหม่ ซึ่งเป็นผลมาจากคำถามของชุดฝึกทักษะมีความกำกวมและไม่ชัดเจน ทำให้ตีความสิ่งที่ถามไม่ถูกต้อง ดังนั้นผู้วิจัยได้สรุปสาเหตุของปัญหาข้างต้น และแนวทางแก้ไขปัญหาวงจรปฏิบัติที่ 1 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาวงจรปฏิบัติที่ 1

ปัญหา	แนวทางแก้ไข
1. นักเรียนให้เหตุผลประกอบการเลือกใช้รูปแบบในการจัดกระทำไม่ถูกต้อง หรือไม่ครบถ้วน	ปรับเปลี่ยนหัวข้อคำถามในชุดฝึกทักษะ โดยในคำถามจะมีการระบุจุดประสงค์ของการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล เช่น ให้อธิบายข้อมูล ให้แสดงความสัมพันธ์ของข้อมูล เป็นต้น
2. นักเรียนระบุองค์ประกอบของรูปแบบการสื่อความหมาย หรือข้อมูลในรูปแบบไม่ครบถ้วน	เพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล พร้อมยกตัวอย่างประกอบ

ปัญหา	แนวทางแก้ไข
หรือไม่เขียนระบุข้อมูลลงในรูปแบบที่ออกแบบไว้	และขีดเส้นใต้คำสำคัญที่เกี่ยวกับรูปแบบการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล
3. นักเรียนส่วนมากคัดลอกข้อมูลที่ได้จากกิจกรรมต่าง ๆ ก่อนทำชุดฝึกทักษะมาเขียนตอบ โดยไม่มีการจัดกระทำข้อมูลใหม่	เพิ่มกติกาในการส่งงานและการทำกิจกรรม ร่วมกับการเสริมแรง เพื่อควบคุมให้นักเรียนสามารถทำงานภายใต้ขอบเขตที่กำหนด และทำงานได้ด้วยตนเอง ปรับรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นสำรวจและค้นหา ให้เหมาะสมกับเวลามากขึ้น สามารถทำได้ทันเวลา เพื่อที่นักเรียนจะได้มีเวลาเพียงพอสำหรับการค้นหาคำตอบ
4. นักเรียนไม่เข้าใจการนำรูปแบบการจัดกระทำไปใช้ เพราะครูไม่ได้ชี้แจงการใช้รูปแบบต่าง ๆ ในการจัดกระทำข้อมูลก่อนทำชุดฝึกทักษะ	ครูยกตัวอย่างของการนำรูปแบบในการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูลไปใช้ ก่อนที่นักเรียนจะทำชุดฝึกทักษะ เพื่อให้นักเรียนเข้าใจ และสามารถนำรูปแบบไปใช้ได้

วงจรปฏิบัติที่ 2

ในวงจรปฏิบัติที่ 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับชุดฝึกทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล จำนวน 4 แผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้ (1) กลุ่มดาวบอกทิศ (2) กลุ่มดาวนายพราน (3) กลุ่มดาวจักรราศี และ (4) กลุ่มดาวจักรราศีกับการมองเห็น ซึ่งได้ทำการปรับปรุงการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล พร้อมยกตัวอย่างประกอบ ปรับเปลี่ยนหัวข้อคำถามในชุดฝึกทักษะ โดยในคำถามจะมีการระบุจุดประสงค์ของการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล อีกทั้งผู้วิจัยยกตัวอย่างของการนำรูปแบบในการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูลไปใช้ ก่อนที่นักเรียน

จะทำให้ผู้ฝึกทักษะ เพื่อให้นักเรียนเข้าใจและสามารถนำรูปแบบไปใช้ได้ รวมถึงการควบคุมชั้นเรียน โดยเพิ่มกติกาเกี่ยวกับการส่งงานและการทำกิจกรรม ร่วมกับการเสริมแรง และปรับรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นสำรวจและค้นหา ให้เหมาะสมกับเวลามากขึ้น สามารถทำได้ทันเวลา เมื่อจัดการเรียนรู้ครบตามแผนที่กำหนด ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลพัฒนาการทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูลของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้แบบวัดทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล แบบอัตนัย จำนวน 2 ข้อ ซึ่งสามารถสรุปผลจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์และไม่ผ่านเกณฑ์คะแนนทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล ในวงจรปฏิบัติที่ 2 ได้ ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์และไม่ผ่านเกณฑ์คะแนนทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล ในวงจรปฏิบัติที่ 2

จำนวน				
กลุ่มเป้าหมาย	กลุ่มที่คะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70		กลุ่มที่คะแนนไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70	
(คน)	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ
20	5	25.00	15	75.00

จากตารางที่ 5 ผลการวัดทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล ในวงจรปฏิบัติที่ 2 ของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 20 คน พบว่า นักเรียนที่มีคะแนนทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูลผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 และไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 75.00 และเมื่อพิจารณาผลคะแนนจากการสังเกตพฤติกรรมการมีทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูลของกลุ่มเป้าหมาย ในวงจรปฏิบัติที่ 2 สามารถแสดงได้ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 คะแนนจากการสังเกตพฤติกรรมการมีทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูลของกลุ่มเป้าหมาย ในวงจรปฏิบัติที่ 2

พฤติกรรมการมีทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล					
จำนวน	พฤติกรรมที่	พฤติกรรมที่	พฤติกรรมที่	พฤติกรรมที่	พฤติกรรมที่
กลุ่มเป้าหมาย	1	2	3	4	5
(20 คน)	คะแนนเต็ม	คะแนนเต็ม	คะแนนเต็ม	คะแนนเต็ม	คะแนนเต็ม
	1	1	1	1	1
$\bar{X}$	0.65	0.69	0.79	0.83	0.65
	(65.00%)	(69.00%)	(79.00%)	(83.00%)	(65.00%)

จากตารางที่ 6 พบว่า พฤติกรรมที่ 1 การเขียนรูปแบบการนำเสนอที่เลือกด้วยตนเอง มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.65 คิดเป็นร้อยละ 65.00 พฤติกรรมที่ 2 การเขียนอธิบายเหตุผลประกอบการเลือกรูปแบบด้วยตนเอง มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.69 คิดเป็นร้อยละ 69.00 พฤติกรรมที่ 3 การเขียนออกแบบเค้าโครงของรูปแบบการนำเสนอ ในรูปของตาราง กราฟ หรือแผนภาพ พร้อมทั้งระบุองค์ประกอบของรูปแบบ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.79 คิดเป็นร้อยละ 79.00 พฤติกรรมที่ 4 การเขียนระบุข้อมูลลงในเค้าโครงของรูปแบบการนำเสนอ ตามลักษณะของรูปแบบการนำเสนอที่เลือกไว้ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.83 คิดเป็นร้อยละ 83.00 และพฤติกรรมที่ 5 การพูดหรือการเขียนบรรยายลักษณะของสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยข้อความที่กะทัดรัด ประกอบกับรูปแบบที่เลือกไว้ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.65 คิดเป็นร้อยละ 65.00 ซึ่งจะเห็นได้ว่านักเรียนประสบปัญหาในการแสดงออกถึงพฤติกรรมบ่งชี้การมีทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูลมากที่สุดในพฤติกรรมที่สังเกตที่ 1 พฤติกรรมที่สังเกตที่ 5 พฤติกรรมที่สังเกตที่ 2 ตามลำดับ ในส่วนพฤติกรรมที่สังเกตที่ 3 และพฤติกรรมที่สังเกตที่ 4 นักเรียนมีคะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบวัดทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล แบบสังเกตการมีทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล และสัมภาษณ์นักเรียนที่มีคะแนนทักษะการจัดกระทำ

และสื่อความหมายข้อมูลไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ในวงจรปฏิบัติที่ 2 พบว่า นักเรียนส่วนมากมีการเลือกใช้รูปแบบในการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูลได้น้อยลง เนื่องจากชุดฝึกทักษะ ชุดที่ 2 มีส่วนของเนื้อหาที่ยากต่อการทำความเข้าใจและการจัดกระทำข้อมูลมากกว่าชุดฝึกทักษะ ชุดที่ 1 และนักเรียนมีการให้เหตุผลในการจัดกระทำข้อมูลตามรูปแบบที่ออกแบบไว้ได้ แต่ยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ และนักเรียนมีการออกแบบเค้าโครงรูปแบบการสื่อความหมายข้อมูลในลักษณะที่หลากหลายมากขึ้น ยกเว้นรูปแบบของกราฟ เช่น แบบฝึกหัดที่ 8 นักเรียนมีการออกแบบแผนภาพ ซึ่งมีการออกแบบแผนภาพที่หลากหลาย อีกทั้งนักเรียนสามารถระบุองค์ประกอบและข้อมูลได้ครบถ้วน และในส่วนของการเขียนบรรยายลักษณะของข้อมูลจนสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจได้นั้น โดยรวมเขียนบรรยายได้ตรงตามรูปแบบและลักษณะของข้อมูลที่ได้จัดกระทำไว้ ดังนั้นผู้วิจัยได้สรุปสาเหตุของปัญหาข้างต้น และแนวทางแก้ไขปัญหาในวงจรปฏิบัติที่ 2 ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาในวงจรปฏิบัติที่ 2

ปัญหา	แนวทางแก้ไข
1. นักเรียนมีการเลือกใช้รูปแบบในการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูลได้น้อยลง เนื่องจากความยากของเนื้อหาที่นำมาจัดกระทำข้อมูล	ควรส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยให้นักเรียนอภิปรายเพื่อหาแนวทางร่วมกันเกี่ยวกับการเลือกใช้รูปแบบในการจัดกระทำข้อมูลแบบฝึกทักษะ ในชุดฝึกทักษะควรมีระดับความยากจากง่ายไปหายาก เพื่อให้ให้นักเรียนมีพัฒนาการเป็นไปตามลำดับขั้น
2. นักเรียนมีการให้เหตุผลในการจัดกระทำข้อมูลตามรูปแบบที่ออกแบบไว้ได้ แต่ยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์	ยกตัวอย่างของคำถามที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลในชุดฝึกทักษะ และยกตัวอย่างคำตอบที่เหมาะสม ครูอาจสร้างแบบฝึกเพิ่มเติม เฉพาะส่วนของการให้เหตุผล เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกฝนซ้ำ ๆ

ปัญหา	แนวทางแก้ไข
3. ในการเลือกใช้รูปแบบในการจัดกระทำข้อมูล มีนักเรียนส่วนน้อยที่เลือกใช้กราฟ หรือเขียน องค์ประกอบของกราฟได้ถูกต้อง	อธิบายองค์ประกอบของกราฟ และลักษณะของ ข้อมูลที่ควรนำมาจัดกระทำโดยใช้กราฟ

เมื่อสิ้นสุดทั้ง 2 วงจรปฏิบัติ พบว่า นักเรียนมีคะแนนทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมาย ข้อมูล ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 ของนักเรียนกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด

สรุปและอภิปรายผล

การพัฒนาทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับชุดฝึกทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมาย ข้อมูล เรื่อง ดวงดาวบนท้องฟ้า ให้มีคะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่าหลังจากการจัดการเรียนรู้ใน วงจรปฏิบัติที่ 1 จากกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 20 คน มีกลุ่มเป้าหมายที่มีคะแนนจากแบบวัดทักษะการจัด กระทำและสื่อความหมายข้อมูลผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 และในวงจร ปฏิบัติที่ 2 จากกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 20 คน มีกลุ่มเป้าหมายที่มีคะแนนจากแบบวัดทักษะการจัด กระทำและสื่อความหมายข้อมูลผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 ซึ่งจะพบว่า มีทั้งนักเรียนที่มีคะแนนเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดและยังไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ที่เป็นเช่นนี้ สามารถอธิบายได้ว่าการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นธรรมชาติของ วิทยาศาสตร์ และให้ความสำคัญกับทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นหลัก ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนรู้ และสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ให้สูงขึ้น (Patrick and other, 2009) อีกทั้งชุดฝึกทักษะ ยังส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้โดยการฝึกฝน ที่เป็นไปตามคำกล่าวของธอร์นดได์ ที่ว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้น ได้ดีก็ต่อเมื่อได้มีการฝึกฝนหรือการกระทำซ้ำ ๆ (กรรณิการ์ พวงเกษม, 2540) ซึ่งส่งผลให้นักเรียน สามารถพัฒนาตนเองจนเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด แต่ทั้งนี้ยังพบว่ามีกลุ่มเป้าหมายจำนวน 15 คน ที่ยังไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด เป็นผลมาจากครูผู้สอนสร้างสถานการณ์ เพื่อกระตุ้นความสนใจที่ไกล

ตัวมากเกินไป และไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนทำความเข้าใจในคำตอบที่จะสำรวจตรวจสอบ จึงส่งผลให้นักเรียนไม่ได้รับความกระจ่างในคำตอบและไม่เข้าใจในสถานการณ์ที่ครูยกตัวอย่าง ซึ่งไม่เป็นไปตามบทบาทของครูในการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ที่กล่าวว่าในขั้นสร้างความสนใจ (Engagement) ครูต้องสร้างสถานการณ์ เพื่อกระตุ้นความสนใจและเปิดโอกาสให้นักเรียนทำความเข้าใจในปัญหาที่จะสำรวจตรวจสอบ ส่วนในขั้นสำรวจและค้นหา (Exploration) ครูต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนได้วิเคราะห์กระบวนการสำรวจตรวจสอบ และส่งเสริมให้นักเรียนใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการหาคำตอบ เพื่อให้นักเรียนคิดอย่างอิสระแต่อยู่ในขอบเขตของกิจกรรม (ประสาธต์ เนื่องเฉลิม, 2558) โดยการพัฒนาทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล สอดคล้องกับงานวิจัยของสมเจตน์ เนียมก่อน (2558) ที่ได้ศึกษาการส่งเสริมทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล และทักษะการตีความและลงข้อสรุปที่เรียนสาระวิทยาศาสตร์ผ่านเฟซบุ๊ก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนมีคะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้ แบบสืบเสาะหาความรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเมื่อผู้วิจัยพิจารณาในแต่ละวงจรปฏิบัติ มีรายละเอียดดังนี้

ในวงจรปฏิบัติที่ 1 จากแบบสังเกตการณ์ทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล พบว่านักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมที่สังเกตที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 77.50 ส่วนคะแนนเฉลี่ยที่รองลงมาคือ พฤติกรรมที่สังเกตที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 68.75 พฤติกรรมที่สังเกตที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 65.00 พฤติกรรมที่สังเกตที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 52.50 ตามลำดับ และพฤติกรรมที่สังเกตที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ พฤติกรรมที่สังเกตที่ 5 คิดเป็นร้อยละ 46.25 ซึ่งสอดคล้องกับคะแนนจากแบบวัดทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล ท้ายวงจรปฏิบัติที่ 1 โดยในส่วนของกลุ่มเป้าหมายที่มีคะแนนเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดนั้น เป็นเพราะการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นร่วมกับชุดฝึกทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล มีการออกแบบกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ร่วมกันระดมสมองในการสืบเสาะหาคำตอบ มีการออกแบบกิจกรรมในชุดฝึกสอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัด ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) รวมถึงการที่ผู้เรียนที่มีคะแนนผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดไม่เคยขาดเรียน จึงทำให้ได้รับฝึกฝนซ้ำ ๆ จากการทำแบบฝึกทักษะ

อย่างต่อเนื่องครบทุกคาบ จึงเป็นผลให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางสมองและเกิดความชำนาญในการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล แต่ยังคงมีกลุ่มเป้าหมายที่มีคะแนนไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดอยู่ที่เป็นเช่นนี้เพราะในการใช้แบบวัดทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูลท้ายวงจรปฏิบัติที่ 1 มีนักเรียนไม่ได้ทำแบบวัดทักษะ จำนวน 8 คน นอกจากนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสังเกตพฤติกรรมการมีทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูลในระหว่างเรียน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่แสดงออกถึงพฤติกรรมที่ 1 แต่ยังแสดงถึงพฤติกรรมที่ 2 ไม่ครบถ้วนตามพฤติกรรมบ่งชี้ที่กำหนด อีกทั้งนักเรียนส่วนใหญ่แสดงถึงพฤติกรรมที่ 3 ได้ในระดับที่ใกล้เคียงกับพฤติกรรมที่ 2 และพฤติกรรมที่พบว่านักเรียนแสดงออกน้อยที่สุด นั่นคือ พฤติกรรมที่ 5 เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่คัดลอกข้อมูลที่ได้จากกิจกรรมต่าง ๆ ก่อนทำชุดฝึกทักษะมาเขียนตอบ โดยไม่มีการจัดกระทำข้อมูลใหม่ ซึ่งเป็นผลมาจากคำถามของชุดฝึกทักษะมีความกำกวมและไม่ชัดเจน ทำให้ตีความสิ่งที่ถามไม่ถูกต้อง จากสาเหตุดังกล่าวจึงทำให้คะแนนทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูลของนักเรียนไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด มีกลุ่มเป้าหมายที่มีคะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 เพียงแค่ 2 คนเท่านั้น ซึ่งการที่นักเรียนจะมีทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูลนั้น การจัดการเรียนการสอนต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาพูดหรือภาษาเขียน รวมทั้งการเขียนแผนภาพ แผนที่ ตาราง กราฟ หรือสร้างสื่ออื่น ๆ ประกอบการพูดหรือการเขียนบรรยาย เพื่อสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจในสิ่งที่ต้องการสื่อความหมายได้อย่างชัดเจนและรวดเร็ว (ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์ และธงชัย ชิวปรีชา, 2539) และต้องฝึกให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการคิด โดยกระตุ้นความสนใจทางวิทยาศาสตร์ด้วยการลงมือปฏิบัติ ซึ่งผู้เรียนจะได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการอธิบายสิ่งที่ค้นพบจากการสืบเสาะระหว่างสมาชิกในห้องเรียน ทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับความรู้เดิมได้ (Colburn, 2007) และส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมในการเลือกรูปแบบที่จะใช้ในการเสนอข้อมูลได้เหมาะสม การบอกเหตุผลในการเลือกรูปแบบที่ใช้ในการเสนอข้อมูลได้ การออกแบบการนำเสนอข้อมูลตามรูปแบบที่เลือกไว้ได้ การเปลี่ยนแปลงข้อมูลให้อยู่ในรูปใหม่ที่เข้าใจขึ้นได้ และการบรรยายลักษณะของสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยข้อความที่กะทัดรัดจนสื่อให้ผู้อื่นเข้าใจได้ (สมพล สว่างวรชาติ, 2543)

ในวงจรปฏิบัติที่ 2 ผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในวงจรปฏิบัติที่ 2 โดยเพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล พร้อมยกตัวอย่างประกอบ และขีดเส้นใต้คำสำคัญที่เกี่ยวกับรูปแบบการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล ปรับเปลี่ยนหัวข้อคำถามในชุดฝึกทักษะ โดยระบุจุดประสงค์ของการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูลให้ชัดเจนมากขึ้น อีกทั้งผู้วิจัยมีการยกตัวอย่างของการนำรูปแบบในการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูลไปใช้ก่อนที่นักเรียนจะทำชุดฝึกทักษะ เพื่อให้นักเรียนเข้าใจและสามารถนำรูปแบบไปใช้ได้ รวมถึงการควบคุมชั้นเรียน โดยเพิ่มกติกาเกี่ยวกับการส่งงานและการทำกิจกรรม ร่วมกับการเสริมแรง เพื่อควบคุมให้นักเรียนสามารถทำงานได้ทันเวลาและส่งตรงตามเวลาที่กำหนด และปรับรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นสำรวจและค้นหา ให้เหมาะสมกับเวลามากขึ้น สามารถทำได้ทันเวลา ทั้งนี้จากแบบสังเกตการณ์ทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ 4 สูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 82.56 และพฤติกรรมที่สังเกตที่มีคะแนนเฉลี่ยรองลงมา คือ พฤติกรรมที่สังเกตที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 78.75 พฤติกรรมที่สังเกตที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 68.75 พฤติกรรมที่สังเกตที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 65.00 และพฤติกรรมที่สังเกตที่ 5 คิดเป็นร้อยละ 65.00 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับคะแนนจากแบบวัดทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูลท้ายวงจรปฏิบัติที่ 2 และเมื่อนำไปเปรียบเทียบกับวงจรปฏิบัติที่ 1 จะเห็นว่าการแสดงออกถึงพฤติกรรมที่ 1 ลดลง แต่มีการแสดงออกถึงพฤติกรรมที่ 2 3 4 และ 5 เพิ่มขึ้น เนื่องมาจากได้ทำการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องและส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมบ่งชี้การมีทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูลมากขึ้น อีกทั้งยังปรับปรุงชุดฝึกทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล โดยเพิ่มการยกตัวอย่างประกอบ และขีดเส้นใต้คำสำคัญที่เกี่ยวกับรูปแบบการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล อีกทั้งมีการเปลี่ยนหัวข้อคำถามในชุดฝึกทักษะไปตามลักษณะของข้อมูลในแต่ละแบบฝึกทักษะ โดยในคำถามจะมีการระบุจุดประสงค์ของการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล เช่น ให้อธิบายข้อมูล ให้เปรียบเทียบ และให้แสดงความสัมพันธ์ของข้อมูล เป็นต้น โดยการเขียนวัตถุประสงค์และเนื้อหาที่สอดคล้องกัน จะส่งผลให้นักเรียนแสดงออกถึงพฤติกรรมการมีทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูลได้ (Butts, 1974) แต่ในส่วนของพฤติกรรมที่ 1 ที่มีแนวโน้มลดลงนั้น อาจเป็นเพราะข้อคำถามที่เกี่ยวกับประเด็นการเลือกรูปแบบในการ

จัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูลในชุดฝึกทักษะไม่ชัดเจน หรือบางแบบฝึกไม่ได้มีระบุไว้ นักเรียนจึงไม่ทราบว่าต้องตอบอย่างไร ซึ่งขัดแย้งกับลักษณะของแบบฝึกที่ดี ที่กล่าวว่าการมีคำถามและคำสั่งที่ชัดเจน จะทำให้ง่ายต่อการปฏิบัติตาม (ถวัลย์ มาศจรัส สมปอง แวนไธสง และบังอร สงวนหมู, 2546) และการใช้สำนวนภาษาที่ง่าย เหมาะกับวัยของผู้เรียนและผู้เรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง (สุคนธ์ สินธพานนท์, 2561) นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสังเกตพฤติกรรมสามารถบอกได้ว่า พฤติกรรมที่ 1 นักเรียนเลือกใช้รูปแบบในการสื่อความหมายที่ไม่มีอยู่ในชุดแบบฝึกทักษะ และเลือกใช้รูปแบบในการสื่อความหมายยังไม่ถูกต้อง พฤติกรรมที่ 2 นักเรียนเขียนเหตุผลในการเลือกใช้ยังไม่สอดคล้องกับรูปแบบของการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล พฤติกรรมที่ 3 นักเรียนเขียนออกแบบเค้าโครงรูปแบบการสื่อความหมายขาดความสมดุล เช่น ขนาดของช่องตารางไม่เหมาะสมกับปริมาณของข้อมูล หรือระบุรูปแบบที่จะใช้รูปแบบหนึ่ง แต่ออกแบบอีกรูปแบบหนึ่ง พฤติกรรมที่ 4 นักเรียนระบุข้อมูลไม่ถูกต้องตามองค์ประกอบของรูปแบบการสื่อความหมายข้อมูล หรือระบุข้อมูลผิดพลาดบางส่วน และ พฤติกรรมที่ 5 นักเรียนส่วนมากเน้นการบรรยายมากเกินไป จนขาดความกระชับและใจความสำคัญของข้อมูลที่ต้องการสื่อความหมาย จึงส่งผลให้ในวงจรปฏิบัติที่ 2 มีกลุ่มเป้าหมายที่มีคะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม เพิ่มขึ้นจากวงจรปฏิบัติที่ 1 มาเพียงแค่ 3 คนเท่านั้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล เป็นทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ที่นักเรียนยังไม่คุ้นเคย ผู้สอนควรมีการอธิบายรูปแบบในการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูลให้นักเรียนเข้าใจ เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการตรวจสอบทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูลของนักเรียน โดยพิจารณาไปที่ละพฤติกรรมบ่งชี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกของแต่ละพฤติกรรมบ่งชี้ที่เกี่ยวข้อง แล้วนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาชุดฝึกทักษะให้ได้ตรงกับพฤติกรรมบ่งชี้ที่บกพร่องต่อไป

References

- Butts, D. P. (1974). *The teaching of science: A self directed planning guide*. New York: Harper & Row.
- Colburn, A. (2007a). Constructivism and conceptual change, part I. *Science Teacher*. 74(7), 10.
- Colburn, A. (2007b). Constructivism and conceptual change, part II. *Science Teacher*, 74(8), 14.
- Dechakup, P. (Ed.). (2002). *Learner-centered instruction: Concepts, methods and teaching techniques*. Bangkok: Institute of Academic Development. (in Thai)
- Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology. (2018). *Using science foundation courses Junior high school level Handbook*. Bangkok: Author. (in Thai)
- Jindanurak, T., & Chewpreecha, T. (1996). *Development of scientific process skills package: Communication skills (Set 6)*. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University. (in Thai)
- Mastjarat, T., Wanthaisong, S., & Sangaunmu, B. (2003). *Exercises-exercises to enhance skills for the development of learners and the preparation of academic works of teachers and educational personnel (professional teachers, expert teachers and specialized teachers)*. Bangkok: Tan Aksorn. (in Thai)
- Ministry of Education. (2017). *Learning standards and indicators of subjects of mathematics, science and geography in group of social religion and culture (revised version 2017 according to the core curriculum of basic education 2008)*. Bangkok: Agricultural Cooperative Association of Thailand. (in Thai)
- Nuamkon, S. (2015). *Promoting data organizing and communicating skill and interpreting and making conclusion skill of Mathayomsuksa 3 Students learning science content through Facebook* (Master's thesis). Chiangmai University, Chiang Mai. (in Thai)

- Nuangchalerm, P. (2015). *21st Century education*. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)
- Nuangchalerm, P. (2018). *Action research of teaching*. Khonkaen: Klungnana Wittaya. (in Thai)
- Patrick, H., Mantzicopoulos, P., & Samarapungavan, A. (2009). Motivation for learning science in kindergarten: Is there a gender gap and does integrated inquiry and literacy instruction make a difference. *Journal of Research in Science Teaching: The Official Journal of the National Association for Research in Science Teaching*, 46(2), 166-191.
- Phuangkasem, K. (1997). Learning about creating to Thai language exercises at Prathomsuksa in department of Prathomsuksa. In *15th Prathomsuksa Education Seminar* (pp. 7-14). Chiangmai: Faculty of Education, Chiangmai University. (in Thai)
- Pianchob, S., & In-Thrampan, S. (1993). *Methods of teaching Thai language at the secondary level*. Bangkok: Chulalongkorn University. (in Thai)
- Sawangworachat, S. (2000). *Learner centered learning: Learners are the most important*. Nakornsrihammarat: Medsai. (in Thai)
- Sawatanapiboon, S. (1992). *The process of development teaching science*. Bangkok: Srinakharinwirot University. (in Thai)
- Sinthapanon, S. (2018). *Learning management of modern teachers to improve the skills of learners in the 21st Century*. Bangkok: Chula Book. (in Thai)
- Srithiang, M. (2009). *The development of scientific learning activities with inquiry-based learning 5E by using the scientific process skill training package on concept of food and narcotic for Mathayomsuksa 2* (Master's thesis). Mahasarakham University, Mahasarakham. (in Thai)

วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย

Suan Sunandha Academic & Research Review

การพัฒนาแบบวัดความเหนื่อยหน่ายในการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

ราชนัน ทวีคณะโชติ¹, อัจฉราพร เมตตา², น้ำทิพย์ งามอาภาณชัย³คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร^{1,2,3}

E-mail: atcharapornm63@nu.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและหาคุณภาพของแบบวัดความเหนื่อยหน่ายในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพแบบวัด โดยทำการเลือก กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 108 คน โรงเรียนอนุบาลคลองลาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยเป็นแบบวัดความเหนื่อยหน่ายทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย เป็นแบบลิเคิร์ต 4 ระดับ จำนวน 15 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.911 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) จากผลการวิจัยโดยใช้แนวคิดของของชัยพร พงษ์พิสันต์รัตน์, ภูมิพรพรณ์ ยุระยาตร์ (2562) ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ 9 ตัวบ่งชี้ มีผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของโมเดลการวัดความเหนื่อยหน่ายในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย มีค่าสถิติวัดระดับความกลมกลืนระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนี้ ค่าสถิติไคสแควร์ เท่ากับ 31.417 ($p = .088$) ท็องศาอิสระ เท่ากับ 22 CFI เท่ากับ 0.981 TLI เท่ากับ 0.969 และค่าดัชนีรากที่สองเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA) เท่ากับ 0.308 หมายความว่าโมเดลองค์ประกอบของแบบวัดความเหนื่อยหน่ายในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดี และแสดงว่าองค์ประกอบทั้ง 3 องค์ประกอบ 9 ตัวบ่งชี้ นั้น สามารถวัดความเหนื่อยหน่ายในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายได้

ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม - ธันวาคม) ๒๕๖๔

Volume 15 Number 2 (July-December) 2021

วารสารสุนันดาวิชาการและวิจัย
Suan Sunandha Academic & Research Review

คำสำคัญ : แบบวัด, ความเหนื่อยหน่าย, ความเหนื่อยหน่ายในการเรียน

วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย
Suan Sunandha Academic & Research Review

Development of the study burnout measurement model of late primary students

Rachan Tawekanachot¹, Atcharaporn Metha², Namthip Ongardwanich³

Department of Educational, Faculty of Education, Naresuan University^{1,2,3}

E-mail: atcharapornm63@nu.ac.th

ABSTRACT

The objective of this research was to create and determine the quality of the study burnout measurement model of late primary students by using a second-order confirmatory factor analysis (CFA). Purposive sampling was used to obtain a sample of 108 late primary school students. The research instrument used was the burnout measurement model of late primary students, with a total of 15 items. The results showed that the reliability was at 0.911. The statistical data used in analysis was the CFA. From the results, it was found that the components of learning burnout of late primary students had 3 components and 9 indicators. Mplus was used to analyze the result of second-order confirmatory factor. The result of second-order CFA showed that the resulting model fit the empirical data: Chi-Square = 31.417, df = 22, p = .088, CFI = .981, TLI = .969, RMSEA = .308, SRMR = .041 with statistically significant at p = .05. These results showed that there are 3 components and 9 indicators able to measure the study burnout measurement of late primary students.

Keywords: measurement, burnout, study burnout

บทนำ

ปัจจุบันคุณภาพการศึกษาโดยเฉพาะระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศยังอยู่ในระดับต่ำ เห็นได้จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) นักเรียนมีผลการประเมินค่อนข้างต่ำ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ซึ่งสอดคล้องกับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลคลองลาน ปีการศึกษา 2561-2563 พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อคุณภาพการศึกษาของชาติ นอกเหนือจากการพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้แล้วนั้น การปลูกฝังในการรักการเรียน การสร้างเจตคติต่อการเรียน รวมถึงความเหนื่อยหน่ายยังมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (รัชตะ อนุวัชกุล, 2552)

ความเหนื่อยหน่ายในการเรียนเป็นความรู้สึกที่เกิดความกดดันในการเรียน การมีทัศนคติในแง่ร้ายและเฉยเมยต่อการเรียน และมีความรู้สึกที่ไม่เพียงพอในการเรียน ความเหนื่อยหน่าย (burnout) เป็นอาการทางอารมณ์ของบุคคลที่มีความอ่อนล้าทางอารมณ์ ความอ่อนล้าทางสภาวะบุคคล และความอ่อนล้าทางด้านผลลัพธ์ของบุคคล (ชัยพร พงษ์พิสันต์รัตน์ และภมรพรหม ยุระยาตร์, 2562) ซึ่งความเหนื่อยหน่ายเป็นการตอบสนองที่ไม่เหมาะสมต่อความเครียดทางอารมณ์และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในที่ทำงานความเหนื่อยหน่ายในการเรียน (study burnout) มีพื้นฐานแนวคิดมาจากความเหนื่อยหน่ายในการทำงานของ Maslach และ Jackson ดังกล่าว โดยมองว่ามหาวิทยาลัยหรือโรงเรียนเป็นทำงาน (work place) ของผู้เรียน (McCarthy, Pretty, & Catano, 1990; Salmela-Aro, Savolainen, & Holopainen, 2009) ดังนั้น ผู้เรียนจึงต้องมีความรับผิดชอบอย่างมากเกี่ยวกับการเรียนในมหาวิทยาลัยหรือโรงเรียน (Balogun, J. A. et al, 1996 ; Chambel & Curral, 2005) การที่จะเพิ่มผลงานให้กับนักเรียน และนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต้องให้ความสำคัญ โดยพยายามค้นหาระบบที่จะทำให้ระดับความเหนื่อยหน่ายทางการเรียนนั้นลดลง (Maslash & Leiter, 2005)

การศึกษาความเหนื่อยหน่ายในการเรียนจึงเป็นสิ่งจำเป็นเนื่องด้วยเหตุผลหลายประการ เช่น เป็นแนวทางสู่การทำความเข้าใจพฤติกรรมของนักเรียนในขณะที่กำลังศึกษาอยู่ความเหนื่อยหน่ายมีผลกระทบต่อความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ความสัมพันธ์กับสถาบันการศึกษาเพื่อน ผู้สอน และรวมถึงการนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความเหนื่อยหน่ายทางการเรียนและพัฒนาแบบวัดความเหนื่อยหน่ายทางการเรียนโดยใช้แนวคิดของ ชัยพร พงษ์พิสันต์รัตน์ และภมรพรรณ ยุธยาตร์ (2562) มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อสร้างและหาคุณภาพของแบบวัดความเหนื่อยหน่ายในการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

ระเบียบวิธีวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพแบบวัด คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 108 คน ซึ่งผู้วิจัยได้คำนวณตามกฎของ Hair และคณะ (1998 อ้างถึงใน นางลักขณ์ วิรัชชัย, 2542) กล่าวคือ จำนวนกลุ่มตัวอย่างควรมี 10-20 เท่าของตัวแปรสังเกตได้ ซึ่งตามกรอบแนวคิดในการวิจัยมีตัวแปรสังเกตได้ 9 ตัวแปร ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 90 คน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ป้องกันการสูญหายของข้อมูลอีกร้อยละ 20 และทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่ได้คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 108 คน โรงเรียนอนุบาลคลองลาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2

ตัวแปรที่ศึกษา คือ ความเหนื่อยหน่ายในการเรียน โดยใช้แบบวัดความเหนื่อยหน่ายในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความอ่อนล้าทางอารมณ์ (Emotional Exhaustion) หมายถึง การที่บุคคลเรียน และทำงานที่ได้รับมอบหมายจากครูผู้สอนมากเกินไปจนเกิดความเหนื่อยหน่าย ความเครียด ความรู้สึกอ่อนเพลีย ความรู้สึกซึมเศร้า ไม่มีแรงที่จะเรียนและทำงานต่อไปได้ 2) ความอ่อนล้าทางสภาวะบุคคล (Depersonalization) หมายถึง การมีเจตคติในทางลบต่อการเรียน การไม่มีแรงกระตุ้น มีความรู้สึกผิดต่อครู เพื่อน และบุคคลรอบข้าง ไม่มีความไว้วางใจ มีมุมมองต่อบุคคลรอบข้างในแง่ลบกับตนเอง การคิดว่าบุคคลอื่นจะคอยจับผิดตนเอง มีความรู้สึกว่าคุณค่าของตนเองต่ำเกินไปจนมองตัวเองอยู่ตลอด ไม่เห็นคุณค่าในตนเอง การไม่พึงพอใจ

บุคคลอื่น มีการแสดงออกด้วยพฤติกรรมก้าวร้าว ขอบความรุนแรง ปฏิบัติต่อบุคคลอื่นเหมือนเป็นวัตถุ โดยไม่สนใจว่ามีสิ่งใดเกิดขึ้นกับตนเอง 3) ความอ่อนล้าทางด้านผลลัพธ์ของบุคคล (Reduced Personal Accomplishment) หมายถึง การที่บุคคลประเมินความสามารถของตนเองในระดับที่ต่ำ ปฏิเสธการเรียน เป็นแบบลิเคิร์ท 4 ระดับ ประกอบด้วย เป็นประจำ บ่อยครั้ง นานครั้ง และไม่เคยเลย

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะนำเครื่องมือการวิจัยไปเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลคลองลาน เพื่อดำเนินการแจกแบบวัดแก่นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. ผู้วิจัยประสานงานกับครูประจำชั้นแต่ละระดับชั้น เพื่ออธิบายให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจก่อนลงมือตอบแบบวัดหรือตอบข้อซักถาม กรณีกลุ่มตัวอย่างมีความสงสัยในการตอบแบบวัด
3. หลังจากการอธิบายการตอบแบบวัดแล้ว ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างลงมือตอบแบบวัดและผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมแบบวัดด้วยตนเอง
4. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบวัดความเหนื่อยหน่ายในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่พัฒนาขึ้นมาวิเคราะห์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ความเบ้ (Skewness) ความโด่ง (Kurtosis) คะแนนสูงสุด (Maximum) คะแนนต่ำสุด (Minimum) และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบวัด
2. การวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นแบบสอดคล้องภายใน (Cronbach's alpha coefficient) ขององค์ประกอบที่ใช้แบบวัดความเหนื่อยหน่ายในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายทั้งฉบับ
3. การวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง (second order confirmatory factor analysis)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์คุณภาพของแบบวัดความเหนื่อยหน่ายในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นทั้งฉบับของ Cronbach's alpha เท่ากับ 0.911 มีองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบความอ่อนล้าทางอารมณ์ องค์ประกอบความอ่อนล้าทางสภาวะบุคคล และองค์ประกอบความอ่อนล้าทางผลลัพธ์ของบุคคล ซึ่งผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของโมเดลการวัดของแบบวัดความเหนื่อยหน่ายในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของโมเดลแบบวัดความเหนื่อยหน่ายในการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

(n=108)

ตัวบ่งชี้	น้ำหนักองค์ประกอบ			
	Factor loading	SE	t	R ²
ความอ่อนล้าทางอารมณ์ (X1)	0.977	0.049	19.770*	0.045
1. ความเครียดในการเรียน (y1)	0.390	0.092	4.240*	0.152
2. ความอ่อนเพลียในการเรียน (y2)	0.631	0.067	9.411*	0.398
3. ความซึมเศร้า (y3)	0.712	0.062	11.462*	0.400
4. แรงจูงใจในการเรียน (y4)	0.632	0.070	9.080*	0.375

วารสารสุนันทาวิชาการและวิจัย
Suan Sunandha Academic & Research Review

ตัวบ่งชี้	น้ำหนักองค์ประกอบ			
	Factor loading	SE	t	R ²
ความอ่อนล้าทางสภาวะบุคคล (X2)	1.046	0.054	19.458*	1.093
5. การเห็นคุณค่าในตนเอง (y5)	0.612	0.067	9.070*	0.573
6. เจตคติต่อการเรียน (y6)	0.757	0.055	13.663*	0.382
7. สมรรถภาพในการเรียน (y7)	0.618	0.068	9.026*	0.382
ความอ่อนล้าทางผลลัพธ์ของ บุคคล (X3)	1.098	0.063	17.364*	1.207
8. การรับรู้ความสามารถของ ตนเองในการเรียน (y8)	0.694	0.063	11.080*	0.482
9. การปฏิเสธการเรียน (y9)	0.676	0.064	10.563*	0.457
ดัชนีวัดความสอดคล้อง	$\chi^2 = 31.417$, df $= 22$, $p = .088$, $CFI = .981$, $TLI = .969$, $RMSEA = .308$, $SRMR = .041$			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของความเหนื่อยหน่ายในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายทั้ง 3 องค์ประกอบ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.977-1.098 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกองค์ประกอบ แสดงว่า องค์ประกอบทั้ง 3 องค์ประกอบ เป็นองค์ประกอบของความเหนื่อยหน่ายในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โดยองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด คือ องค์ประกอบที่ 3 ความอ่อนล้าทางผลลัพธ์ของบุคคล (1.098) รองลงมาคือ องค์ประกอบที่ 2 ความอ่อนล้าทางสภาวะบุคคล (1.046) และองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบต่ำสุด คือ องค์ประกอบที่ 1 ความอ่อนล้าทางอารมณ์ (0.977) ทั้งนี้ องค์ประกอบทั้ง 3 องค์ประกอบมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ 0.045, 1.093 และ 1.207 ตามลำดับ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ความเหนื่อยหน่ายในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ทั้ง 9 ตัวบ่งชี้ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.390-0.757 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกตัวบ่งชี้ เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่า

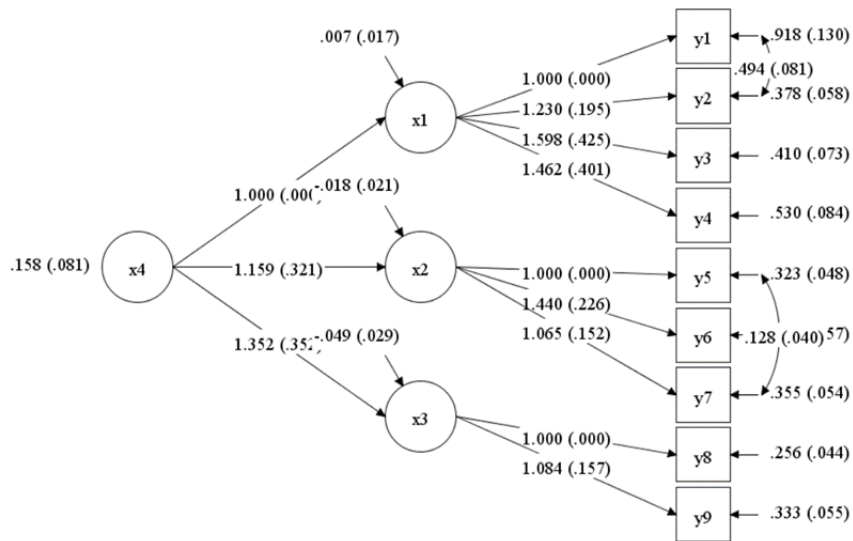
องค์ประกอบที่ 1 ความอ่อนล้าทางอารมณ์ ซึ่งประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.390 – 0.712 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกตัวบ่งชี้ แสดงว่าตัวบ่งชี้ทั้ง 4 ตัวบ่งชี้ เป็นตัวชี้วัดของความอ่อนล้าทางอารมณ์ โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด คือ ตัวบ่งชี้ที่ 3 ความซึมเศร้า (0.712) รองลงมาคือ ตัวบ่งชี้ที่ 4 แรงจูงใจในการเรียน (0.632) และตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบต่ำสุด คือ ตัวบ่งชี้ที่ 1 ความเครียดในการเรียน (0.390) ตัวบ่งชี้ทั้ง 4 ตัวบ่งชี้ มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ 0.152, 0.398, 0.400 และ 0.375 ตามลำดับ

องค์ประกอบที่ 2 ความอ่อนล้าทางสภาวะบุคคล ซึ่งประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.382 – 0.573 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกตัวบ่งชี้ แสดงว่าตัวบ่งชี้ทั้ง 3 ตัวบ่งชี้ เป็นตัวชี้วัดของความอ่อนล้าทางสภาวะบุคคล โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด คือ ตัวบ่งชี้ที่ 6 เจตคติต่อการเรียน (0.757) รองลงมาคือ ตัวบ่งชี้ที่ 7 สมรรถภาพในการเรียน (0.618) และตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบต่ำสุด คือ ตัวบ่งชี้ที่ 5 การเห็นคุณค่าในตนเอง (0.612) ตัวบ่งชี้ทั้ง 3 ตัวบ่งชี้ มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ 0.573, 0.382 และ 0.382 ตามลำดับ

องค์ประกอบที่ 3 ความอ่อนล้าทางผลลัพธ์ของบุคคล ซึ่งประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.676-0.694 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกตัวบ่งชี้ แสดงว่าตัวบ่งชี้ทั้ง 2 ตัวบ่งชี้ เป็นตัวชี้วัดของความอ่อนล้าทางผลลัพธ์ของบุคคล โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด คือ ตัวบ่งชี้ที่ 9 การปฏิเสธการเรียน (0.676) และตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบต่ำสุด คือ

ตัวบ่งชี้ที่ 8 การรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียน (0.694) ตัวบ่งชี้ทั้ง 2 ตัวบ่งชี้ มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ 0.482 และ 0.457 ตามลำดับ

ภาพที่ 1 โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 ของการวัดความเหนื่อยหน่ายในการเรียน

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของโมเดลการวัดความเหนื่อยหน่ายในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย มีค่าสถิติวัดระดับความกลมกลืนระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนี้ ค่าสถิติไคสแควร์ เท่ากับ 31.417 ($p = .088$) ที่องศาอิสระ เท่ากับ 22 CFI เท่ากับ 0.981 TLI เท่ากับ 0.969 และค่าดัชนีรากที่สองเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA) เท่ากับ 0.308 หมายความว่าโมเดลองค์ประกอบของแบบวัดความเหนื่อยหน่ายในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดี

สรุปและอภิปรายผล

แบบวัดความเหนื่อยหน่ายในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ 9 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ความอ่อนล้าทางอารมณ์ ประกอบด้วย

4 ตัวบ่งชี้ คือ ความเครียดในการเรียน ความอ่อนเพลียในการเรียน ความซึมเศร้า และแรงจูงใจในการเรียน องค์ประกอบที่ 2 ความอ่อนล้าทางสภาวะบุคคล ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ คือ การเห็นคุณค่าในตนเอง เจตคติต่อการเรียน และสมรรถภาพในการเรียน องค์ประกอบที่ 3 ความอ่อนล้าทางผลลัพธ์ของบุคคล ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ คือ การรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียน และการปฏิเสธการเรียน

ผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของแบบวัดความเหนื่อยหน่ายในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย พบว่า ความเหนื่อยหน่ายในการเรียนมี 3 องค์ประกอบ โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบของความเหนื่อยหน่ายในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ทั้ง 3 องค์ประกอบ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.977-1.098 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกองค์ประกอบ เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ มีรายละเอียดดังนี้

1. จากการวิจัยพบว่า องค์ประกอบที่ 1 ความอ่อนล้าทางอารมณ์ ซึ่งประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.390 – 0.712 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความเครียดในการเรียน ความอ่อนเพลียในการเรียน ความซึมเศร้า แรงจูงใจในการเรียน ทุกข้อเป็นข้อความที่แสดงถึงความอ่อนล้าทางอารมณ์ในการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ Salmela-Aro, K., et al (2009) เกี่ยวกับความเหนื่อยหน่ายในการเรียน โดยตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของแบบวัดความเหนื่อยหน่ายของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายและโรงเรียนอาชีวศึกษาโดยใช้การวิเคราะห์ปัจจัยยืนยัน กล่าวว่าถ้าในหมู่เด็กนักเรียนมีอาการเครียด ซึมเศร้ามากเท่าใด ก็ยิ่งอ่อนเพลียมากขึ้นเท่านั้น นั่นแสดงถึงความอ่อนล้าทางอารมณ์ในการเรียน

2. จากการวิจัยพบว่า องค์ประกอบที่ 2 ความอ่อนล้าทางสภาวะบุคคล ซึ่งประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.382 – 0.573 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกตัวบ่งชี้ ได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเอง เจตคติต่อการเรียน และสมรรถภาพในการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ รัชตะ อนุวัชกุล (2552) และ Maslach, C. & Leiter, M.P. (2005) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความเหนื่อยหน่ายกับการเรียน ซึ่งกล่าวว่าการปลูกฝังในการรักการเรียน การสร้างเจตคติต่อการเรียนนั้นมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และเป็นความเหนื่อยหน่ายในการเรียน

3. จากการวิจัยพบว่า องค์ประกอบที่ 3 ความอ่อนล้าทางผลลัพธ์ของบุคคล ซึ่งประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.676-0.694 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทุกตัวบ่งชี้ ได้แก่ การรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียน และการปฏิเสธการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Wang and Xu (2011: 36-39) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับความเหนื่อยหน่ายในการเรียน และพฤติกรรมที่แสดงออกต่อความเหนื่อยหน่ายในการเรียน ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียนเป็นองค์ประกอบที่ส่งผลต่อความเหนื่อยหน่ายในการเรียน และ Thambirajah et al. (2008: 11-12) ได้อธิบายว่าการปฏิเสธการเรียนนั้นอาจมีเหตุผลหรือไม่มีเหตุผล อาจเกิดขึ้นเป็นบางครั้งหรือเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความล้มเหลวในการเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ผู้บริหาร ครู สถานศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรปรับนโยบายการจัดการเรียนการสอน และทำความเข้าใจพฤติกรรมของนักเรียนในขณะที่กำลังศึกษาอยู่ เพื่อลดระดับความเหนื่อยหน่ายในการเรียนของนักเรียนให้ต่ำลง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

เนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นการใช้แนวคิดของ ชัยพร พงษ์พิสันต์รัตน์ และภมรพรรณ ยุระยาตร์ (2562) มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย ดังนั้นในการทำวิจัยในครั้งต่อไป ควรพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความเหนื่อยหน่ายในการเรียนเพื่อให้ครอบคลุมและตรงกับบริบทของกลุ่มตัวอย่าง

References

- Anawatchakul, R. (2009). *Burnout factors influencing academic achievement of Mathayomsuksa 3 students at demonstration school, Ramkhamhaeng University* (Master's thesis). Ramkhamhaeng University, Bangkok. (in Thai)
- Balogun, J. A., Hoeberlein-Miller, T. M., Schneider, E., & Katz, J. S. (1996). Academic performance is not a viable determinant of physical therapy students' burnout. *Perceptual and Motor Skills*, 83(1), 21-22.

วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย

Suan Sunandha Academic & Research Review

- Intakaew, A., & Akarapattanawong. (2017). A study of burnout in studying English of undergraduate students of Rajapark institute. *Rajapark Journal*, 11(24), 135-149. (in Thai)
- Maslach, C., & Jackson, S. E. (1981). The measurement of experienced burnout. *Journal of Organizational Behavior*, 2(2), 99-113.
- Maslach, C., & Leiter, M. P. (2005). Stress and burnout: The critical research, In C. L. Cooper (Ed.), *Handbook of stress medicine and health* (pp. 155-172). Lancaster: CRC Press.
- McCarthy, M. E., Pretty, G. M., & Catano, V. (1990). Psychological sense of community and student burnout. *Journal of College Student Development*, 31(3), 211-216.
- Muthen & Muthen. (2020). Retrieved August 31, 2021, from <http://www.statmodel.com/>
- Pongpisanrat, C., & Yurayat, P. (2019). The study of components of learning burnout of college students. *Social Sciences Research and Academic Journal*, 14(2), 99-110. (in Thai)
- Salmela-Aro, K., Kiuru, N., Leskinen, E., & Nurmi, J. E. (2009). School Burnout Inventory (SBI) reliability and validity. *European Journal of Psychological Assessment*, 25(1), 48-57.
- Tang, L., Zhang, F., Yin, R., & Fan, Z. (2021). Effect of interventions on learning burnout: A systematic review and meta-analysis. *Frontiers in Psychology*, 12, 645662. doi:10.3389/fpsyg.2021.645662
- Thambirajah, M. S., Grandison, K. J., & De-Hayes, L. (2008). *Understanding school refusal: A handbook for professionals in education, health and social care*. London: Jessica Kingsley.
- Wang, Y., & Xu, S. (2011). *The study on learning burnout of undergraduates and education counter measure*. *Psychology Research*, 4, 36-39.
- Wiratchai, N. (1999). *Lisrail Model: Analytical Statistics for Research*. Third Edition. Bangkok: Chulalongkorn University. (in Thai)

วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย

Suan Sunandha Academic & Research Review

การประเมินหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาการออกแบบสื่อดิจิทัล

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

จิรัชติธ มุกดาเพชร¹, ชิดชไม วิสตุกุล²สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต^{1,2}E-mail: jeerustitorn.m62@rsu.ac.th¹, chidchamai.v@rsu.ac.th²

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และประเมินหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาการออกแบบสื่อดิจิทัล คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPPI Model ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลกระทบ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ ผู้สำเร็จการศึกษา นักศึกษาที่กำลังศึกษา อาจารย์ผู้สอน และผู้บริหารหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาการออกแบบสื่อดิจิทัล คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ การเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยการใช้แบบวิเคราะห์หลักสูตร แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลมีทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ในส่วนของข้อมูลเชิงปริมาณได้ทำการวิเคราะห์โดยการหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพได้ทำการวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลวิจัยสรุปได้ว่า หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาการออกแบบสื่อดิจิทัล คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ มีความสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558 และกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 การประเมินในทุกด้านมีผลการประเมินเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ในด้านบริบท(แผนการดำเนินงานของหลักสูตร สังคมและเทคโนโลยีปัจจุบัน) ได้รับการประเมินในภาพรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = 0.82) โดยมีจุดแข็งของหลักสูตรฯ ได้แก่ อาจารย์มีคุณวุฒิตรงตามหลักสูตรฯ

ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม - ธันวาคม) ๒๕๖๔

Volume 15 Number 2 (July-December) 2021

ในด้านปัจจัยนำเข้า (เนื้อหาสาระของหลักสูตร สิ่งอำนวยความสะดวก และจำนวนอาจารย์) ได้รับการประเมินในภาพรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 0.79) ควรเพิ่มรายวิชาเกี่ยวกับการออกแบบสื่อดิจิทัลทางการตลาดเพื่อให้ตอบสนองต่อตลาดแรงงานในประเทศไทย เพิ่มจำนวนอาจารย์ และจัดสรรสิ่งอำนวยความสะดวกให้เพียงพอต่อจำนวนนักศึกษาที่มีแนวโน้มที่เพิ่มมากขึ้น ในด้านกระบวนการ (การจัดการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล การบริหารจัดการหลักสูตร และการฝึกสหกิจศึกษา) ได้รับการประเมินในภาพรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.75) ควรจัดโครงการ/กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียนยิ่งขึ้น ในด้านผลผลิต (ความรู้ความเข้าใจ การทำงานเป็นทีม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของบัณฑิต) ได้รับการประเมินในภาพรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.74) นักศึกษามีความรู้ ความเชี่ยวชาญในวิชาชีพตนเอง มีทักษะการถ่ายทอดที่ดี และมีคุณธรรมจริยธรรม ในด้านผลกระทบ (ความเป็นผู้นำ การประยุกต์ความรู้ และความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต) ได้รับการประเมินในภาพรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.71) นักศึกษาสามารถนำความรู้และประสบการณ์จากการเรียนและการฝึกสหกิจศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการทำงานและชีวิตประจำวันได้อย่างสร้างสรรค์

คำสำคัญ : การประเมินหลักสูตร, การวิเคราะห์หลักสูตร, CIPPI Model

วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย

Suan Sunandha Academic & Research Review

Assessment of the Bachelor of Technology Program in Digital Media Design, Faculty of Architecture and Design, Rajamangala University of Technology Rattanakosin

Jeerustitorn Mukdaphet¹, Chidchamai Visuttakul²

Curriculum and Instruction Suryadhep Teachers College, Rangsit University^{1,2}

E-mail: jeerustitorn.m62@rsu.ac.th¹, chidchamai.v@rsu.ac.th²

ABSTRACT

This research aimed to analyze and assess the Bachelor Technology Program in Digital Media Design, Faculty of Architecture and Design, Rajamangala University of Technology Rattanakosin, using the CIPPI evaluation model with five aspects including context, input, process, product, and impact. The samples were current students, graduates, teachers, and the program administrators. The instruments included curriculum analysis, a questionnaire, and an interview. Data analysis was conducted quantitatively and qualitatively. Quantitative data were analyzed using frequency, percentage, mean, and standard deviation. Qualitative data were analyzed using content analysis.

The result revealed that the program met the requirements of the Standard Criteria of Undergraduate Programs B.E. 2558 (2015) and the National Qualifications Framework for Higher Education B.E. 2552 (2009). The average score of all aspects was high. In terms of context (curriculum planning and current social situation and technology), the mean score was high ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = 0.82), and its strength was its teachers had qualifications as required. In terms of input (curriculum specification, facilities, and number of teachers), the mean score was high ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 0.79); to improve the input, the program was recommended to offer more digital marketing design courses in response to the national labor market and increase the number of

ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม - ธันวาคม) ๒๕๖๔

Volume 15 Number 2 (July-December) 2021

วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย

Suan Sunandha Academic & Research Review

teachers and learning facilities. In terms of process (learning management, measurement and assessment, program administration, and cooperative study), the mean score was high ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.75); the program was recommended to have more learning projects/ activities that could meet the students' needs. In terms of product (knowledge, teamwork skills, desired characteristics of graduates), the mean score was high ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.74). It was found that students had knowledge and expertise, delivery skills, and morality. In terms of impact (leadership, application of knowledge, and graduate users' satisfaction), the mean score was high ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.71); students could apply the knowledge learned through their study and cooperative study to their future careers and lives creatively.

Keywords: Curriculum Assessment, Curriculum Analysis, CIPPI Model

บทนำ

ในปัจจุบันมีการแข่งขันทางการศึกษาสูงขึ้นในทุกระดับ โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษาจากข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนมหาวิทยาลัยในประเทศไทยปี พ.ศ. 2560 พบว่าจำนวนสถาบันอุดมศึกษามีประมาณการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในระยะ 10 กว่าปีให้หลังมามีมหาวิทยาลัยประเภทต่าง ๆ ทั้งสิ้น 154 แห่ง และรวมทุกวิทยาเขตจะมีทั้งสิ้น 248 แห่ง (วิทยาลัย สถาบันการศึกษาและศูนย์ฝึก) อีก 59 แห่ง มีหลักสูตรรวมทั้งสิ้น 9,333 หลักสูตร (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2560) ทำให้สถาบันการศึกษาต่าง ๆ กำลังเผชิญสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาอุดมศึกษา อาทิเช่น ปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรและสังคม โดยข้อมูลจากสถิติอัตราการเกิดในปี 2560 กับปี 2563 พบว่ามีอัตราเกิดลดลง 16.42% (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, 2564) ปัจจัยด้านดิจิทัลเทคโนโลยียังมีผลกระทบต่ออุดมศึกษาที่ค่อนข้างรุนแรง สถาบันอุดมศึกษาจะต้องปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะการบริหารจัดการ และหลักสูตรการเรียนการสอนที่ปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ใหม่ ๆ และการเกิดโอกาสทางธุรกิจใหม่ ๆ รวมทั้งอาชีพที่เปลี่ยนแปลงตามทิศทางของกระแสโลก บัณฑิตต้องปรับตัวและมีทักษะทางด้านดิจิทัลเทคโนโลยีที่เพียงพอ สถาบันอุดมศึกษาต้องดำเนินการปฏิวัติการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน (Student-Centric) (สำนักงานนโยบายและแผนการอุดมศึกษา, 2561, น. 66) ทั้งนี้ในรอบหลายปีที่ผ่านมา มหาวิทยาลัยหลายแห่งมีปริมาณ นักศึกษา นิสิต ลดน้อยลงเป็นอย่างมาก จากสถิติของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา โดยมีนักศึกษาใหม่ระดับปริญญาตรีลดลงจากเดิม เมื่อเปรียบเทียบกับปีการศึกษา 2560 กับปีการศึกษา 2563 มีจำนวนนักศึกษาเข้าใหม่ลดลงจากเดิม 14.67% (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2564)

โดยหลักสูตรแต่ละมหาวิทยาลัยต่างก็นำเสนอจุดเด่นเพื่อผลิตบัณฑิตออกสู่ตลาดแรงงาน หลักสูตรจึงมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก จะเห็นได้จากลักษณะการจัดการศึกษาของไทยทุกประเภทและทุกระดับการศึกษาก็จะมีหลักสูตรเป็นหลักสำหรับจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างมีทิศทางตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร โดยมีเนื้อหาสาระกิจกรรมสำหรับใช้เป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่กำหนดไว้ความสมบูรณ์ของหลักสูตรจะมี

มากนักน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับการจัดโครงสร้างเนื้อหาสาระเป็นหมวดหมู่ในลักษณะวิชาพื้นฐานหรือวิชาการศึกษาทั่วไป วิชาแกน วิชาเฉพาะด้าน และวิชาเลือกเสรี ส่วนการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสังคม เพื่อการวางแผนพัฒนาบุคคลสำหรับสังคมในอนาคต การประเมินหลักสูตรทั้งระบบเพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตร จะดำเนินการประเมินย่อยและดำเนินการทุกปี ส่วนการปรับเปลี่ยนภายในสาระของหลักสูตรเอก สามารถทำได้ทุกภาคการศึกษาหรือตลอดเวลา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์สำหรับผู้เรียนเป็นประการแรก และให้สอดคล้องกับสภาพสังคมเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2554, น. 6)

การประเมินหลักสูตรเปรียบได้เสมือนดังกระจกสะท้อนประสิทธิภาพของการดำเนินงานในภายหลักสูตร ช่วยชี้แนะแนวทางการปรับปรุง แก้ไขหลักสูตร ให้สอดคล้องกับบริบทของสังคม ความต้องการของตลาดแรงงาน รวมถึงตอบสนองต่อการพัฒนาคนในสังคมที่มีเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว อาทิเช่น บริบทของการแข่งขันในศตวรรษที่ 21 ทุกสาขาวิชาชีพต้องการผู้สำเร็จการศึกษาในศาสตร์นั้น ๆ ที่มีคุณภาพ มีความคิดสร้างสรรค์ ตลอดจนความสามารถด้านต่าง ๆ ที่ไม่สามารถใช้คอมพิวเตอร์หรือปัญญาประดิษฐ์ ทำงานแทนได้ ส่งผลทำให้หลักสูตรรวมทั้งการจัดการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียนจำเป็นต้องบูรณาการทักษะ ความสามารถ ความถนัด ความชำนาญที่สำคัญและจำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบันและการประกอบอาชีพในโลกปัจจุบันและอนาคต ทักษะการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะทางด้านเทคโนโลยี ทักษะการสื่อสาร การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งทักษะการรู้เรื่องการเงิน การคลัง เป็นต้น ซึ่งการประเมินหลักสูตรจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการปรับปรุงและแก้ไขหลักสูตรให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม (มารุต พัฒนาผล, 2561, น. 33)

นอกจากนี้การประเมินหลักสูตรจึงเป็นวิธีที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาการจัดการศึกษาเป็นเครื่องมือที่จำเป็นสำหรับการควบคุมคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาจึงต้องมีการพัฒนาหลักสูตรการประเมินหลักสูตร เพื่อเป็นการวางแผนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการเรียนรู้ทุกประเภท และเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้และส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามความมุ่งหมายของหลักสูตรให้ประสบผลสำเร็จ มีอะไรที่ต้องดำเนินการแก้ไขปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

หรือไม่ หลักสูตรจึงต้องมีการวิเคราะห์ตัวหลักสูตร ตั้งแต่การวิเคราะห์กระบวนการของการนำหลักสูตรไปใช้ วิเคราะห์สัมฤทธิ์ผลในการเรียนของนักศึกษา (สายหยุด ญูปย, 2555, น. 143) เพื่อจะนำข้อมูลดังกล่าว มาใช้ปรับปรุงหลักสูตรนั้นให้ดียิ่งขึ้น ข้อมูลที่ได้จากการประเมินหลักสูตรถือเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาหลักสูตร อันจะเป็นแนวทางในการนำหลักสูตรไปสู่ความสำเร็จและการประเมินหลักสูตรยังส่งผลให้ทราบว่าหลักสูตรมีจุดเด่นหรือจุดบกพร่องในส่วนใดบ้าง จะเป็นประโยชน์ในการวางแผนปรับปรุงได้ถูกจุด สามารถวางแผนการเรียนการสอนในอนาคตได้ ผลของการประเมินหลักสูตรจะทำให้สถาบันการศึกษาได้หลักสูตรที่ดีมีคุณภาพ สร้างความไว้วางใจ ความน่าเชื่อถือ ความเชื่อมั่น และค่าความนิยมที่ดีต่อสถาบันการศึกษา ในการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน (บุญเลี้ยง ทุมทอง, 2557, น. 322-323)

ดังนั้นหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาการออกแบบสื่อดิจิทัล คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ เป็นหลักสูตรที่เปิดสอนมาเพียง 5 ปี การศึกษา ซึ่งยังมีบางส่วนที่จำเป็นต้องปรับปรุงให้สอดคล้องกับบริบททางการศึกษา และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เนื่องจากเป็นหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนทางด้านการพัฒนาสื่อดิจิทัลบนฐานเทคโนโลยีและการออกแบบ จึงมีความจำเป็นในการประเมินหลักสูตรให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการวิจัยและประเมินหลักสูตร เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ให้มีความสมบูรณ์ และทันสมัยยิ่งขึ้นในปีการศึกษาต่อไป และผู้วิจัยมีความสนใจและความต้องการนำแนวคิดการประเมินตามแนวคิดของสตีฟเฟิลบีม ที่เรียกว่า CIPPI Model มาประยุกต์ใช้ในการประเมินหลักสูตรดังกล่าว ซึ่งเป็นรูปแบบการประเมินที่สามารถรู้ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรในด้านต่าง ๆ ได้อย่างครอบคลุมโดยจะทำการประเมิน 5 คือด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลกระทบ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2553)

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยจึงนำแนวคิดมาสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาการออกแบบสื่อดิจิทัล คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558 และกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552
2. เพื่อประเมินหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาการออกแบบสื่อดิจิทัล คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ด้วย CIPPI Model ใน 5 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลกระทบ

ระเบียบวิธีวิจัย

การรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอนดังนี้

1.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

1) แบบสอบถาม สำหรับนักศึกษาปัจจุบันที่กำลังศึกษาชั้นปีที่ 1-4 และผู้สำเร็จการศึกษาปี 2563 ซึ่งมีประเด็นคำถามเกี่ยวกับความเหมาะสมของหลักสูตรจำแนกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลกระทบ โดยประสานงานกับหัวหน้าสาขาวิชา เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษา

2) แบบสอบถาม สำหรับผู้ใช้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาปี 2562 ซึ่งมีประเด็นคำถามเกี่ยวกับความเหมาะสมของหลักสูตรจำแนกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านผลผลิต และด้านผลกระทบ โดยประสานงานกับหัวหน้าสาขาวิชา ขอข้อมูลสถานที่ทำงานของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาปี 2562 เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ใช้บัณฑิต

3) แบบวิเคราะห์หลักสูตร โดยผู้วิจัยพิจารณาความสอดคล้องตามเอกสารหลักสูตร และ มคอ.7 ของหลักสูตรฯ ตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558 และกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการตอบแบบสอบถามออนไลน์โดยใช้ Google Form เนื่องจากมีการแพร่ระบาดของเชื้อ Covid-19 จากกลุ่มเป้าหมาย 227 คน โดยการใช้การเลือกแบบอาสาสมัคร ซึ่งได้ตอบรับแบบสอบถามคืนจากนักศึกษาจำนวน 187 คน จากผู้สำเร็จการศึกษา 10 คน และจากผู้ใช้บัณฑิต 10 คน รวมทั้งสิ้น 207 คนคิดเป็นร้อยละ 91.91 ดังตารางนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์จำนวนของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มเป้าหมาย	เป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย(จำนวนคน)	จำนวนของผู้ตอบแบบสอบถาม	ร้อยละ
1. นักศึกษาปัจจุบัน			
1.1 นักศึกษาชั้นปีที่ 1	52	48	92.31

กลุ่มเป้าหมาย	เป้าหมายที่ใช้ในการ วิจัย(จำนวนคน)	จำนวนของผู้ตอบ แบบสอบถาม	ร้อยละ
1.2 นักศึกษาชั้นปีที่ 2	62	51	82.26
1.3 นักศึกษาชั้นปีที่ 3	49	47	95.92
1.4 นักศึกษาชั้นปีที่ 4	44	41	93.18
2. ผู้สำเร็จการศึกษา	10	10	100.00
3. ผู้ใช้บัณฑิต	10	10	100.00
รวม	227	207	91.19

1.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

1) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สำหรับผู้บริหารคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ โดยศึกษาประเมินใน 2 ด้าน คือ ด้านบริบท และด้านปัจจัยนำเข้า

2) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สำหรับอาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาการออกแบบสื่อดิจิทัล โดยศึกษาประเมินใน 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลิต

3) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สำหรับนักศึกษาปัจจุบัน สาขาการออกแบบสื่อดิจิทัล โดยคัดเลือกจากนักศึกษาที่มีผลการเรียนอยู่ในระดับดี (GPA มากกว่า 3.50) โดยศึกษาประเมินใน 5 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลิต และด้านผลกระทบ

ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ในรูปแบบ Onsite และ Online เนื่องจากมีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส Covid-19 ซึ่งดำเนินการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล แบ่งเป็นผู้บริหารคณะฯ จำนวน 4 คน อาจารย์ประจำหลักสูตร จำนวน 6 คน และนักศึกษา จำนวน 5 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การประเมินหลักสูตรครั้งนี้ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้วิธีการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอโดยการพรรณนา

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์หลักสูตรจากแบบวิเคราะห์หลักสูตร พบว่าหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาการออกแบบสื่อดิจิทัล คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร คุณสมบัติอาจารย์ และการประเมินผลการเรียนรู้ของหลักสูตร มีความสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558 และกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552

1. ด้านบริบท (แผนการดำเนินงานของหลักสูตร สังคมและเทคโนโลยีปัจจุบัน) ได้รับการประเมินในภาพรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = 0.82) เมื่อพิจารณารายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ การเรียนการสอนทางด้านการออกแบบสื่อดิจิทัลเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานในประเทศไทย ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.71) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ การจัดกิจกรรมภายในหลักสูตรเหมาะสม เช่นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ($\bar{X} = 3.51$, S.D. = 0.88)

จากการสัมภาษณ์ในด้านบริบท หลักสูตรมีการดำเนินงานที่เป็นไปตามแผนการดำเนินงานของหลักสูตร มีจุดเด่นในด้านอาจารย์ประจำเนื่องจากมีวุฒิคุณและประสบการณ์ตรงตามหลักสูตร และการออกแบบสื่อดิจิทัลเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานในปัจจุบัน ในส่วนของจุดอ่อนของหลักสูตรได้แก่นักเรียน นักศึกษารู้จักหลักสูตรไม่มากนักเนื่องจากเปิดทำการเรียนการสอนเพียง 5 ปีการศึกษา

2. ด้านปัจจัยนำเข้า (เนื้อหาสาระของหลักสูตร สิ่งอำนวยความสะดวก และจำนวนอาจารย์) ได้รับการประเมินในภาพรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 0.79) เมื่อพิจารณารายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ ดำเนินการสอนตรงตามวัตถุประสงค์ของรายวิชาและครอบคลุมเนื้อหาวิชา ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.79) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ เนื้อหารายวิชาในหลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.78)

จากการสัมภาษณ์ในด้านปัจจัยนำเข้า มีการวางแผนและการจัดสรรงบประมาณเป็นตามระเบียบของมหาวิทยาลัยฯ รวมถึงมีการรับนักศึกษาเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานอุดมศึกษา ทั้งนี้หลักสูตรยังไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานมากนักเนื่องจากยังไม่ได้เสริมการจัดการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับการผลิตสื่อดิจิทัลทางการตลาด และสิ่งอำนวยความสะดวกในหลักสูตร มีความเหมาะสม

แต่ยังไม่เพียงพอต่อจำนวนนักศึกษาที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในทุกปี รวมถึงจำนวนอาจารย์ในหลักสูตรยังไม่เป็นตามเกณฑ์มาตรฐานประกันคุณภาพการศึกษา 1:20

3. ด้านกระบวนการ (การจัดการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล การบริหารจัดการ หลักสูตร และการฝึกสหกิจศึกษา) ได้รับการประเมินในภาพรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.75) เมื่อพิจารณารายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ กำหนดภาระงาน ส่งงานให้นักศึกษา ได้ลงมือปฏิบัติงานจริงและมีการติดตามผลการดำเนินงานของนักศึกษาอย่างใกล้ชิด ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.77) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ มีการจัดกิจกรรมทั้งในและนอกสถานที่อย่างหลากหลาย เช่น การสอนให้ลงมือปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.81)

จากการสัมภาษณ์ในด้านกระบวนการ หลักสูตรมีการวัดและการประเมินผลเป็นไปตามกระบวนการประเมินผู้เรียนผลผู้เรียนที่ครอบคลุมมาตรฐานการศึกษา ในด้านการฝึกสหกิจศึกษา อาจารย์จะดำเนินการนิเทศ และพิจารณาสถานประกอบการก่อนที่จะส่งนักศึกษาออกไปฝึกสหกิจ และหลักสูตรมีกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เป็นขั้น และให้นักศึกษาลงมือปฏิบัติจริง มีกิจกรรมในการพัฒนาผู้เรียนทั้งในและนอกสถานที่อย่างเหมาะสม แต่นักศึกษาส่วนหนึ่งให้ความคิดเห็นว่ากิจกรรมในการพัฒนาผู้เรียน อาจจะยังไม่มากพอ

4. ด้านผลผลิต (ความรู้ความเข้าใจ การทำงานเป็นทีม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของบัณฑิต) ได้รับการประเมินในภาพรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.74) เมื่อพิจารณารายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านทักษะทางปัญหาสามารถแก้ไขปัญหาด้านเทคโนโลยีเฉพาะหน้าได้อย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.70) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ นักศึกษาสามารถประมาณราคาการผลิตสื่อดิจิทัล ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = 0.83)

จากการสัมภาษณ์ในด้านผลผลิต ผู้สำเร็จการศึกษาในหลักสูตร มีความสามารถในการประยุกต์ใช้เพื่อปฏิบัติงาน และพัฒนาวิชาชีพตนเองได้ เนื่องจากหลักสูตรจัดการเรียนการสอนโดยให้นักศึกษาลงมือปฏิบัติ และศึกษาจากสถานประกอบการจริง นอกจากนี้การพัฒนาตนเองจะต้องมีประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยฯ และรวมถึงศึกษาเพิ่มเติมในงานเฉพาะนั้น ๆ

5. ด้านผลกระทบ (ความเป็นผู้นำ การประยุกต์ความรู้ และความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต) ได้รับการประเมินในภาพรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.71) เมื่อพิจารณารายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ ผลงานแสดงออกถึงความริเริ่มสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.63) และผลงานเสร็จตามกำหนดเวลา ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.79) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ มีความกล้าหาญในการตัดสินใจในการทำงาน ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = 0.75)

จากการสัมภาษณ์ในด้านผลกระทบ นักศึกษาสามารถนำความรู้และประสบการณ์จากการเรียน การจัดทำปริญญานิพนธ์และการฝึกสหกิจศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการทำงานและชีวิตประจำวันได้อย่างสร้างสรรค์

จากการประเมินหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาการออกแบบสื่อดิจิทัล คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ด้วย CIPPI Model ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลกระทบ โดยภาพรวมพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.76) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สรุปผลการประเมินด้วย CIPPI Model ทั้ง 5 ด้าน

สรุปผลการประเมินด้วย CIPPI Model	$\bar{X}$	S.D.	การปฏิบัติ/ความเหมาะสม
1. ด้านบริบท	3.74	0.82	ระดับมาก
2. ด้านปัจจัยนำเข้า	3.73	0.79	ระดับมาก
3. ด้านกระบวนการ	3.82	0.75	ระดับมาก
4. ด้านผลผลิต	3.95	0.74	ระดับมาก
5. ด้านผลกระทบ	3.92	0.71	ระดับมาก
รวม	3.83	0.76	ระดับมาก

สรุปและอภิปรายผล

การประเมินหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาการออกแบบสื่อดิจิทัล คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ในครั้งนี้สามารถอภิปรายผลดังนี้

การวิเคราะห์หลักสูตร

ด้วยแบบวิเคราะห์หลักสูตร พบว่า ด้านวัตถุประสงค์ ด้านโครงสร้างหลักสูตร ด้านคุณสมบัติอาจารย์ และด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของหลักสูตร มีความสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558 ของกระทรวงศึกษาธิการ และเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยนันท์ เทียนไชย (2563, น.142) การประเมินหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา โดยมีการวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรด้านวัตถุประสงค์ ด้านโครงสร้างหลักสูตร ด้านคุณสมบัติอาจารย์ และด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของหลักสูตร พบว่ามีความสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558 ของกระทรวงศึกษาธิการ และเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552

การประเมินหลักสูตรด้วย CIPPI Model

1. ด้านบริบท โดยภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = 0.82) ด้านแผนการดำเนินงานของหลักสูตรพบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก หลักสูตรสามารถดำเนินงานได้ตามแผน เป็นไปตามภารกิจของคณะฯ ทั้งนี้จะปรากฏอยู่ในรูปแบบของโครงการที่เป็นรูปธรรม โดยหลักสูตรมีจุดเด่นในด้านอาจารย์ประจำเนื่องจากมีคุณวุฒิและประสบการณ์ตรงตามหลักสูตรกำหนดและมีการสอดแทรกการประยุกต์วัฒนธรรมเข้ามาร่วมกับการออกแบบสื่อดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอน ในด้านจุดอ่อนพบว่าหลักสูตรยังไม่เป็นที่รู้จักของนักเรียน นักศึกษาเนื่องจากเปิดทำการเรียนการสอนเพียง 5 ปีการศึกษา ด้านสังคมและเทคโนโลยีพบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เนื่องจากการเรียนการสอนด้านการออกแบบสื่อดิจิทัลเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานในประเทศไทย ทั้งนี้มีสาเหตุมาจากในปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทในการใช้ชีวิตของคนมากยิ่งขึ้น รวมถึงวิกฤติแพร่ระบาดของเชื้อ Covid-19 ที่เกิดขึ้นทำให้ปัจจุบันมีผลต่อระบบการใช้ชีวิต ทำให้สังคมหรือธุรกิจ เศรษฐกิจ การ

ทำงาน การศึกษา ส่วนใหญ่อยู่บนฐานดิจิทัลแพลตฟอร์ม สอดคล้องกับงานวิจัยของ อิศเรศ พิพัฒน์ มงคลพร (2556, น. 92) เรื่องการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่าด้านบริบทโดยภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก แผนการดำเนินงานของหลักสูตรสามารถดำเนินงานตามแผนงานของหลักสูตรได้และสอดคล้องกับภารกิจของคณะฯ และมหาวิทยาลัย และคณาจารย์เป็นจุดแข็งของสาขาการประถมศึกษาเนื่องจากมีการคัดเลือกที่มีคุณภาพ

2. ด้านปัจจัยนำเข้า โดยภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 0.79) ด้านเนื้อหาสาระของหลักสูตรพบว่ามีความเหมาะสม ทั้งนี้เป็นเพราะหลักสูตรกำหนดโครงสร้าง เป็นไปตามมาตรฐานหลักสูตรโดยมีการกำหนดรายวิชาที่เป็นรายวิชาบังคับเป็นไปตามหลักการออกแบบสื่อดิจิทัล ทางด้านการออกแบบสื่อเอนิเมชัน จากการสัมภาษณ์ควรเพิ่มรายวิชาการออกแบบสื่อดิจิทัลทางการตลาด เนื่องจากเพื่อให้หลักสูตรตรงกับความต้องการของตลาดมากยิ่งขึ้น และนักศึกษาสามารถพัฒนาสื่อได้ทั้งในรูปแบบเอนิเมชันสื่อทางการตลาด ด้านคุณสมบัติของผู้เรียนมีความเหมาะสม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลักสูตร ดำเนินการอย่างเป็นระบบและเป็นธรรม โดยเป็นไปตามระเบียบหรือกฎเกณฑ์ของระบบแอดมิชชันและรับตรงตามระบบของมหาวิทยาลัยฯ ด้านงบประมาณพบว่ามีความเหมาะสม และเป็นไปตามเกณฑ์ระบบของมหาวิทยาลัย ทั้งนี้มีการนำงบประมาณมาบริหารจัดการ หลักสูตรและการสอนให้เกิดประโยชน์กับการเรียนรู้ของนักศึกษา ทั้งในแง่ของกิจกรรม/โครงการตามหลักสูตร และกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่าง ๆ รวมถึงจัดสรรวัสดุฝึก และสิ่งอำนวยความสะดวกภายในหลักสูตร ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกพบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีแหล่งสืบค้นที่ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ที่ตอบสนองต่อการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง มีทรัพยากรการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้และสนับสนุนผู้เรียน ตรงกับความต้องการของผู้เรียนในการพัฒนาความรู้ความสามารถในด้านการออกแบบสื่อดิจิทัล ทั้งนี้สิ่งอำนวยความสะดวกมีความเหมาะสมแต่ยังไม่เพียงพอต่อจำนวนนักศึกษาที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น ด้านจำนวนอาจารย์พบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากอาจารย์สามารถจัดการเรียนการสอนได้ตรงตามวัตถุประสงค์รายวิชา รวมถึงให้คำแนะนำในการจัดทำวิทยานิพนธ์ และเรื่องอื่น ๆ อย่างทั่วถึง ในเรื่องอัตราส่วนอาจารย์ต่อนักศึกษายังไม่เป็นไปตามเกณฑ์

ประกันคุณภาพการศึกษา เนื่องจากเป็นหลักสูตรใหม่ที่เปิดทำการเรียนการสอนได้เพียง 5 ปีการศึกษา ทำให้หลักสูตร จังยังไม่ได้รับการจัดสรรตำแหน่งอาจารย์ประจำทั้งงบประมาณแผ่นดินและงบรายได้ และมีจำนวนนักศึกษาที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในทุก ๆ ปีจำนวนอาจารย์จึงยังไม่เป็นไปตามเกณฑ์ประกันคุณภาพการศึกษา (1:20) สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรภัตสร อินทรบำรุง (2558, น. 700-713) เรื่องการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่าในด้านปัจจัยนำเข้าในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ควรมีแผนการพัฒนาอาจารย์โดยเพิ่มจำนวนอาจารย์ให้เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากจำนวนอาจารย์ไม่เพียงพอต่อการงานในสาขาเพราะเป็นสาขาเปิดใหม่โดยให้สอดคล้องกับเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษา และควรเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการค้นคว้าข้อมูลทางการศึกษาให้เพียงพอต่อจำนวนนักศึกษา

3. ด้านกระบวนการ โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.75) ด้านการจัดการเรียนการสอนพบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เนื่องจากการเรียนการสอนมีการเรียงลำดับจากง่ายไปยาก รวมถึงมีการสอดแทรกโครงการ/กิจกรรมอย่างเหมาะสมและมีการผลักดันให้นักศึกษาเข้าร่วมการแข่งขันในเวทีระดับชาติและนานาชาติ ด้านการวัดและการประเมินผลพบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เนื่องจากการประเมินที่หลากหลายเพราะเป็นหลักสูตรทางวิชาชีพ/ปฏิบัติการ เพื่อให้ทราบถึงพัฒนาการของนักศึกษาแต่ละคน เช่นในรูปแบบการทดสอบ การทดลอง หรือการปฏิบัติในการจัดทำชิ้นงาน ด้านการบริหารหลักสูตรพบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เนื่องจากการกำหนดคณะกรรมการของหลักสูตร ในการดำเนินงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่เพื่อควบคุมคุณภาพและดูแลเฉพาะงานในหลักสูตร ในส่วนของกิจกรรมในการพัฒนาผู้เรียนมีความเหมาะสมแต่ยังไม่มากพอ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากิจกรรม/โครงการ อาจจะยังไม่ครอบคลุมสำหรับนักศึกษาทุกคน รวมถึงการจัดกิจกรรมอาจจะยังไม่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนโดยตรง ทางหลักสูตรควรที่จะดำเนินการจัดทำแบบสอบถามความต้องการในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้ตรงกับความต้องการของแต่ละชั้นปี เพื่อให้สอดคล้องและเป็นไปตามความต้องการของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น ด้านการฝึกสหกิจศึกษาพบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากทางหลักสูตรมีกระบวนการดูแลนักศึกษาในการฝึกสหกิจ

ศึกษาตั้งแต่การเตรียมความพร้อมก่อนออกฝึกสหกิจศึกษา รวมถึงอาจารย์เป็นผู้ช่วยในการคัดเลือกสถานประกอบการของนักศึกษาและออกนิเทศเป็นจำนวน 2 ครั้งเพื่อติดตามการปฏิบัติงานของนักศึกษา และดูพัฒนาการของนักศึกษาแต่ละคนอย่างใกล้ชิด สอดคล้องกับงานวิจัยของ รวิกานต์ คุรุเวทย์วิริยะ (2559) เรื่องการประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิตสาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร (หลักสูตรปรับปรุง) พ.ศ. 2555 มหาวิทยาลัยรังสิต ด้านกระบวนการ มีความเหมาะสมโดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ควรจะมีการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ มากกว่านี้รวมถึงการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมนักศึกษาภายในและภายนอกสถาบัน

4. ด้านผลผลิต โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.74) ด้านความรู้ความเข้าใจพบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เนื่องจากนักศึกษาสามารถประยุกต์การเรียนรู้จากการสอนเพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน และพัฒนาวิชาชีพตนเองได้เนื่องจากหลักสูตรมีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง และศึกษาจากสถานประกอบการจริง ด้านการทำงานเป็นทีมพบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เนื่องจากหลักสูตร มีการจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม ให้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและคอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมถึงมีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในการเรียนการสอน ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของบัณฑิตพบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เนื่องจากหลักสูตร มีการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ซึ่งเน้นให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมตามเกณฑ์มาตรฐานระดับอุดมศึกษา และเป็นที่พึงพอใจของสถานประกอบการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาจารย์ประจำหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ (2561, น.51-52) เรื่องการประเมินเพื่อพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ด้านผลผลิตพบว่า ความรู้และความเข้าใจ การทำงานเป็นทีม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของบัณฑิต มีความเหมาะสมโดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก

5. ด้านผลกระทบ โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.71) ด้านความเป็นผู้นำพบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากนักศึกษาและบัณฑิตมีความสามารถในการพัฒนางานที่ปฏิบัติให้ทันสมัย สามารถพัฒนาปรับปรุงตนเองให้มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่ทำงาน รวมถึงมีความรู้ทางวิชาการตรงตามสาขาวิชาที่

ตนเองสำเร็จการศึกษา มีความสามารถในการใช้เครื่องมืออุปกรณ์สารสนเทศ วิเคราะห์และนำเสนอผลงานได้ดี มีความรับผิดชอบในงานที่ต้องรับผิดชอบและวางแผนการทำงานได้อย่างเป็นระบบ ด้านการประยุกต์ความรู้พบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เนื่องจากนักศึกษา บัณฑิตสามารถประยุกต์ความรู้ได้เนื่องจากหลักสูตร มีการจัดกิจกรรมเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ หรือให้นักศึกษาเป็นผู้ช่วยในโครงการบริการวิชาการในด้านต่าง ๆ และมีการสอนที่เน้นการปฏิบัติจริงทั้งในและนอกสถานที่ รวมถึงมีการจัดทำวิทยานิพนธ์ การฝึกสหกิจศึกษา โดยจะมีอาจารย์ดูแลอย่างใกล้ชิด ด้านความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตพบว่าผู้ใช้บัณฑิตมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้จะเป็นเพราะบัณฑิตมีความรู้ตรงกับสาขาวิชาชีพ และได้รับการฝึกทักษะและปฏิบัติงานในวิชาชีพที่สามารถใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ อารกรร เปรี้ยวนิ่ม (2561, น. 90-110) เรื่องการประเมินหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี พบว่าด้านผลการประเมินด้านผลกระทบโดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยผู้สำเร็จการศึกษาได้นำความรู้ที่ได้จากการสอนไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน และมีความเป็นผู้นำในสายงานตนเอง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. การจัดสรรสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ วัสดุอุปกรณ์ ให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนทางด้านเทคโนโลยี หรือการออกแบบสื่อดิจิทัล ให้เพียงพอต่อจำนวนนักศึกษาเพื่อรองรับการขยายตัวของนักศึกษายามในสาขาที่มีอัตราการรับเข้าเพิ่มมากขึ้นในทุกปีการศึกษาในอนาคต
2. การกำหนดขอตำแหน่งอาจารย์ประจำหลักสูตร (งบประมาณแผ่นดิน/งบประมาณรายได้) เพื่อเป็นอาจารย์ประจำในการกำกับดูแลนักศึกษา ให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา และเพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์ประกันคุณภาพ 1:20
3. ควรเสริมรายวิชา ที่เกี่ยวกับการออกแบบสื่อดิจิทัลทางการตลาดโดยตรง นอกเหนือจากการออกแบบสื่อดิจิทัลเอินิเมชันหรือกราฟิก
4. เนื่องจากเป็นหลักสูตรใหม่ที่เปิดการเรียนการสอนได้เพียง 5 ปี จึงทำให้นักเรียน นักศึกษารู้จักไม่มากนัก ควรมีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรเชิงรุกให้เป็นที่รู้จัก และเป็นที่ยอมรับมากขึ้น

วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย

Suan Sunandha Academic & Research Review

5. หลักสูตร ควรจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานักศึกษาเพิ่มมากขึ้น และควรจัดทำแบบสอบถามความต้องการในการจัดโครงการทั้งในภายในและภายนอกสถานศึกษาหรือกิจกรรมในด้านการพัฒนาผู้เรียนให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียนในแต่ละชั้นปี

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการสัมภาษณ์เชิงลึก หรือการสนทนากลุ่ม เพื่อให้ข้อคิดเห็นต่อหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาการออกแบบสื่อดิจิทัลที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น
2. ควรมีการวิจัยเพื่อติดตามผลการใช้หลักสูตรแยกกลุ่มเป้าหมายระหว่างนักศึกษาปัจจุบันที่กำลังศึกษา และผู้ที่สำเร็จการศึกษาแล้ว โดยทำแยกเครื่องมือการวิจัย
3. ควรมีการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับงานวิจัยทางหลักสูตรการออกแบบสื่อดิจิทัล และ/หรือสาขาเกี่ยวกับการออกแบบกราฟิก เพื่อนำผลการวิจัยมาประยุกต์เพื่อใช้ในการวิจัยครั้งต่อไป
4. ควรนำผลการศึกษาที่ได้ในประเด็นสำคัญ ๆ มาทำการศึกษาซ้ำเฉพาะประเด็นอย่างเจาะลึก เพื่อให้ทราบถึงสาเหตุและข้อเสนอเพื่อการพัฒนา รวมถึงแนวทางแก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพ

References

- Intarabumeung, K. (2558). The Curriculum Evaluation on Bachelor Degree of Education Program in Early Childhood Education Faculty of Education, Silpakorn University. *Veridian E-Journal Silpakorn University*, 8(1), 700-713. From <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/38293/31743>
- Kuruwetwittaya, R. (2559). The Curriculum Evaluation (The Revised Curriculum 2012) Bachelor of Arts in Thai Language for Communication Rangsit University. Degree of Master of Education In Curriculum and Instruction Faculty of Education. Rangsit University.
- Library and information science curriculum. (2561). *Evaluate for development and adjustment of the library and information science curriculum*. Suan Dusit University. From <http://info-science.dusit.ac.th/qa/pdf/evident/main/2561-CurriculumResearch.pdf>

วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย

Suan Sunandha Academic & Research Review

- Nillapun, M. (2553). *Assessment of courses that emphasize decision-making by a systematic assessment methodology using the CIPP Model*. Graduate School Silpakorn University.
- Office of the Higher Education Commission. (2564). *Information dissemination system in higher education*. Retrieved August 10,2021. From <http://www.info.mua.go.th/info/>
- Office of Higher Education Policy and Planning. (2561). *20 Year Long-Term Higher Education Plan 2018-2037*. Bangkok: Chili Sweet Graphic Co., Ltd.
- Office of the Higher Education Commission. (2560). *What do Thai children study and why don't they answer the question of Thailand 4.0*. Retrieved August 20,2021. From <https://thaipublica.org/2018/09/thai-education-02/>
- Office of Registration Administration Department of Administrative Affairs. (2564). *Registration statistics system*. Retrieved May 12,2021. From <https://stat.bora.dopa.go.th/>
- Patphol, M. (2561). *Curriculum assessment for learning and development*. (4thed). Bangkok: Charan Sanit Wong Printing Co., Ltd.
- Pipatmongkonporn, I. (2556). *The Curriculum Evaluation on Bachelor Degree of Education Program in Elementary Education Faculty of Education Silpakorn University*. Silpakorn University, Nakhon Pathom.
- Poopuy, S. (2555). *Textbook Project on the 60th Birthday Anniversary of His Majesty the King Siam Crown Prince*. Maha Sarakham: Maha Sarakham Rajabhat University Printing House.
- Prewmim, A. (2561). The Curriculum Evaluation of Bachelor of Nursing Science Program, BangkokThonburi University in Accordance with the Standard Criteria of National Higher Education with CIPPI Model. *Journal of Nursing and Health Suan Sunandha Rajabhat University*, 1(2), 90-110. From <http://journal.ssru.ac.th/index.php/jnhjournal/article/view/158/50>

วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย

Suan Sunandha Academic & Research Review

- Thanchai, P. (2563). *Assessing the General Education Curriculum (Revised 2017) of Suan Sunandha Rajabhat University by Applying Alexander Astin's i-e-o Model*. Degree of Master Education (Educational Measurement, Evalu) Faculty of Education, Srinakharinwirot University.
- Tumthong, B. (2557). *Documents for teaching the course Curriculum development*. Surin: Curriculum and Instruction Surin Rajabhat University.
- Wongyai, W. (2554). *Higher Education Curriculum Development*. (2thed). Bangkok: R&N print company limited.